

Forslag

til

Lov om social bistand.

Fremsat den 16. januar 1974 af *socialministeren*.

Afsnit I.

Almindelige bestemmelser.

Kap. 1. Det offentlige forpligtelser over for den enkelte.

§ 1. Det offentlige er forpligtet til efter reglerne i denne lov at yde bistand til enhver, der opholder sig her i landet, og som af hensyn til sine egne eller sin families forhold har brug for rådgivning, økonomisk eller praktisk hjælp, støtte til udvikling eller genoprettelse af erhvervsevnen eller for pleje, særlig behandling eller opdragelsesmæssig støtte.

§ 2. Ret til bistand i form af vedvarende hjælp til forsørgelse er betinget af dansk indfødsret. En kvinde, der er eller senest har været gift med en dansk statsborger, lige- stilles med danske statsborgere.

§ 3. Der kan ved aftale med andre stater eller internationale organisationer gives personer, der ikke har dansk indfødsret, ret til vedvarende hjælp til forsørgelse under op- hold her i landet.

§ 4. Bliver der behov for vedvarende hjælp til forsørgelse af en person, der ikke har dansk indfødsret eller ret til hjælp i medfør af § 3, afgør socialministeren eller den myndighed, ministeren giver bemyndi- gelse hertil, om pågældende skal hjemsen- des.

§ 5. Der kan efter socialministerens be- stemmelse ydes hjælp til en dansk statsbor- gers forsørgelse i udlandet, når hjemsendelse herved kan undgås, og omstændighederne i øvrigt taler herfor.

Socialmin. j. nr. S. R. 300.

Kap. 2. Den enkeltes forpligtelser over for det offentlige.

§ 6. Enhver mand og kvinde er over for det offentlige forpligtet til at forsørge sig selv, sin ægtefælle og sine børn under 18 år.

Stk. 2. Forsørgelsespligten over for en ægtefælle ophører ved separation eller skils- misse.

Stk. 3. Forsørgelsespligten over for et barn ophører,

- 1) hvis barnet selv får forsørgelsespligt over for en ægtefælle eller et barn,
- 2) hvis der må ydes en datter hjælp i for- bindelse med svangerskab.

§ 7. Med mindre andet er bestemt i denne lov, skal den, der modtager bistand fra det offentlige til sig selv, sin ægtefælle eller sine børn, yde betaling efter de regler, der gælder for den modtagne bistand. For kontant- hjælp samt anden hjælp, der ydes under hensyn til økonomisk trang, skal modtageren ikke yde betaling.

Stk. 2. Betalingen inddrives efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter.

§ 8. Er det efter lovgivningen om retsfor- holdet mellem ægtefæller eller om børns retsstilling pålagt en person at svare under- holdsbidrag m. v. til en anden person, der modtager hjælp til forsørgelse, indtræder det offentlige for et beløb, der svarer til hjælpen, i kravet mod den bidragsskyldige, uanset om forsørgelsespligten efter reglerne i § 6 er ophørt.

Stk. 2. Det offentlige indtræder endvidere i retten til at kræve bidrag fastsat eller kræve et bidrag forhøjet. Ved fastsættelsen eller forhøjelsen af bidrag kan vedkom-

mende myndighed tilsidesætte en aftale om bidrag, der må anses indgået med det formål at hindre det offentlige i at indtræde i retten til bidrag.

Kap. 3. Administration.

§ 9. Bistand efter denne lov ydes, medmindre andet er bestemt for de enkelte hjælpeformer, af det sociale udvalg, der er nedsat efter reglerne i lov om kommunernes styrelse. I Københavns kommune og andre kommuner, der har en godkendt magistratsordning, varetages disse opgaver af magistraten.

§ 10. Pligten til at yde bistand påhviler det sociale udvalg i opholdskommunen.

Stk. 2. Ægtefæller anses for at have opholdskommune, hvor den fælles bopæl er, så længe samlivet består.

Stk. 3. Et barn, der lever sammen med begge forældre, anses at have opholdskommune, hvor forældrene bor. Lever barnet kun sammen med den ene af forældrene, har det opholdskommune, hvor denne bor. Et barn, der ikke lever sammen med nogen af forældrene, har selvstændig opholdskommune.

Stk. 4. Øjeblikkelig bistand til en person, der befinder sig uden for opholdskommunen efter stk. 2 eller stk. 3, ydes af det stedlige sociale udvalg.

§ 11. Opholdskommunen kan kræve sin del af udgifterne til bistand refunderet af en tidligere opholdskommune,

- 1) når pågældende ved medvirken fra en anden kommune eller offentlig myndighed er anbragt i institution eller pleje i kommunen,
- 2) når pågældendes ophold i kommunen skyldes indkaldelse til aftjening af værnepligt eller indlæggelse i sygehus og lignende behandlingsinstitution.

§ 12. Amtskommunernes socialcentre yder de sociale udvalg vejledning i sager om social bistand, navnlig ved at stille sagkyndige til rådighed for udvalgene, og varetager i øvrigt de opgaver, der efter reglerne for de enkelte hjælpeformer er henlagt til centrene.

Stk. 2. Revaliderings- og pensionsnævnene behandler spørgsmål om revaliderings-

mæssig bistand og hjælpemidler i det omfang, det bestemmes i denne lov.

Stk. 3. I Københavns og Frederiksberg kommuner varetages de opgaver, der efter denne lov er henlagt til amtskommunerne, af henholdsvis magistraten og kommunalbestyrelsen.

§ 13. Socialstyrelsen varetager centrale opgaver vedrørende social bistand i det omfang, det bestemmes i denne lov eller ved bemyndigelse fra socialministeren.

§ 14. Socialministeren er øverste administrative myndighed vedrørende social bistand og fastsætter almindelige regler om behandling af sager efter denne lov og om uddannelse af personale.

Kap. 4. Klageadgang m. v.

§ 15. Det sociale udvalgs afgørelser efter denne lov kan, medmindre andet er bestemt i loven, indbringes for amtsankenævnet, i Københavns og Frederiksberg kommuner for den sociale ankestyrelse.

Stk. 2. Amtsankenævnets afgørelser kan, medmindre andet er bestemt i denne lov, indbringes for den sociale ankestyrelse. Det samme gælder afgørelser, der efter denne lov træffes af revaliderings- og pensionsnævnet.

Stk. 3. Klage til ankestyrelsen over de i stk. 2 nævnte afgørelser indgives inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Ankestyrelsen kan se bort fra overskridelse af fristen, når der er særlig grund hertil. Afgørelse herom træffes af styrelschefen.

§ 16. Uenighed mellem kommuner om deres forpligtelser efter denne lov afgøres af det amtsankenævn, hvorunder den kommune, mod hvem forpligtelsen gøres gældende, hører. For klager over afgørelsen gælder reglerne i § 15, stk. 2 og 3. Gøres forpligtelsen gældende mod Københavns eller Frederiksberg kommuner, træffes afgørelsen af den sociale ankestyrelse.

Kap. 5. Oplysningspligt og straffebestemmelser.

§ 17. Den myndighed, der behandler en sag efter denne lov, kan pålægge den, der søger bistand, at medvirke til sagens oplys-

ning, herunder ved at lade sig undersøge af en læge eller indlægge til observation og behandling. Vedkommende myndighed kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, som må anses for nødvendige for sagen, herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Endvidere kan vedkommende myndighed forlange optaget retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018.

§ 18. Den, der modtager social bistand, har pligt til at underrette det sociale udvalg om forandringer i sine forhold, der kan medføre, at bistanden indskrænkes eller ophører.

§ 19. Socialministeren kan fastsætte regler, hvorefter personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, skal underrette de sociale udvalg, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til forhold, der giver formodning om, at en person har behov for social bistand.

Stk. 2. Socialministeren kan fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelse af deres erhverv får kendskab til forhold, som bevirker, at der kan være anledning til hjælpeforanstaltninger efter denne lov.

§ 20. Den, der får kendskab til, at et barn under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette det sociale udvalg.

§ 21. Med bøde eller hæfte straffes, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, den, der

- 1) afgiver urigtige eller vildledende oplysninger til brug ved afgørelser efter denne lov,
- 2) i forbindelse med ansøgning, eller når der afkræves ham oplysninger, fortier forhold af betydning for sagens afgørelse,
- 3) overtræder § 20.

§ 22. Enhver, der deltager i administrationen af denne lov, er ansvarlig efter borgerlig straffelovs regler om forbrydelser i

offentlig tjeneste eller hverv, selv om hvervet hviler på offentligt valg.

§ 23. Den, som tilskynder eller hjælper et barn, der er anbragt uden for hjemmet efter denne lov, til at undvige eller holder den undvegne skjult, straffes med hæfte eller fængsel i indtil 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

§ 24. Den, der i strid med reglerne i denne lov anbringer eller modtager et barn i pleje eller fjerner et barn fra familiepleje, straffes med bøde.

Kap. 6. Tilbagebetaling.

§ 25. Har en person undladt at give oplysninger som krævet i § 18 eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget modtaget ydelser efter denne lov, træffer det sociale udvalg beslutning om tilbagebetaling af det beløb, der er modtaget med urette.

§ 26. Det sociale udvalg kan træffe beslutning om tilbagebetaling,

- 1) når der må ydes en person hjælp på grund af pågældendes uforvarselige økonomi, ubegrundede opgivelse af et arbejde eller nægtelse af at påtage sig anvist arbejde,
- 2) når der må ydes en person hjælp, fordi den pågældende eller øgtefællen er indblandet i en kollektiv arbejdsstrid,
- 3) når der på det tidspunkt, da der søges hjælp på grund af økonomisk trang foreligger forhold, der viser, at pågældende i løbet af kortere tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen,
- 4) når en person, der har modtaget hjælp, senere får udbetalt en erstatning, et underholdsbidrag eller lignende, der dækker samme tidsrum og samme formål som den udbetalte hjælp.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, nr. 1—3, kan tilbagebetaling kun kræves, hvis det sociale udvalg ved hjælpens udbetaling har gjort modtageren bekendt med tilbagebetalingspligten.

§ 27. Tilbagebetalingskravet gennemføres ved en betalingsordning, der fastsættes af det sociale udvalg under hensyn til, hvad pågældende kan udrede uden at komme til

at mangle, hvad der må anses for nødvendigt til eget eller familiens underhold. Skønnet herover kan indbringes for amtsankenævnet, men ikke for højere administrativ myndighed.

Stk. 2. Inddrivelsen sker efter de regler, der er nævnt i § 7, stk. 2.

Stk. 3. Tilbagebetalingskravet bortfalder, når der er gået 3 år efter hjælpens ophør, uden at der efter reglen i stk. 1 har været økonomisk mulighed for at gennemføre kravet.

Afsnit II.

Rådgivning og tilsyn.

Kap. 7. Almindelige regler om rådgivning m. v.

§ 28. Det sociale udvalg kan tilbyde enlige og familier vederlagsfri løbende vejledning og rådgivning og er forpligtet til at rette sådant tilbud til enhver, som må antages at trænge hertil. Målet for vejledningsarbejdet er at hjælpe de pågældende over øjeblikkelige vanskeligheder og på længere sigt sætte dem i stand til at løse opstående problemer ved egen hjælp. Vejledningen kan ydes alene eller i forbindelse med anden hjælp eller bistand.

Stk. 2. Vejledningen kan iværksættes som en fællesordning for flere kommuner. Retsningslinierne for tilrettelæggelsen fastsættes af amtsrådet.

§ 29. I vejledningsarbejdet skal anvendes personer, der i kraft af deres uddannelse eller tidligere virksomhed har særlige forudsætninger for arbejdet. Til støtte for vejlederne kan amtskommunens socialcenter stille sagkyndige til rådighed eller i specielle tilfælde selv påtage sig vejledningsarbejdet.

§ 30. Hvor det sociale udvalg eller revaliderings- og pensionsnævnet skønner, at ydelse af støtte efter afsnit III med henblik på at tilvejebringe, bevare eller forbedre en persons erhvervs muligheder kan komme på tale, skal udvalget (nævnet) søge vejledning hos den offentlige arbejdsformidling. Nærmere regler herom fastsættes af socialministeren efter forhandling med socialministeren og vedkommende kommunale organisationer.

Stk. 2. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om fortrinsadgang til visse offentligt regulerede beskæftigelser for personer, der på grund af invaliditet har vanskeligt ved at få beskæftigelse på det almindelige arbejdsmarked.

§ 31. Når en familie er husvild, er det sociale udvalg forpligtet til at anvise familien husly mod betaling, der ikke må overstige hverken lejeværdien af den beboelse, der anvises, eller den sædvanlige boligudgift på stedet for en familie af denne størrelse.

Stk. 2. Betalingen inddrives efter de regler, der er nævnt i § 7, stk. 2.

Stk. 3. Det sociale udvalgs afgørelser efter denne bestemmelse kan indbringes for amtsankenævnet, men ikke for højere administrativ myndighed.

Kap. 8. Særlige regler for børn og unge.

§ 32. Det påhviler det sociale udvalg at føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn i kommunen lever, og at støtte forældrene med hensyn til børnenes opdragelse og pleje.

Stk. 2. Såfremt barnet eller den unge ikke har nogen værge, skal det sociale udvalg foranledige, at der beskikkes en værge.

Stk. 3. Må det antages, at et barn trænger til særlig støtte, skal det sociale udvalg sørge for, at barnets forhold undersøges. I påkrævet fald skal det sociale udvalg lade barnet undersøge af en læge eller en psykolog, eventuelt ved henvisning til det i kap. 17 nævnte rådgivningscenter.

Stk. 4. Det påhviler det sociale udvalg at yde forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for barnet, særlig vejledning og støtte, når barnet har vanskeligheder i forhold til sine daglige omgivelser, skolen eller samfundet, eller når barnet i øvrigt lever under utilfredsstillende forhold.

Stk. 5. Amtskommunens socialcenter skal ved konsulenter yde det sociale udvalg vejledning med hensyn til udvalgets virksomhed for børn og unge.

§ 33. Når hjælpeforanstaltninger er påkrævet af hensyn til barnets tarv, jfr. § 32, stk. 4, kan det sociale udvalg, så vidt muligt i forståelse med barnet og hjemmet,

- 1) meddele henstilling eller pålæg med hensyn til barnets pleje eller behandling, opdragelse, uddannelse eller arbejde,

- 2) beskikke en tilsynsværge,
- 3) sørge for, at barnet anbringes uden for hjemmet, jfr. afsnit VI og VII.

Stk. 2. Tilsynsværgen kan beskikkes i tilfælde, hvor familien ikke ønsker at modtage rådgivning. Endvidere kan der beskikkes tilsynsværge for unge over 15 år i forbindelse med tiltalefrafald eller som vilkår for en betinget dom.

Stk. 3. Det sociale udvalg kan bestemme, at den unges arbejdsindtægt skal administreres af tilsynsværgen.

§ 34. Såfremt forældremyndighedens indehaver ikke ønsker en hjælpeforanstaltning efter § 33 iværksat, skal beslutning træffes i et møde i det sociale udvalg. Anbringelse uden for hjemmet uden samtykke kan dog kun iværksættes eller opretholdes, når betingelserne i afsnit VIII er opfyldt.

§ 35. Såfremt det sociale udvalg ikke foretager fornødne undersøgelser eller undlader at iværksætte påkrævede hjælpeforanstaltninger, kan amtsankenævnet træffe beslutning herom og pålægge udvalget at gennemføre beslutningen. Tilsvarende beføjelser har den sociale ankestyreelse.

§ 36. Hjælpeforanstaltninger efter § 33 skal ophøre senest, når den unge fylder 20 år. Hjælpeforanstaltninger for unge over 18 år kan dog kun opretholdes eller iværksættes, såfremt den unge giver samtykke hertil, eller betingelserne i afsnit VIII er opfyldt.

Afsnit III.

Kontanthjælp.

Kap. 9. Forbigående hjælp.

§ 37. Når en person på grund af sygdom, svangerskab og fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samlivet med ægtefællen, aftjening af værnepligt eller andre ændringer i sine forhold i en begrænset tid er afskåret fra at skaffe det fornødne til sit eget eller familiens underhold, og udgifterne hertil ikke dækkes gennem dagpenge eller pensionsydelse, ydes der af det offentlige en sådan hjælp, at det modvirkes, at pågældendes og familiens hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes.

Stk. 2. Hjælpen til underhold kan i almindelighed højst udgøre et beløb svarende til folkepensionen til en pensionist uden andre indtægter med et tillæg for hvert barn svarende til det særlige børnetilskud efter § 4, stk. 3, i lov om børnetilskud og andre familieydelse. Ved hjælpens udmåling må der i øvrigt dels tages hensyn til sådanne faste udgifter, som i betragtning af de hidtidige levevilkår skønnes rimelige, dels lægges vægt på de fremtidige levevilkår, der kan blive en følge af den ændring, der er sket i pågældendes eller familiens situation. Der kan ses bort fra indtil halvdelen af en enlig forsørgers eller en ægtefælles arbejdsindtægt.

§ 38. Ydelse af hjælp forudsætter, at såvel den, der søger hjælpen, som ægtefællen i tilstrækkelig grad har udnyttet sine arbejdsmuligheder. Dette kan anses godtgjort,

- 1) når det er attesteret af arbejdsformidlingen, at der ikke kan anvises pågældende arbejde,
- 2) når det er attesteret af en læge, at pågældende er uarbejdsdygtig på grund af sygdom, eller at en fortsættelse af det hidtidige arbejde vil medføre risiko for forringelse af pågældendes helbred,
- 3) når pågældende ikke kan påtage sig indtægtsgivende arbejde af hensyn til en uddannelse eller omskoling, der er begyndt eller fortsat efter tilskyndelse fra det sociale udvalg, jfr. § 42,
- 4) når en enlig forsørger ikke kan påtage sig indtægtsgivende arbejde på grund af pasning af børn, og det sociale udvalg ikke kan anvise anden pasningsmulighed,
- 5) når den ene ægtefælle er afskåret fra indtægtsgivende arbejde af en af de årsager, der er nævnt under punkt 1—3, og den anden ægtefælle i længere tid ikke har haft sådant arbejde, navnlig af hensyn til børnenes pasning.

§ 39. Ved bedømmelsen af, om der er grundlag for at yde hjælp, kan der ses bort fra besiddelsen af en mindre formue, som bør bevares af hensyn til boligmæssige forhold eller pågældendes og familiens erhvervs- eller uddannelsesmuligheder.

§ 40. Under de forhold, der er nævnt i § 37, kan der særskilt eller i forbindelse med un-

derholdshjælp ydes hjælp til dækning af rimeligt begrundede enkeltudgifter, såfremt pågældendes egen afholdelse af disse udgifter i afgørende grad ville vanskeliggøre pågældendes og familiens økonomiske muligheder for fremtidig at klare sig selv.

Stk. 2. Under forbigående vanskeligheder kan der ydes en familie med ét eller flere børn under 18 år hjælp til foranstaltninger, der bevirker, at børnenes anbringelse uden for hjemmet kan undgås, eller at deres hjemgivelse kan fremskyndes.

§ 41. Når der er ydet underholdshjælp efter § 37, skal det sociale udvalg senest 3 måneder efter hjælpens påbegyndelse optage pågældendes og familiens forhold til bedømmelse af, om der er grundlag for at yde andre former for bistand end løbende økonomisk hjælp.

Stk. 2. I øvrigt kan hjælpen fortsætte, så længe det må anses godtgjort, at pågældende på denne måde kan forventes at blive i stand til selv at klare sit og familiens underhold. Hvis hjælpen er begrundet i sygebehandling eller erhvervsmæssige foranstaltninger, er det en betingelse, at lægens eller de sociale myndigheders anvisninger følges.

§ 42. Når det må anses påkrævet af hensyn til en persons mulighed for fremtidig at kunne klare sig selv og sørge for sin familie, kan der ydes pågældende hjælp til uddannelse og erhvervsmæssig optræning eller omskoling i det omfang, der ikke kan ydes hjælp hertil af Statens Uddannelsesstøtte eller efter andre regler uden for den sociale lovgivning.

Stk. 2. Når det er af afgørende betydning for en person med nedsat erhvervsevne, kan der ydes hjælp til anskaffelse af værktøj og arbejdsmaskiner. Endvidere kan der ydes hjælp til iværksættelse af selvstændig virksomhed, herunder anskaffelse af et motorkøretøj, der indgår som et sædvanligt led i den pågældende virksomhed. Hjælpen kan ydes som lån, når det findes rimeligt under hensyn til pågældendes fremtidige erhvervsmuligheder.

Stk. 3. Afgørelse om hjælp efter stk. 2, 2. pkt., træffes af revaliderings- og pensionsnævnet efter indstilling fra det sociale udvalg.

Kap. 10. Varig hjælp.

§ 43. Når en person vedvarende har behov for hjælp til sit eget og familiens underhold, som ikke kan dækkes gennem ydelser efter den sociale pensionslovgivning, kan der ydes en sådan hjælp, at pågældende får rådighed over et beløb af samme størrelse som folkepensionen til en pensionist uden andre indtægter med et tillæg for hvert barn svarende til særligt børnetilskud efter § 4, stk. 3, i lov om børnetilskud og andre familieydelser.

Stk. 2. Hvis en person, der får varig hjælp, har rimeligt begrundede enkeltudgifter, der ikke kan afholdes inden for den grænse, der er angivet i stk. 1, kan det sociale udvalg bevilge yderligere hjælp hertil.

Stk. 3. Hvis det sociale udvalg undtagelsesvis skønner, at der bør ydes en løbende hjælp til underhold, der overstiger den grænse, der er angivet i stk. 1, forelægger udvalget indstilling herom til godkendelse i revaliderings- og pensionsnævnet.

§ 44. Det er en forudsætning for hjælp efter § 43, at såvel den, der søger hjælp, som ægtefællen kan dokumentere, at der ikke kan anvises arbejde, som de pågældende under hensyn til helbredsmæssige eller øvrige forhold kan påtage sig. Hvis det skønnes, at ægtefællen efter en uddannelse kan yde væsentlige bidrag til familiens underhold, kan der ydes hjælp hertil efter reglerne i kap. 9.

§ 45. Ved bedømmelsen af, om der kan ydes hjælp efter § 43, kan der kun ses bort fra besiddelsen af en mindre formue, hvis denne ønskes bevaret til bestemt angivne formål, der under hensyn til pågældendes forhold skønnes rimelige.

Kap. 11. Hjælp i særlige tilfælde.

§ 46. Hvis en person har udgifter til sygebehandling, medicin, tandbehandling eller lignende, der ikke dækkes efter lovgivningen om offentlig sygesikring eller social ulykkesforsikring, kan der ydes hjælp hertil, såfremt pågældende ikke selv har midler til at afholde udgiften.

Stk. 2. Der kan ydes hjælp til afholdelse af udgifter, der står i direkte sammenhæng med henstillinger eller pålæg, der meddeles

af offentlige myndigheder med hensyn til et barns pleje eller behandling, opdragelse, uddannelse eller arbejde.

§ 47. Der kan ydes en person, som ikke selv har midler dertil, hjælp til en flytning, som medfører forbedring af pågældendes eller familiens boligmæssige eller erhvervs-mæssige forhold.

Stk. 2. Det sociale udvalg skal, såfremt flytning sker til en anden kommune, indhente samtykke fra det sociale udvalg i denne kommune, inden hjælpen ydes. Hvis denne fremgangsmåde ikke er fulgt, betragtes den kommune, der har ydet hjælpen, fortsat som opholdskommune, indtil pågældende i mindst 3 måneder har klaret sig uden bistand efter denne lov, dog længst i 2 år efter flytningen.

Stk. 3. Såfremt flytning sker til udlandet, er det en forudsætning for, at der kan ydes hjælp hertil, at pågældende er statsborger i eller har særlig tilknytning til vedkommende land, eller at der er sikret pågældende varige arbejdsmuligheder i landet.

§ 48. Personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med en vedvarende fysisk eller psykisk lidelse, har ret til at få dækket nødvendige merudgifter som følge af lidelsen. Er barnet under tilsyn fra en af de i kap. 18 omhandlede særfororgsinstitutioner træffes afgørelsen efter indstilling fra vedkommende institution.

Stk. 2. Personer, der i eget hjem er under vedvarende tilsyn fra en af de i kap. 18 omhandlede særfororgsinstitutioner, har ret til efter indstilling fra vedkommende institution at få dækket nødvendige merudgifter som følge af deres lidelse.

Stk. 3. Hjælp efter stk. 1 og 2 er betinget af, at lægelige anvisninger og eventuelle anvisninger fra vedkommende særfororgsinstitution med hensyn til personens pasning m. v. følges.

§ 49. Hvis en person, der søger hjælp efter bestemmelserne i dette afsnit, ikke skønnes i stand til ved bistand fra den kommunale rådgivning at administrere kontante beløb, kan det sociale udvalg undtagelsesvis beslutte at yde hjælpen som naturalhjælp.

Afsnit IV.

Kap. 12. Praktisk bistand i hjemmet.

§ 50. Det påhviler kommunalbestyrelsen at sørge for, at der i kommunen findes en hjemmehjælpsordning, således at der kan ydes praktisk bistand i hjemmene af hjemmehjælpere, der er uddannet til at varetage dette hverv.

§ 51. Midlertidig hjemmehjælp ydes til varetagelse af normale huslige arbejdsopgaver i hjemmet, når der er behov herfor på grund af sygdom, fødsel eller rekonvalescens.

Stk. 2. Når der er ydet hjemmehjælp i 3 uger, skal det sociale udvalg tage op til bedømmelse, om der fortsat er behov herfor, og om der er brug for andre hjælpeforanstaltninger.

§ 52. Hjemmehjælpere kan udsendes til lejlighedsvis afløsning af personer, der i hjemmet passer et barn eller en voksen med en fysisk eller psykisk lidelse.

§ 53. Varig hjemmehjælp ydes som bistand til husligt arbejde og personlige fornødenheder, som en person på grund af en vedvarende lidelse eller svækkelse ikke kan udføre på egen hånd.

§ 54. Hjemmehjælp ydes gratis til personer med indtægter, der ikke overstiger folkepensionens grundbeløb med pensionstilæg og et tillæg for hvert barn svarende til særligt børnetilskud efter § 4, stk. 3, i lov om børnetilskud og andre familieydelse. I øvrigt kræves en betaling, der er afpasset efter modtagerens økonomiske forhold. Socialministeren fastsætter vejledende satser herfor.

Stk. 2. Ydes der varig hjemmehjælp, kan der højst kræves betaling for 6 timer pr. uge.

Stk. 3. Ydes der hjemmehjælp efter § 52, kræves der ikke betaling, hvis udgiften omfattes af § 48.

§ 55. Socialministeren fastsætter retningslinier for hjemmehjælpernes uddannelse og arbejdsforhold og ansætter en konsulent, der yder kommunerne bistand ved administrationen af hjemmehjælpen og fører tilsyn med uddannelsen.

§ 56. Hvis der i et hjem er behov for hjemmehjælp, men det sociale udvalg ikke kan stille den nødvendige bistand til rådighed, kan der i stedet ydes tilskud til dækning af udgifter til hushjælp, som familien selv antager.

Stk. 2. Tilskuddet fastsættes således, at modtageren så vidt muligt stilles, som om der var ydet hjemmehjælp med betaling efter § 54.

§ 57. Det sociale udvalgs afgørelse om den bistand, der kan ydes i det enkelte tilfælde, og om betalingen herfor kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Afsnit V.

Kap. 13. Hjælpemidler m. v.

§ 58. Til personer med invaliditet eller varig sygdoms- eller aldersbetinget svagelighed kan der ydes støtte til hjælpemidler, herunder merudgifter til særlige beklædningsgenstande, som

- 1) er nødvendige, for at pågældende kan udøve et erhverv, eller
- 2) i væsentlig grad kan afhjælpe pågældendes lidelse, eller
- 3) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter regler om

- 1) afgrænsningen af de hjælpemidler, hvortil der kan ydes støtte, og adgangen til genanskaffelse,
- 2) hvornår støtte til et hjælpemiddel ydes som lån,
- 3) i hvilket omfang modtageren selv skal bære en del af udgiften til et hjælpemiddel,
- 4) hvorvidt der skal gælde særlige betingelser for støtte til visse hjælpemidler.

Stk. 3. Afgørelse om støtte til motorkøretøjer træffes efter indstilling fra det sociale udvalg af revaliderings- og pensionsnævnet, hvortil også afgørelser om støtte til andre bekostelige hjælpemidler kan henlægges efter socialministerens bestemmelse.

Stk. 4. Til personer, der modtager bistand fra en af de i kap. 18 omhandlede særfor-sorgsinstitutioner, kan hjælpemidler udleveres af denne institution.

Stk. 5. Det er en forudsætning for støtte efter denne bestemmelse, at hjælpemidlet ikke kan ydes efter lovgivningen om social ulykkesforsikring eller som led i behandling på offentligt sygehus.

§ 59. Til personer med invaliditet eller varig sygdoms- eller aldersbetinget svagelighed kan der ydes nødvendig hjælp til indretning af boligen for at gøre denne bedre egnet som opholdssted for pågældende.

Stk. 2. Der kan ydes støtte til dækning af udgifter til medhjælp eller særlige indretninger i kollektivboliger for invalider eller folkepensionister.

§ 60. Kommunalbestyrelsen iværksætter eller yder støtte til omsorgsarbejde for invalide- og folkepensionister samt personer over 55 år, der modtager enkepension.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter retningslinier for, hvilke foranstaltninger der er berettiget til støtte efter stk. 1.

§ 61. Til invalide- og folkepensionister og personer over 55 år, der modtager enkepension, kan der ydes tilskud til abonnement til kollektive transportmidler samt, når helbredsmæssige grunde taler derfor, til befordring med individuelle transportmidler.

§ 62. Det sociale udvalgs afgørelser om bistand efter §§ 59—61 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Afsnit VI.

Dag- og døgnpleje.

Kap. 14. Dagpleje.

§ 63. Ingen må modtage mere end 2 børn under 14 år i privat dagpleje mod betaling uden at have tilladelse dertil fra det sociale udvalg. Der kan ikke gives tilladelse til at have mere end 5 børn i privat dagpleje.

Stk. 2. Dagplejehjem og lignende, der modtager flere end 5 børn under 14 år mod betaling, og som drives af private uden offentlige midler, må kun oprettes og drives med tilladelse fra amtskommunens social- og sundhedsudvalg.

Stk. 3. Det sociale udvalg fører tilsyn med forholdene i hjemmene.

§ 64. Det sociale udvalg kan formidle anbringelse af børn i dagpleje i private hjem, der forud er godkendt af udvalget til dette formål.

Stk. 2. Det sociale udvalg fører tilsyn med dagplejens udøvelse.

Stk. 3. Børnenes forældre betaler for dagplejen efter samme regler som ved anbringelse i daginstitutioner.

Kap. 15. Døgnpleje.

§ 65. Ingen må modtage et barn under 14 år til døgnophold i privat familiepleje uden at have tilladelse dertil fra det sociale udvalg. Der kan ikke gives tilladelse til at have mere end 4 børn i pleje, medmindre der er tale om søskende.

Stk. 2. Plejetilladelse kan kun udstedes, når det efter en undersøgelse af familieplejen må antages, at opholdet vil være til gavn for barnet. Ved udstedelse af plejetilladelse skal det sociale udvalg gøre barnets forældre opmærksom på bestemmelsen i § 124.

Stk. 3. Hjem, der modtager flere end 4 børn under 18 år i familiepleje, og som drives af private uden offentlige midler, må kun oprettes og drives med tilladelse af amtskommunens social- og sundhedsudvalg.

Stk. 4. Det påhviler den, der anbringer eller medvirker til at anbringe et barn i pleje, at sikre sig, at plejehjemmet har fornøden plejetilladelse.

Stk. 5. Det sociale udvalg fører tilsyn med forholdene i hjemmene og kan træffe beslutning om, at et barn ikke uden rimelig grund må flyttes fra en familiepleje. Flytning efter 2 års ophold i en privat familiepleje kan kun ske efter forudgående tilladelse fra det sociale udvalg.

§ 66. Når det sociale udvalg har besluttet at anbringe et barn i døgnpleje uden for eget hjem, skal udvalget søge at anbringe barnet i familiepleje. Dette gælder dog ikke, hvis hensynet til en behandling eller særlige forhold hos forældrene gør det ønskeligt, at barnet anbringes i en institution.

Stk. 2. Plejehjemmet får plejeløn fra kommunen. Vejledende satser fastsættes af socialministeren.

Stk. 3. Det sociale udvalg fører tilsyn med barnets forhold under dets ophold i familie-

pleje eller på institution eller lignende og træffer bestemmelse om ændret anbringelsessted, uddannelse, behandling m. v., så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedens indehaver.

Stk. 4. Børnenes forældre betaler for døgnpleje efter samme regler som ved anbringelse i døgninstitutioner.

§ 67. Det påhviler det sociale udvalg, medmindre hensynet til barnets velfærd i det enkelte tilfælde taler derimod, i samarbejde med plejehjemmet eller institutionen at sørge for, at forbindelsen mellem barnet og dets hjem holdes vedlige, og at søge at skabe mulighed for barnets tilbagevenden til hjemmet.

§ 68. Personer, der står under tilsyn af de i kap. 18 omhandlede særfororgsinstitutioner, kan anbringes i pleje i private hjem.

Stk. 2. Det sociale udvalg fastsætter efter indstilling fra den institution, der fører tilsyn med pågældende, en økonomisk ydelse for plejeforholdet og træffer herunder bestemmelse om, hvilket beløb pågældende skal have til rådighed i lommepenge. Socialministeren fastsætter retningslinier herfor.

Afsnit VII.

Institutioner.

Kap. 16. Institutioner under kommunerne. Daginstitutioner for børn.

§ 69. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på daginstitutioner for børn og unge, herunder socialpædagogiske fritidsforanstaltninger.

Stk. 2. Daginstitutioner for børn og unge kan oprettes og drives af en eller flere kommuner eller som private institutioner, med hvilke kommunalbestyrelsen indgår overenskomst. Private institutioner skal være selvejende, hvis der er plads til mindst 6 børn. Overenskomsten skal godkendes af amstrådet, i Københavns og Frederiksberg kommuner af socialministeren.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter vejledende regler for institutionernes ledelse og drift.

§ 70. Kommunalbestyrelsen skal påse, at planer for oprettelse eller ændring af daginstitutioner er i overensstemmelse med retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren.

§ 71. Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med den daglige drift af daginstitutioner i kommunen.

Stk. 2. Amdtsrådet fører det almindelige tilsyn med daginstitutionerne i amtskommunen. Det pædagogiske tilsyn udøves af amtskommunens socialcenter.

§ 72. Bestemmelse om optagelse i en daginstitution træffes af det sociale udvalg.

§ 73. Børnenes forældre betaler for opholdet efter regler, der fastsættes af socialministeren.

Daghjem og dagcentre.

§ 74. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personer, hvis tilstand kræver vedvarende tilsyn og pleje, som ikke kan ydes i deres hjem i dagtimerne, får mulighed for optagelse i daghjem. Endvidere skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der i kommunen indrettes dagcentre til det omsorgsarbejde, der bedst kan foregå på en institution.

Stk. 2. Daghjem og dagcentre kan oprettes og drives af en eller flere kommuner, amtskommuner eller som selvejende institutioner, med hvilke kommunalbestyrelsen indgår overenskomst. Overenskomsten skal godkendes af amtsrådet, i Københavns og Frederiksberg kommuner af socialministeren.

§ 75. Kommunalbestyrelsen skal påse, at planer for oprettelse eller ændring af daghjem og dagcentre er i overensstemmelse med retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren.

§ 76. Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med den daglige drift af daghjem og dagcentre i kommunen.

Stk. 2. Amdtsrådet fører det almindelige tilsyn med daghjem og dagcentre i amtskommunen.

§ 77. Bestemmelse om optagelse i et daghjem træffes af det sociale udvalg.

Stk. 2. Deltagelse i et dagcenters foranstaltninger for personer med behov for særligt omsorgsarbejde forudsætter godkendelse af det sociale udvalg.

§ 78. Personer, der er optaget i et daghjem, betaler for kost og pleje et beløb, der fastsættes af socialministeren.

Stk. 2. For deltagelse i et dagcenters foranstaltninger betales efter regler, der fastsættes af det sociale udvalg efter retningslinier udarbejdet af socialministeren.

Plejhjem og beskyttede boliger.

§ 79. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personer, hvis helbredstilstand bevirker, at de ikke med bistand efter reglerne i afsnit IV og V kan klare sig i eget hjem, får mulighed for optagelse i plejhjem.

Stk. 2. For personer, der ikke kan klare sig i en almindelig bolig, men hvis tilstand dog ikke nødvendiggør optagelse i plejhjem eller daghjem, skal der være mulighed for indflytning i en beskyttet bolig, der er særligt indrettet for personer med vedvarende lidelser.

§ 80. Plejhjem og beskyttede boliger kan oprettes og drives af en eller flere kommuner, amtskommuner eller som selvejende institutioner, med hvilke kommunalbestyrelsen indgår overenskomst. Overenskomsten skal godkendes af amtsrådet, i Københavns og Frederiksberg kommuner af socialministeren.

§ 81. Kommunalbestyrelsen skal påse, at planer for oprettelse eller ændring af plejhjem og beskyttede boliger er i overensstemmelse med retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren.

§ 82. Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med den daglige drift af plejhjem og beskyttede boliger i kommunen, så vidt muligt i samarbejde med beboerråd.

Stk. 2. Amdtsrådet fører det almindelige tilsyn med plejhjem og beskyttede boliger i amtskommunen.

§ 83. Amdtsrådet nedsætter til bedømmelse af personers plejebæhov ét eller flere udvalg med repræsentanter for amtskommunens socialcenter og sygehusvæsen —

fortrinsvis en afdeling for medicinsk langtidshandling — og embedslægevæsenet.

Stk. 2. Bestemmelse om optagelse i et plejehjem eller indflytning i en beskyttet bolig træffes af det sociale udvalg, efter at der er indhentet udtalelse fra det rådgivende udvalg, der omtales i stk. 1.

§ 84. Når en person, der modtager pension efter den sociale pensionslovgivning, optages i et plejehjem, udbetales af pensionen et beløb til personlige fornødenheder, medens resten af pensionen benyttes til betaling for opholdet. Beløbet til personlige fornødenheder udgør 1.788 kr. årlig. For pensionister under 60 år ydes et tillæg svarende til 20 pct. af dette beløb. Når forholdene i det enkelte tilfælde taler derfor, kan der dog efter retningslinier udarbejdet af socialministeren ydes en pensionist under 60 år et beløb af den størrelse, der er angivet i § 114, stk. 1, 2. og 3. pkt., til personlige fornødenheder. Har pensionisten indtægter ud over pensionen, benyttes 60 pct. heraf som yderligere betaling for opholdet. Den samlede betaling kan dog ikke overstige et beløb, der fastsættes af socialministeren.

Stk. 2. Beløbet til personlige fornødenheder pristalsreguleres efter de regler, der gælder for regulering af pensionen.

Stk. 3. For personer, der ikke modtager pension, fastsættes en betaling inden for den grænse, der er angivet i stk. 1, sidste pkt., således at pågældende bevarer samme beløb til personlige fornødenheder som en pensionist i samme alder.

§ 85. Betaling for ophold i plejehjem ydes med virkning fra udgangen af den måned, der følger efter indlæggelsesmåneden. Er der rimelig udsigt til, at pågældende vil kunne udskrives inden for et tidsrum af omkring 3 måneder efter optagelsen, kan betalingen nedsættes, således at pågældende yderligere beholder et beløb til dækning af udgifter til husleje og lignende.

Stk. 2. Har den, der optages i et plejehjem, forsørgelsespligt over for en ægtefælle, der ikke er optaget i et hjem, eller over for børn, beregnes betalingen af indtægten ud over pensionen først, efter at der er afsat et sådant beløb til opfyldelse af forsørgelsespligten, at ægtefællens og børnenes levevilkår

ikke forringes på grund af pågældendes optagelse i plejehjemmet.

Stk. 3. Har den ægtefælle, der ikke er optaget i plejehjemmet, indtægter, kan det sociale udvalg efter anvendelse af reglen i stk. 2 fastsætte en betaling op til den grænse, der er angivet i § 84.

Stk. 4. Ved opgørelsen af indtægten for en beboer i et plejehjem bortses der fra indtægter ved pågældendes personlige arbejde under ophold i hjemmet, når disse ikke overstiger det dobbelte af beløbet til personlige fornødenheder.

Stk. 5. Ved opgørelse af pågældendes indtægt finder § 7 i lov om folkepension tilsvarende anvendelse.

§ 86. Beboere i beskyttede boliger betaler en leje fastsat af det sociale udvalg efter retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren under hensyn til reglerne i lovgivningen om boligsikring.

Kap. 17. Institutioner under amtskommunerne.

Rådgivningscentre for børn og unge.

§ 87. Amtsrådet skal sørge for, at der er mulighed for undersøgelse og behandling i rådgivningscentre af børn og unge med adfærdsvanskeligheder.

Stk. 2. Centrene drives af én eller flere amtskommuner.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter vejledende regler for centrenes ledelse og drift.

§ 88. Amtsrådet skal påse, at planer for oprettelse eller ændring af centrene er i overensstemmelse med retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren.

§ 89. Henvendelse om optagelse rettes til centrene. Disse skal fortrinsvis modtage børn, der henvises af de sociale udvalg.

§ 90. Undersøgelsen og behandlingen på rådgivningscentre er gratis.

Revalideringsinstitutioner m. v.

§ 91. Amtsrådet skal sørge for, at invaliderede og andre erhvervshæmmede har mulighed for optagelse på institutioner til erhvervsmæssig optræning og uddannelse samt arbejdsprøvning og omskoling. Amts-

rådet skal endvidere sørge for, at personer, der af fysiske eller psykiske årsager m. v. ikke er i stand til at fastholde eller opnå normal beskæftigelse i det almindelige erhvervsliv, har mulighed for beskæftigelse på beskyttede virksomheder eller ved andre erhvervsmæssige foranstaltninger.

Stk. 2. Revalideringsinstitutioner og beskyttede virksomheder m. v. kan oprettes og drives af en eller flere amtskommuner, kommuner, eller som selvejende institutioner, med hvilke amtsrådet indgår overenskomst. I overenskomsten fastsættes bestemmelse om institutionens ledelse og drift, der ikke må påføre andre virksomheder ubillig konkurrence. Overenskomsten skal godkendes af socialministeren.

§ 92. Amtsrådet skal påse, at planer for oprettelse eller ændring af revalideringsinstitutioner og beskyttede virksomheder m. v. er i overensstemmelse med retningslinier, som socialministeren fastsætter under hensyntagen til planerne om etablering af daginstitutioner til varetagelse af tilsvarende formål for personer under særforsorg i henhold til kap. 18.

§ 93. Amtsrådet fører tilsyn med revalideringsinstitutioner og beskyttede virksomheder i amtskommunen.

§ 94. Beslutning om optagelse på revalideringsinstitutioner og beskyttede virksomheder m. v. træffes af amtskommunens socialcenter efter indstilling fra det sociale udvalg i pågældendes opholdskommune. Beslutning om optagelse på beskyttede virksomheder m. v., som alene er beregnet for personer med bopæl i en bestemt kommune, træffes dog af det sociale udvalg i vedkommende kommune.

§ 95. Amtsrådet fastsætter efter retningslinier udarbejdet af socialministeren regler om beregning og udbetaling af arbejdsvederlag samt befordring m. v. under beskæftigelse på revalideringsinstitutioner og beskyttede virksomheder m. v.

Døgninstitutioner for børn og unge

§ 96. Amtsrådet skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på institutio-

ner, herunder pensioner, til børn og unge, der skal anbringes uden for hjemmet.

Stk. 2. Institutionerne kan oprettes og drives af en eller flere amtskommuner, kommuner, eller som selvejende institutioner, med hvilke amtsrådet indgår overenskomst. Overenskomsten skal godkendes af socialministeren.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter vejledende regler for institutionernes ledelse og drift, herunder om lommepenge og arbejdsvederlag til børnene og de unge.

§ 97. Amtsrådet skal påse, at planer for oprettelse eller ændring af døgninstitutioner for børn og unge er i overensstemmelse med retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren.

§ 98. Amtsrådet fører det almindelige tilsyn med døgninstitutioner for børn og unge i amtskommunen. Det pædagogiske tilsyn udøves af amtskommunens socialcenter.

§ 99. Bestemmelse om optagelse i en institution træffes af det sociale udvalg i barnets opholdskommune. Ved anbringelse af børn eller unge, som trænger til særlig støtte eller behandling, skal der dog — så vidt muligt forud for anbringelsen — indhentes en udtalelse fra socialcentret i den amtskommune, hvor opholdskommunen er beliggende. Uenighed mellem det sociale udvalg og institutionens ledelse om optagelse afgøres af socialstyrelsen.

§ 100. Der betales for opholdet efter regler, der fastsættes af socialministeren.

Svangre- og mødre hjem.

§ 101. Amtsrådet kan drive hjem for gravide kvinder og mødre med små børn. Amtsrådet kan endvidere indgå overenskomst med en selvejende institution om ret til at råde over pladser på denne. Overenskomsten skal godkendes af socialministeren.

Stk. 2. Der skal i hjemmene kunne optages kvinder, hvis forhold i tiden omkring en fødsel er særligt vanskelige. Endvidere skal hjemmene kunne optage mødre med små børn på rekreationsophold. Mødrene kan under opholdet medbringe deres børn.

§ 102. Amdsrådet i den amtskommune, hvor et hjem er beliggende, fører tilsyn med dettes daglige drift.

§ 103. Bestemmelse om optagelse i svangre- og mødrethjem træffes af amtskommunens socialcenter efter indstilling fra det sociale udvalg i opholdskommunen.

§ 104. Personer, der er optaget i svangre- og mødrethjem, betaler ikke for opholdet.

Forsorghjem m. v.

§ 105. Amdsrådet skal sørge for, at der er mulighed for optagelse i forsorghjem og andre institutioner for personer, der er hjemløse eller ikke kan tilvænne sig det almindelige samfundsliv.

Stk. 2. Forsorghjem og tilsvarende institutioner kan oprettes og drives af en eller flere amtskommuner eller som selvejende institutioner, med hvilke amtsrådet indgår overenskomst. Overenskomsten skal godkendes af socialministeren.

§ 106. Amdsrådet skal påse, at planer for oprettelse eller ændring af forsorghjem og tilsvarende institutioner er i overensstemmelse med retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren.

§ 107. Amdsrådet fører tilsyn med forsorghjem og tilsvarende institutioner i amtskommunen.

§ 108. Der oprettes i tilknytning til socialstyrelsen et rådgivende konsulenthold for forsorghjem og tilsvarende institutioner, bl. a. med henblik på, at der i forbindelse med ophold i disse institutioner kan iværksættes lægelig og social behandling.

§ 109. Optagelse i forsorghjem og tilsvarende institutioner kan ske dels ved henvisning fra offentlige myndigheder, dels ved pågældendes egen henvendelse til institutionen.

Stk. 2. Er der tvivl om anbringelsens hensigtsmæssighed, skal der indhentes en udtalelse fra amtskommunens socialcenter. Den afgørelse, der af institutionens ledelse træffes om optagelse, kan indbringes for amtsankenævnet og derefter for den sociale ankestyreelse, jfr. § 15.

Stk. 3. Ved hver optagelse, der ikke må anses for ganske kortvarig, iværksættes der et samarbejde med det sociale udvalg i pågældendes opholdskommune med henblik på behovet for andre støtteforanstaltninger over for pågældende og hans familie.

§ 110. Når en person, der modtager folke-, invalide- eller enkepension, optages i forsorghjem eller en tilsvarende institution, der er beregnet til længerevarende ophold, anvendes pensionen fra den måned, der følger efter indlæggelsesmåneden, som betaling efter samme regler som ved optagelse af pensionister i plejehjem.

Stk. 2. For personer, der ikke modtager pension, fastsættes en betaling efter de retningslinier, der er angivet i stk. 1, således at pågældende bevarer samme beløb til personlige fornødenheder som en pensionist. Har pågældende ingen indtægter, udbetales under opholdet på institutionen et tilsvarende beløb til personlige fornødenheder.

§ 111. For institutioner, der er beregnet som midlertidigt opholdssted for hjemløse, fastsætter amtsrådet efter retningslinier udarbejdet af socialministeren en betalings- takst pr. opholdsdag.

Kap. 18. Institutioner under staten.

Særlige plejehjem.

§ 112. Socialministeren skal sørge for, at der findes særlige plejehjem for yngre og for personer med lidelser, der enten forudsætter en bestemt indretning af plejehjemmet eller gør periodevis indlæggelse til rekreation eller behandling påkrævet.

Stk. 2. Socialministeren kan indgå overenskomst med selvejende plejehjem, der findes egnede til disse særlige formål.

§ 113. Bestemmelse om optagelse i særligt plejehjem træffes af socialstyrelsen efter indstilling fra det sociale udvalg i pågældendes opholdskommune.

§ 114. Ved optagelse i særlige plejehjem, der er bestemt til længerevarende ophold, finder betalingsreglerne for almindelige plejehjem tilsvarende anvendelse. For personer under 60 år på særlige plejehjem for yngre, der er godkendt af socialministe-

ren, udgør beløbet til personlige fornødenheder dog 4.716 kr. årligt. Beløbet pristalsreguleres efter de regler, der gælder for regulering af pensionen.

Stk. 2. For særlige plejehjem, der er bestemt til periodevis indlæggelse til rekreation eller behandling, fastsætter socialministeren en betalingstakst pr. opholdsdag.

Særforsorgsinstitutioner m. v.

§ 115. Staten sørger for oprettelsen og driften af særlige institutioner til varetagelse af behandlingen og omsorgen for åndssvage, epileptikere, vanføre, talelidende, blinde og svagsynede, døve og tunghøre samt sindslidende, som ikke er egnede til indlæggelse på sygehus eller ophold i almindelige plejehjem.

§ 116. Forsorgen for åndssvage, epileptikere, vanføre, talelidende, blinde og svagsynede samt døve og tunghøre (særforsorgen) udøves under socialministerens ledelse af socialstyrelsen eller af selvejende institutioner, som ministeren bemyndiger dertil. Socialstyrelsen fører tilsyn med de enkelte institutioner.

§ 117. Personer med behov for særforsorg modtager efter denne lov og efter de særlige love om

- 1) åndssvage og andre særlig svagtbevagede,
- 2) blinde og stærkt svagsynede samt
- 3) døve og tunghøre

behandling, undervisning, oplæring, beskæftigelse samt særlig pleje og bistand på statens dag- og døgninstitutioner eller tilsvarende statsanerkendte institutioner.

Stk. 2. Socialstyrelsen fastsætter med socialministerens godkendelse regler om ydelse af arbejdsvederlag, lommepenge, beklædning samt befordring og kostgodtgørelse m. v. til personer på forsorgens dag- og døgninstitutioner.

§ 118. Socialstyrelsen sørger efter retningslinier udarbejdet af socialministeren for behandling af talelidende, der foregår uden for en statsinstitution, når behandling sker efter henvisning fra statens taleinstitutter. Det samme gælder sværere tilfælde af ordblindhed og læsesvaghed.

Stk. 2. Socialstyrelsen sørger for instruktion m. v. af tunghøre, der foregår uden for en statsinstitution, når behandling sker efter henvisning fra statens høreinstitutter.

§ 119. Afgørelsen om optagelse og ophold i særforsorgens dag- og døgninstitutioner og ydelse af bistand i forbindelse hermed træffes af institutionens ledelse. For så vidt angår åndssvage og andre særlig svagtbevagede, blinde og svagsynede, døve og tunghøre træffes afgørelsen under iagttagelse af reglerne i de særlige love, der er nævnt i § 117, stk. 1. Institutionsledelsens afgørelse kan, for så vidt ikke andet er bestemt, indbringes for socialstyrelsen, hvis afgørelse kan indbringes for socialministeren. Samme regler gælder for klager over forsorgens udøvelse.

§ 120. Ophold på særforsorgens institutioner m. v. er gratis for personer under 60 år, der ikke har lønindtægter af væsentligt omfang. For personer med højere lønindtægter fastsætter socialministeren betalingsregler.

Stk. 2. For personer over 60 år gælder efter udløbet af de frister efter indlæggelsen, der er angivet i de sociale pensionslove, bestemmelserne i denne lovs § 84 om udbetaling af et beløb til personlige fornødenheder og om indbetaling af egne indtægter.

Stk. 3. Anden bistand fra særforsorgens institutioner er gratis.

Stk. 4. Socialministeren fastsætter regler vedrørende betaling for udenlandske statsborgeres ophold på særforsorgsinstitutioner.

§ 121. Behandling og pleje m. v. af sindslidende varetages under indenrigsministerens ledelse.

§ 122. Behandling på statens institutioner for sindslidende og på tilsvarende kommunale og selvejende institutioner er gratis for personer under 60 år, der har fast bopæl her i landet. For andre personer fastsættes regler vedrørende betaling af indenrigsministeren. Udgifterne i øvrigt afholdes af statskassen — for de i l. pkt. omhandlede kommunale institutioner dog kun efter en lavere refusionstakst, der fastsættes af indenrigsministeren efter forhandling med folketingets finansudvalg.

Afsnit VIII.

Kap. 19. Hjelpeforanstaltninger uden samtykke.

§ 123. Når det er påkrævet af hensyn til et barns velfærd, kan det sociale udvalg indtil barnets fyldte 18. år uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver træffe beslutning om

- 1) at anbringe barnet uden for hjemmet,
- 2) at anbringe barnet i en psykiatrisk hospitalafdeling eller et hospital for sindslidende med tilslutning af hospitalets overlæge, selv om de almindelige betingelser i henhold til lovgivningen om sindslidende personers hospitalsophold ikke er opfyldt,
- 3) at genanbringe barnet inden 2 år efter forsøgsvis hjemgivelse,
- 4) at nægte hjemgivelse eller ændre anbringelsesstedet, uanset at anbringelsen oprindeligt er sket med samtykke fra forældremyndighedens indehaver.

Stk. 2. Når beslutning om anbringelse uden for hjemmet eller beskikkelse af tilsynsværge, jfr. afsnit II, ikke er endeligt ophævet ved den unges fyldte 18. år, kan det sociale udvalg uden samtykke fra den unge eller hans værge opretholde foranstaltningerne eller træffe de i stk. 1 nævnte beslutninger. Foranstaltningerne skal ophøre senest, når den unge fylder 20 år.

Stk. 3. For en person over 18 år, der er åndssvag, eller hvis tilstand ganske kan ligestilles hermed, kan hjelpeforanstaltninger opretholdes eller iværksættes i overensstemmelse med § 9, stk. 5, og kap. IV i lov om forsorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede.

§ 124. Er barnet anbragt uden for hjemmet uden medvirken af det sociale udvalg, kan udvalget nægte hjemtagelse, såfremt hjemtagelse ville stride imod barnets tarv. Hjemtagelse efter 2 års ophold i et privat plejehjem kan kun ske efter forudgående tilrådelse fra det sociale udvalg.

§ 125. Beslutninger efter §§ 123 og 124 skal træffes i et møde i det sociale udvalg. Til vedtagelse af en beslutning kræves, at mindst $\frac{2}{3}$ af udvalgets medlemmer stemmer for beslutningen.

Stk. 2. De i § 126 nævnte tilforordnede

deltager i udvalgets møder uden stemmeret.

Stk. 3. I Københavns kommune træffes beslutninger efter §§ 123, 124 og 127 efter reglerne i en vedtægt, der skal godkendes af socialministeren.

Stk. 4. Det sociale udvalg kan om fornødent forlange bistand af politiet til fuldbyrdelse af trufne beslutninger.

§ 126. Ved behandling af sager, hvor der træffes beslutning efter § 123, stk. 1, nr. 1) og 2), § 123, stk. 2, eller § 124, tiltrædes udvalget af dommeren i den stedlige underretskreds. Er der flere dommere i en retskreds, bestemmer justitsministeren, hvem der skal varetage hvervet. Endvidere tiltrædes udvalget af en pædagogisk-psykologisk konsulent, der er beskikket af amtsrådet for den kommunale valgperiode, medmindre amtsrådets skønner, at der på anden måde er sikret udvalget fornøden pædagogisk-psykologisk vejledning.

Stk. 2. Efter begæring fra det sociale udvalg tiltræder dommeren og den pædagogisk-psykologiske konsulent udvalget ved behandling af sager, hvor der træffes beslutning efter § 123, stk. 1, nr. 3) og 4), eller træffes beslutning om at opretholde et forbud efter § 124 mod hjemtagelse af et barn.

Stk. 3. Dommeren yder udvalget vejledning med hensyn til lovens forståelse og anvendelse og med hensyn til vurdering af foreliggende oplysninger. Han leder forhandlingen og påser, at der er foretaget fornødne undersøgelser.

Stk. 4. Indehaveren af forældremyndigheden, værger og barnet eller den unge skal have lejlighed til at udtale sig over for det sociale udvalg, inden der træffes beslutning. De pågældende kan søge bistand hos tredie-mand, der kan give møde i udvalget.

§ 127. Når det sociale udvalg ikke kan holde møde, kan foranstaltninger, som af hensyn til barnets velfærd ikke kan opsættes, iværksættes foreløbigt af formanden eller i dennes forfald af næstformanden. Sagen skal snarest muligt forelægges for det sociale udvalg til afgørelse. Anbringelse uden for hjemmet i henhold til foreløbig beslutning kan længst vare i 2 måneder.

Stk. 2. Chefen for den sociale ankestyrelse eller den af ankecheferne, som styrelseschefen bemyndiger hertil, kan give pålæg om

iværksættelse af de i stk. 1 nævnte foreløbige foranstaltninger.

Stk. 3. Beslutninger, der er truffet efter stk. 1, kan indbringes for den sociale ankestyrelse inden 1 uge efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

§ 123. Beslutninger, der er truffet efter § 123, stk. 1 og 2, og § 124, kan indbringes for den sociale ankestyrelse inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

Stk. 2. Berettiget til at indbringe en sag for ankestyrelsen er forældremyndighedens indehaver, den, der faktisk udøver forældremyndigheden, samt, såfremt sagen vedrører en person, der ikke står under forældremyndighed, den unge eller værgen. Endvidere kan plejeforældre indbringe beslutninger efter § 65, stk. 5, eller efter § 124.

Stk. 3. Indbringelse af sagen for ankestyrelsen hindrer ikke iværksættelse af de besluttede foranstaltninger. Dog kan styrelseschefen eller den af ankecheferne, som styrelseschefen bemyndiger hertil, under ganske særlige omstændigheder bestemme, at en beslutning ikke må iværksættes, før ankestyrelsen har truffet afgørelse i sagen.

§ 129. Ankestyrelsens beslutninger efter § 128 kan ved henvendelse til ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, kræves forelagt for landsretten.

Stk. 2. Er ankestyrelsens beslutning stadfæstet ved dom, kan fornyet prøvelse for retten ikke kræves, før der er forløbet 6 måneder, medmindre en kortere frist er fastsat af retten.

§ 130. Landsretten tiltrædes ved behandling af sagerne af en børneforsorgskyndig dommer og en dommer, der er kyndig i børne- eller ungdomspsykiatri eller i psykologi.

Stk. 2. Sagerne behandles i øvrigt i overensstemmelse med de almindelige regler om borgerlige sager i lov om rettens pleje, jfr. dens kapitel 43 a, med de nedenfor angivne ændringer.

Stk. 3. Angår sagen et barn under 18 år, kan pågældende kun med rettens tilladelse overvære retsmøderne.

Stk. 4. Retten kan bestemme, at retsmøderne skal foregå for lukkede døre.

Stk. 5. Ved offentlig gengivelse af forhandlingerne i retten eller af dommen må der ikke uden rettens tilladelse anføres navn, stilling eller bopæl for nogen af de under sagen nævnte personer. Overtrædelse af forbudet straffes med bøde.

Stk. 6. Bestemmelsen i § 218, stk. 1, 3. pkt., i lov om rettens pleje finder ikke anvendelse på behandlingen ved landsretten af disse sager.

§ 131. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for højesteret, når justitsministeren undtagelsesvis tillader det. Ansøgning om tilladelse til anke eller kære må fremsættes henholdsvis inden 1 år og inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 132. De i § 130 nævnte dommere beskikkes af justitsministeren efter forhandling med socialministeren. Justitsministeren fastsætter deres antal og træffer bestemmelse om vederlag og rejsegodtgørelse. De beskikkede skal være myndige, uberygtede og vederhæftige.

Stk. 2. Beskikkelse gælder for 4 år. En dommer afgår dog ved udgangen af den måned, i hvilken pågældende fylder 70 år.

Stk. 3. Ingen, der fyldestgør de foreskrevne betingelser, kan undslå sig for at modtage beskikkelse, medmindre pågældende er over 65 år eller kan anføre anden fritagelsesgrund, som justitsministeren finder antagelig.

Stk. 4. Udtagelsen for den enkelte sag blandt de beskikkede dommere foretages af præsidenten for vedkommende landsret. Ingen kan udtages, som ifølge §§ 60 og 62 i lov om rettens pleje ville være udelukket fra at handle som dommer i sagen.

Afsnit IX.

Kap. 20. Finansiering.

§ 133. Af en kommunes udgifter til bistand efter denne lov refunderer staten 50 pct.

Stk. 2. En kommunes udgifter til rådgivning og tilsyn efter afsnit II og til administration i øvrigt afholdes endeligt af kommunen.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter regler for afholdelse af udgifter til lægeerklæringer m. v. efter § 17.

§ 134. Staten afholder udgifterne vedrørende institutioner for særforsorg m. v. i overensstemmelse med reglerne i §§ 115—122.

Stk. 2. Staten afholder udgifterne efter § 5 til forsørgelse i udlandet.

§ 135. Staten refunderer 75 pct. af amtskommunens udgifter vedrørende forsorgshjem m. v., jfr. §§ 105—111.

§ 136. Udgifterne vedrørende ophold på de øvrige institutioner, der er omhandlet i loven, afholdes af pågældendes opholdskommune og refunderes efter reglen i § 133, stk. 1.

Stk. 2. I udgifterne fradrages ikke de folke-, invalide- eller enkepensionsbeløb, der anses for pensionisternes betaling for ophold på institutionerne.

§ 137. Socialministeren fastsætter regler for anvisning af refusion, regnskabsaflægelse og revision.

§ 138. Socialministeren kan fastsætte regler om vedtægter m. v. for foreninger, der driver virksomhed, hvortil udgifter afholdes efter denne lov.

Afsnit X.

Kap. 21. Overgangs- og slutningsbestemmelser.

§ 139. Loven træder i kraft den 1. april 1975.

Stk. 2. Samtidig ophæves

- 1) Lov nr. 118 af 7. april 1936 om tilsyn med herberger, arbejdshjem m. v.
- 2) Lov nr. 119 af 15. marts 1939 om mødrehjælpsinstitutioner med senere ændringer.
- 3) Lov nr. 170 af 29. april 1960 om revalidering med senere ændringer.
- 4) Lov nr. 169 af 31. maj 1961 om offentlig forsorg med senere ændringer.
- 5) Lov nr. 193 af 4. juni 1964 om børne- og ungdomsforsorg med senere ændringer.
- 6) Lov nr. 229 af 6. juni 1968 om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister med senere ændringer.
- 7) Lov nr. 230 af 6. juni 1968 om husmoderafløsning og hjemmehjælp med senere ændringer.

§ 140. Socialministeren kan fastsætte regler for administrationen af opgaver, der ved denne lov er henført til kommunerne fra andre administrative organer, når den enkelte kommune ved lovens ikrafttræden ikke har afsluttet sine forberedelser til at overtage administrationen.

§ 141. Overenskomster med private institutioner, med hvilke der ikke skulle indgås overenskomst efter den lovgivning, der er nævnt i § 139, stk. 2, skal indgås inden 2 år efter lovens ikrafttræden.

§ 142. For private institutioner, der er oprettet inden lovens ikrafttræden, gælder krav om, at de skal være selvejende, kun, såfremt det tilsvarende krav fandtes i den lovgivning, der var gældende på oprettelsestidspunktet.

§ 143. Socialministeren kan bestemme, at socialstyrelsen i en periode efter lovens ikrafttræden udøver det pædagogiske tilsyn med døgninstitutioner for børn og unge og træffer afgørelse om optagelse på sådanne institutioner.

Stk. 2. Døgninstitutioner for børn og unge, der er oprettet af staten før lovens ikrafttræden, kan, indtil anden ordning af ejendomsforholdet træffes, fortsat drives af staten, men således, at udgifterne afholdes efter § 136.

§ 144. Hjemmehjælpere, der ikke har fulgt undervisning på et godkendt kursus for husmoderafløsere og hjemmehjælpere, kan fortsætte deres beskæftigelse under forudsætning af, at de søger optagelse på et godkendt kursus inden 1. april 1978.

§ 145. Inden der fremsættes forslag om ændringer i lovens regler om folke-, invalide- og enkepensionisters beløb til personlige fornødenheder under ophold på institution, optager socialministeren forhandling med Folkepensionistforeningernes og Invalideorganisationernes Kontaktudvalg.

§ 146. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Register til lov om social bistand.

Afsnit I.

Almindelige bestemmelser.

Kap. 1.	Det offentliges forpligtelser over for den enkelte	§§	1-5
Kap. 2.	Den enkeltes forpligtelser over for det offentlige	§§	6-8
Kap. 3.	Administration	§§	9-14
Kap. 4.	Klageadgang m.v.	§§	15-16
Kap. 5.	Oplysningspligt og straffebestemmelser	§§	17-24
Kap. 6.	Tilbagebetaling	§§	25-27

Afsnit II.

Rådgivning og tilsyn.

Kap. 7.	Almindelige regler om rådgivning m.v.	§§	28-31
Kap. 8.	Særlige regler for børn og unge	§§	32-36

Afsnit III.

Kontanthjælp.

Kap. 9.	Forbigående hjælp	§§	37-42
Kap. 10.	Vårig hjælp	§§	43-45
Kap. 11.	Hjælp i særlige tilfælde	§§	46-49

Afsnit IV.

Kap. 12.	Praktisk bistand i hjemmet	§§	50-57
----------	--------------------------------------	----	-------

Afsnit V.

Kap. 13.	Hjælpe midler m.v.	§§	58-62
----------	----------------------------	----	-------

Afsnit VI.

Dag- og døgnpleje.

Kap. 14.	Dagpleje	§§	63-64
Kap. 15.	Døgnpleje	§§	65-68

Afsnit VII.

Institutioner.

Kap. 16.	Institutioner under kommunerne	§§	69-86
	<i>Daginstitutioner for børn</i>	§§	69-73
	<i>Daghjem og dagcentre</i>	§§	74-78
	<i>Plejhjem og beskyttede boliger</i>	§§	79-86
Kap. 17.	Institutioner under amtskommunerne	§§	87-111
	<i>Rådgivningscentre for børn og unge</i>	§§	87-90
	<i>Revalideringsinstitutioner m.v.</i>	§§	91-95
	<i>Døgninstitutioner for børn og unge</i>	§§	96-100
	<i>Svangre- og mødre hjem</i>	§§	101-104
	<i>Forsorgshjem m.v.</i>	§§	105-111

Kap. 18. Institutioner under staten	§§ 112-122
<i>Særlige plejehjem</i>	§§ 112-114
<i>Særforsorgsinstitutioner m.v.</i>	§§ 115-122

Afsnit VIII.

Kap. 19. Hjelpeforanstaltninger uden samtykke	§§ 123-132
---	------------

Afsnit IX.

Kap. 20. Finansiering	§§ 133-138
---------------------------------	------------

Afsnit X.

Kap. 21. Overgangs- og slutningsbestemmelser	§§ 139-146
--	------------

Bemærkninger til lovforslaget.

I. Almindelige bemærkninger.

Lovforslaget blev fremsat for folketinget i folketingsåret 1972-73, se folketingstidende tillæg A, sp. 3569, og folketingets forhandlinger, sp. 2637 og 3459. Forslaget blev i folketingsåret 1973-74, 1. samling, genfremsat uændret bortset fra ikrafttrædelsestidspunktet, der blev fastsat til 1. april 1975, se folketingstidende, tillæg A, sp. 129, og folketingets forhandlinger, sp. 105 og 329. I denne skikkelse genfremsattes forslaget påny.

Socialreformkommissionen afgav sin 1. betænkning i oktober 1969. På grundlag af forslag i betænkningen blev der i folketingsåret 1969-70 gennemført en lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender, der trådte i kraft den 1. juli 1970. Ifølge lovens § 30, stk. 1, skulle forslag om en samlet revision af lov om offentlig forsorg, lov om børne- og ungdomsforsorg, lov om mødrehjælpsinstitutioner og lov om revalidering fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1972-73.

Under sit videre arbejde drøftede socialreformkommissionen retningslinierne for udarbejdelse af en samlet lov om social bistand, som skal afløse de love, der er nævnt i den sociale styrelseslovs § 30, stk. 1, samt to love, der hænger nøje sammen med denne lovgivning, nemlig loven om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister og loven om husmoderafløsning og hjemmehjælp.

Resultatet af socialreformkommissionens overvejelser har fundet udtryk i kommissionens 2. betænkning, der er afgivet i september 1972.

Det foreliggende forslag til en lov om social bistand er udarbejdet på grundlag af synspunkterne i socialreformkommissionens 2. betænkning. Der er samtidig taget hensyn til resultaterne af udvalgsarbejde i de senere år på specialområder inden for den del af sociallovgivningen, der foreslås henført under en samlet lov, f. eks. om omsorg for ældre og pensionister og om det fremtidige sigte med forsorgshjemmene og de private institutioner for hjemløse m. fl.

Lovforslaget bygger på følgende hovedprincipper:

1. Der gennemføres en *administrativ forenkling*. Dette giver sig i forhold til den, der har brug for bistand, udslag i, at *henvendelse* om enhver form for bistand kan rettes ét sted, nemlig til det sociale udvalg i opholdskommunen. Ud fra den betragtning, at der må foretages en samlet bedømmelse af en families forhold, findes der ikke basis for på det lokale plan at opretholde særlige børne- og ungdomsværn. Det sociale udvalg får under behandlingen af de enkelte tilfælde adgang til at søge råd hos amtskommunens socialcenter og andre sagkyndige, men

herefter kanaliseres *ydelse* af hjælp til den enkelte gennem de stedlige sociale myndigheder. I overensstemmelse hermed nedlægges revalideringscentre og mødrehjælpsinstitutionerne som selvstændige institutioner, og deres opgaver på de områder, der er reguleret ved sociallovgivningen, fordeles mellem de sociale myndigheder i kommunerne og amtskommunerne.

2. Der sker en *udbygning af de former for bistand, der kan ydes den enkelte*.

Afgørende for, hvilken bistand der kan ydes, er den enkeltes *behov*, ikke om pågældende er pensionist, erhvervshæmmet, værnepligtig o. s. v. Eksempelvis skal alle have adgang til en rådgivningsordning, uanset om de har børn under 18 år, ligesom økonomisk hjælp udmåles efter samme retningslinier, hvad enten trangårsagen er sygdom, aftjening af værnepligt eller en ægtefælles død, og varig hjemmehjælp og institutionsophold ydes, uanset om pågældende er pensionist.

I overensstemmelse hermed sker der en *omlægning af den kontante hjælp*, således at der i den *akutte trangssituation* kan sættes ind med en økonomisk hjælp, der modvirker, at de hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes — som efter de gældende regler om „udvidet hjælp“ til værnepligtige, langvarigt syge m. fl. Det tilsigtes herved at undgå en vedvarende nedgang i familiens sociale situation. Når det viser sig, at der må ydes vedvarende offentlig hjælp, sker der imidlertid en nedtrapning af ydelserne til folkepensionsniveauet.

3. Der sker en *decentralisering* af ansvaret for oprettelse og drift af sociale institutioner, således at institutionerne under hensyn til, hvor udbredt behovet for den enkelte institutionstype er, henføres til kommunerne eller amtskommunerne, og kun helt specielle institutioner drives af staten. Denne ordning betyder navnlig en ændring for børne- og ungdomsforsorgens institutioner, medens der på nuværende tidspunkt endnu ikke foreslås decentralisering af særforborgens institutioner.

4. Der gennemføres en *omlægning af finansieringen* af udgifterne.

Hovedtrækkene i den hidtil gældende ordning med hensyn til finansieringen af de udgifter, der berøres af lovforslaget, er følgende: Udgifter vedrørende særforborg — herunder åndssvageforborg — og til mødrehjælpens hjælpeforanstaltninger dækkes af staten. Størstedelen af udgifterne efter revalideringsloven afholdes af invalideforsikringsfonden, hvis midler — bortset fra et arbejdsgiverbidrag — tilvejebringes af staten. Udgifter ved driften af for-

sorgshjem afholdes af amtskommunen med 75 pct. statsrefusion. For så vidt angår de øvrige udgifter gælder det, at udgifterne i almindelighed fordeles mellem kommunen og staten, og den gennemsnitlige statsrefusion til kommunerne af disse udgifter er beregnet til ca. 67 pct. For så vidt angår institutioner for børne- og ungdomsforsorg gælder der meget varierende regler for fordelingen af driftsudgifterne mellem kommunerne og staten, afhængigt af, hvilken institutionstype der er tale om.

Ved forslaget tilsigtes det at opnå en mere ensartet finansiering af de sociale udgifter. Efter de foreslåede finansieringsbestemmelser — der har været forhandlet mellem regeringens opgave- og byrdefordelingsudvalg og de kommunale organisationer — vil udgifter vedrørende særforsogets — herunder ændringsvageforsogets — institutioner ligesom hidtil blive afholdt fuldt ud af staten. Driftsudgifter vedrørende forsorgshjem og lignende institutioner vil blive afholdt af amtskommunen med 75 pct. statsrefusion. De øvrige udgifter — herunder udgifter ved driften af andre institutioner inden for lovforslagets område — vil blive afholdt af kommunerne med 50 pct. statsrefusion.

Det er regeringens hensigt i forbindelse med den ændrede finansiering af de sociale udgifter at søge gennemført en forhøjelse af statens tilskud til kommunerne efter objektive udgiftsbehovskriterier med sigte på, at den hidtidige balance mellem statens og kommunernes udgifter på det område, der dækkes af loven, opretholdes.

I overensstemmelse med disse principper er udarbejdet et lovforslag, hvori den traditionelle opdeling på forskellige forsorgsgrøene er forladt til fordel for en inddeling i følgende afsnit:

- Afsnit I. Almindelige bestemmelser.
- Afsnit II. Rådgivning og tilsyn.
- Afsnit III. Kontanthjælp.
- Afsnit IV. Praktisk bistand i hjemmet.
- Afsnit V. Hjælpe midler m. v.
- Afsnit VI. Dag- og døgnpleje.
- Afsnit VII. Institutioner.
- Afsnit VIII. Hjelpeforanstaltninger uden samtykke.
- Afsnit IX. Finansiering.
- Afsnit X. Overgangs- og slutningsbestemmelser.

Om udgifterne ved lovforslaget kan følgende bemærkes:

De samlede offentlige udgifter til ydelser efter forslaget — herunder til drift af institutioner — kan på grundlag af finansloven for 1973-74 anslås til godt 6,6 milliarder kr., for så vidt ydelserne fastholdes på det hidtil gældende niveau.

Heraf vedrører godt 1 milliard kr. driftsudgifter vedrørende institutioner for særforsoget — herunder ændringsvageforsoget — og forsorgshjem, medens ca. 5,6 milliarder kr. vedrører udgifter, som efter forslaget vil blive afholdt med 50 pct. af kommunerne og 50 pct. af staten.

Som tidligere anført, bygger forslaget direkte på synspunkterne i socialreformkommissionens 2. betænkning.

For så vidt angår merudgifterne ved forslaget, kan der derfor generelt henvises til afsnit VI i betænkningen, i hvilket der på grundlag af finanslov og kommunale budgetter for 1972-73 er foretaget en nøjere gennemgang af baggrunden for beregningerne samt af de forskellige udgiftstendenser, der må forventes.

Som det fremgår af betænkningen, må der i de kommende år under alle omstændigheder forventes en udgiftsstigning inden for den påtænkte sociale bistandslovs område. Ved opgørelsen af merudgifterne ved lovændringen må man se bort fra denne udgiftsstigning, men det er klart, at beregningerne som følge heraf i alle tilfælde belastes med en betydelig usikkerhed.

Med dette forbehold drager betænkningen den konklusion, at lovforslagets udgiftsvirkninger på kort sigt i helt overvejende grad vil være knyttet til *kontantydelse*erne, medens den aktuelle kapacitet, antal pladser, personaletal m. m. sætter snævre grænser for de udgiftsvirkninger, der er knyttet til *institutions- og serviceydelser*erne.

På lidt længere sigt vil de sidstnævnte felter derimod komme til at spille en afgørende rolle. Det er imidlertid et spørgsmål, hvorvidt de gevinster, der herved vil blive resultatet af den bedre samordning, planlægning, visitation m. v., vil give sig udslag i en bedre social betjening inden for samme udgiftsbeløb, som i øvrigt måtte forventes, eller i et uforandret betjeningsniveau med mindre udgiftsstigninger end ellers forventeligt. Afgørelsen af dette spørgsmål vil bero på den almindelige politiske udvikling.

Kommissionen har foreslået at opdele den kontante hjælp i forbigående og varig hjælp og at fastsætte den forbigående hjælp på et vejledende niveau i overensstemmelse med størrelsen af mellemste invalidepension, medens den varige hjælp — ligesom tilfældet er nu for den almindelige offentlige hjælp — foreslås fastsat i overensstemmelse med folkepensionen. Det er i betænkningens afsnit VI anslået, at disse forslag vil medføre en samlet offentlig årlig merudgift af en størrelsesorden på omkring 100 mill. kr. Den væsentligste del heraf hidrører fra forhøjelsen af almindelig offentlig hjælp (70-90 mill. kr.), medens forhøjelsen for den udvidede

hjælp er mere beskeden (25-30 mill. kr.), hvilket skyldes, at den udvidede hjælp allerede i dag ligger på et væsentligt højere niveau end den almindelige offentlige hjælp.

Det nu foreliggende lovforslag er i overensstemmelse med betænkningen med hensyn til niveauet for den varige hjælp, hvorimod den forbigående hjælp foreslås fastsat på samme niveau som den nuværende udvidede hjælp. Herom henvises til bemærkningerne til forslaget afsnit III.

Sammenlignet med udgiftsberegningen i betænkningen betyder dette først og fremmest, at merudgiften til forhøjelse af den udvidede hjælp (25-30 mill. kr.) bortfalder, idet forhøjelsen til mellemste invalidepension foreslås stillet i bero. Hertil kommer imidlertid, at også merudgiften vedrørende den almindelige offentlige hjælp (70-90 mill. kr.) reduceres. Det drejer sig her om udgifterne til den del af den almindelige offentlige hjælp, der er af forbigående karakter, og som efter betænkningens forslag skulle forhøjes med omkring 40 pct. Forhøjelsen foreslås i stedet fastsat således, at denne hjælp ydes på et niveau som den nuværende udvidede hjælp. Dette betyder, at forhøjelsen vil andrage 20-25 pct., således at den totale offentlige årlige merudgift ved ændringen af den kontante hjælp må anslås at ville blive af størrelsesordenen 40-50 mill. kr.

II. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til afsnit I.

I dette afsnit samles en række almindelige bestemmelser, der gælder for alle de former for social bistand, som lovforslaget omfatter. I den gældende sociallovgivning findes en meget væsentlig del af sådanne almindelige bestemmelser i lov om offentlig forsorg, og de øvrige love, der henføres under lovforslaget, henviser i et vist omfang til principper i forsorgsloven.

Til kapitel 1.

I dette kapitel fastlægges omfanget af det offentliges forpligtelser over for den enkelte med hensyn til at yde bistand.

Til § 1.

Bestemmelsen indeholder en almindelig beskrivelse af de situationer, i hvilke det offentlige er forpligtet til at yde bistand. Det fremgår heraf, at lovforslaget skal dække samme område som de nugældende love om offentlig forsorg, børne- og ungdomsforsorg, mødrehjælp, revalidering, omsorg for invalide- og folkepensionister samt husmoderafløsning og hjemmehjælp. Det fastslås samtidig, at forpligtelsen omfatter enhver, der opholder sig her i landet, uanset statsborgerforhold.

Til § 2.

Efter reglerne i forsorgsloven har enhver, der opholder sig her i landet, ret til øjeblikkelig hjælp, medens retten til vedvarende forsørgelse (efter praksis hjælp, der er nødvendig i mere end 1 år) er betinget af dansk indfødsret. Efter den gældende lovgivning findes herudover flere former for bistand, der ikke er betinget af dansk indfødsret, f. eks. husmoderafløsning og familievejledning. Ved i den foreslåede lovbestemmelse at angive, at indfødsretskravet kun gælder, når der ydes vedvarende hjælp til forsørgelse, opretholder man den nugældende ordning. Reglen om med en dansk statsborger at ligestille en kvinde, der er eller har været gift med en mand med dansk indfødsret, findes overalt i den sociale lovgivning, hvor der stilles krav om indfødsret. Denne regel blev indført, da man i sin tid gennem ændring i indfødsretlovgivningen afskaffede en udenlandsk kvindes automatiske erhvervelse af indfødsret ved ægteskab med en dansk mand.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer til forsorgslovens § 21, idet reglen i § 21, stk. 2, om socialministerens adgang til at træffe bestemmelse om modtagelse af en person til forsørgelse her i landet i praksis kun anvendes over for flygtninge — det vil sige personer, der er omfattet af De forende Nationers flygtningekonvention — og personer, der modtages til forsørgelse efter aftale med internationale organisationer.

Til § 4.

Hjæmsendelsesbestemmelsen svarer til reglen i forsorgslovens § 22, stk. 2, bortset fra, at det ikke angives, hvilken myndighed socialministeren kan bemyndige til at træffe afgørelse af hjæmsendelses-spørgsmålet. Dette må ses i forbindelse med, at den endelige administrative opbygning i forbindelse med socialreformen endnu ikke er gennemført.

Til § 5.

Bestemmelsen svarer til forsorgslovens § 23, 1. pkt.

Til kapitel 2.

I dette kapitel fastslås det, i hvilket omfang den enkelte over for det offentlige er forpligtet til at forsørge sig selv og sin familie og til at betale for bistand fra det offentlige.

Til § 6.

I forsorgslovens § 25 fastslås pligten over for det offentlige til at forsørge ægtefælle og børn under 18 år. Der er med hensyn til ophøret af ægtefællers indbyrdes forsørgelsespligt forskel mellem mandens og hustruens stilling. For ægtemandens vedkom-

mende vedvarer forsørgelsespligten, indtil ægteskabet ophæves endeligt, medens hustruens forsørgelsespligt ophører, når hun kan betragtes som forladt af manden, eller der er opnået separation eller skilsmisse. Der opstilles særlige regler for børn født uden for ægteskab, og det fastslås, at forsørgelsespligten over for et barn bortfalder ved adoption, ved at barnet indgår ægteskab, eller i tilfælde af en datters svangerskab fra det tidspunkt, da der skønnes at være 8 uger til fødslen. Sidstnævnte regel tilsigter at hjælpe unge piger, der endnu ikke har opnået en sådan tilknytning til arbejdsmarkedet, at de kan få barseldagpenge, så de i stedet kan få hjælp uden hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

I den foreslåede lovbestemmelse fastslås udtrykkelig den enkeltes pligt til at forsørge sig selv.

Under hensyn til, at spørgsmålet om ægtefællernes privatretlige forsørgelsespligt over for hinanden for tiden behandles i det ægteskabsudvalg, der er nedsat af justitsministeren, synes det ikke hensigtsmæssigt at foretage gennemgribende ændringer med hensyn til forsørgelsespligten over for det offentlige for en ægtefælle. Der foreslås derfor blot en ligestilling mellem mandens og hustruens forsørgelsespligt over for det offentlige, således at denne — ligesom efter de privatretlige regler — vedvarer, til der foreligger separation eller skilsmisse.

Reglerne om forsørgelsespligten over for børn er bragt i overensstemmelse med de privatretlige regler i § 13 i lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling, der ikke angiver forskel i forsørgelsespligten over for børn født i og uden for ægteskab. At et barn er resultat af en kønsfrihedsforbrydelse, har efter lov om børns retsstilling alene betydning for udmålingen af faderens bidrag og findes ikke at burde have betydning med hensyn til forsørgelsespligten over for det offentlige, idet det synes naturligt at lade moderens forsørgelsespligt bestå også i denne situation. Reglen om ophør af forsørgelsespligten over for en gravid datter 8 uger før forventet fødsel foreslås ændret til, at forældrenes forsørgelsespligt ophører, når barnet — hvad enten det er en søn eller en datter — selv får forsørgelsespligt over for et barn, eller når en datter må have hjælp fra det offentlige i forbindelse med et svangerskab. Det synes ønskeligt at kunne se bort fra forældrenes indtægt, såvel når barnet selv har et barn at forsørge, som når der må ydes en datter hjælp på et tidligere tidspunkt af svangerskabet, f. eks. med henblik på at afværge en truende abort.

Den hidtidige regel om, at forældrenes forsørgelsespligt ophører ved adoption, er udeladt som overflødig, idet det i § 16, stk. 1, 2. pkt., i adoptionsloven af 7. juni 1972 fastslås generelt, at retsforholdet

mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt bortfalder ved adoption.

Til § 7.

I bestemmelsen fastslås det principielt, at der skal ydes betaling for bistand fra det offentlige til en person selv eller til familiemedlemmer, der er omfattet af pågældendes forsørgelsespligt efter § 6. Det anføres dog udtrykkeligt, at der ikke kan blive tale om at kræve betaling hos modtageren af kontant hjælp og hjælp i øvrigt, der ydes under hensyn til pågældendes økonomiske trang. Retningslinier for fastsættelse af betalingen for de enkelte former for bistand angives i lovforslagets enkelte afsnit. I den gældende lovgivning findes betalingsregler i forsørgelseslovens §§ 26 og 27, børne- og ungdomsforsørgelseslovens §§ 69 og 98, husmoderaflønnings- og hjemmehjælpslovens § 4 og omsørgelseslovens § 10.

I stk. 2 fastslås en almindelig inddrivelsesregel svarende til forsørgelseslovens § 32 og omsørgelseslovens § 10, stk. 5 (idet henvisningen til retsplejelovens kap. 54 er udgået som overflødig). Man afhjælper derved problemer med hensyn til gennemførelsen af betaling på områder, hvor man hidtil har savnet særlige inddrivelsesregler, f. eks. med hensyn til husmoderafløsning og hjemmehjælp.

Til § 8.

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til reglerne i forsørgelseslovens § 33 om det offentliges adgang til at indtræde i kravet efter en privatretlig bidragsresolution eller i retten til at kræve en sådan resolution udfærdiget. Det forudsættes, at det offentlige dermed indtræder i retten til at søge bidrag inddrevet, således at en regel svarende til forsørgelseslovens § 34 er overflødig. Der findes ikke grundlag for at opretholde reglen i forsørgelseslovens § 36 om de sociale myndigheders mulighed for at fastsætte en foreløbig betaling i tiden, indtil en bidragsresolution er udfærdiget. Det skønnes mere hensigtsmæssigt at instruere de sociale myndigheder om hurtigst muligt at rette henvendelse til overvrigheden om fastsættelse af bidrag efter privatretlige regler.

Til kapitel 3.

I dette kapitel omtales de organer, der deltager i administrationen af den foreslåede lov. Endvidere gives der regler for, hvilken lokal myndighed det påhviler at yde bistand i det enkelte tilfælde, og hvilken kommune der skal deltage i udgifterne herved.

Med hensyn til reglerne om kompetenceforhold mellem de kommunale og amtskommunale organer henvises til lov nr. 123 af 31. maj 1968 om kommunernes styrelse og lov nr. 227 af 27. maj 1970 om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

Til § 9.

Henvendelse om de former for bistand, der omfattes af lovforslaget, skal efter den gældende lovgivning ske snart til det sociale udvalg, snart til børne- og ungdomsværnet, til den stedlige mødrehjælpsinstitution eller til revalideringscentret. Det er et af grundprincipperne bag lovforslaget, at den enkelte skal kunne henvende sig om enhver form for social bistand til én myndighed, og man har fundet det naturligt at lade denne myndighed være det sociale udvalg i kommunen, der i forvejen dels yder hjælp efter forsorsloven, dels træder til med supplerende bistand i en række tilfælde, hvor den grundlæggende bistand ydes af mere specielle organer, f. eks. et revalideringscenter. Reglerne for nedsættelse af kommunens sociale udvalg er givet i § 19 i loven af 31. maj 1968 om kommunernes styrelse. Det fremgår heraf, at medlemmerne vælges blandt kommunalbestyrelsens medlemmer.

I Københavns kommune og andre kommuner, der har en magistratsordning, foreslås de tilsvarende opgaver henlagt til magistraten.

Efter den foreslåede bestemmelse er det selve det sociale udvalg, d. v. s. de valgte medlemmer, der har pligten til at sørge for, at der ydes bistand. I praksis vil — som efter den gældende lovgivning — såvel forberedelsen af de enkelte sager som en række løbende afgørelser blive truffet af det administrative personale i kommunens social- og sundhedsforvaltning, jfr. § 9 i loven af 27. maj 1970 om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

I lovforslagets specialafsnit foreslås en række forpligtelser, navnlig til at skaffe institutionspladser, henlagt til kommunalbestyrelsen.

Til § 10.

I bestemmelsens 1. stk. fastslås som hovedregel, at det er det sociale udvalg i den kommune, hvor ansøgeren opholder sig på ansøgningstidspunktet, der er forpligtet til at træde til med bistand.

Efter forsorslovens § 117 har en hustru retlig opholdskommune i mandens retlige opholdskommune indtil samlivets ophævelse. Et ægtebarn, der samlever med begge forældre, har retlig opholdskommune i faderens opholdskommune.

I den foreslåede bestemmelse i stk. 2 er enhver forskel mellem mand og hustru med hensyn til opholdskommunen afskaffet. Så længe samlivet består, har begge ægtefæller opholdskommune, hvor den fælles bopæl er. Det forudsættes, at de efter en samlivsophævelse kan få hver sin opholdskommune, selv om ophævelsen af samlivet ikke skyldes uoverensstemmelse. Et barn henføres efter stk. 3 med

hensyn til opholdskommune til forældrenes bopæl eller bopælen for den af forældrene, det lever sammen med. Det forudsættes, at samlivet med den ene eller begge forældre anses for at bestå, uanset om barnet opholder sig på f. eks. en uddannelsesinstitution i en anden kommune, når anbringelsen er sket uden offentlige myndigheders mellemkomst. Når barnet klarer sig selv og ikke lever sammen med nogen af forældrene, har det selvstændig opholdskommune.

Betegnelsen retlig opholdskommune afskaffes som begreb. Ud fra hensynet til, at familiens problemer så vidt muligt bør optages til en samlet bedømmelse, forudsættes det, at bistand til ægtefæller og børn ydes på det sted, hvor de efter reglerne i stk. 2 og 3 anses at have opholdskommune. Gennem reglen i stk. 4 sikres det samtidig, at de kan få *øjeblikkelig* bistand hos det stedlige sociale udvalg, hvis de befinder sig uden for opholdskommunen efter stk. 2 eller 3.

Til § 11.

I bestemmelsen gives regler for, hvornår den nuværende opholdskommune kan kræve sine udgifter ved at yde bistand refunderet fra en tidligere opholdskommune. Dette kan ske, når en anden kommune eller en offentlig institution har medvirket ved pågældendes anbringelse i en institution eller i et privat hjem i den nuværende opholdskommune, samt når opholdet i kommunen skyldes aftjening af værnepligt eller indlæggelse i sygehus og lignende behandlingsinstitution. Reglerne bygger på de samme grundprincipper som den nugældende regel i forsorslovens § 113.

Til § 12.

Det fastslås, at amtskommunens socialcenter, der nærmere omhandles i § 17, stk. 2, i loven af 27. maj 1970 om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender, dels i almindelighed yder kommunernes sociale udvalg vejledning, dels varetager særlige opgaver efter reglerne i lovforslagets specialafsnit. Endvidere nævnes det, at særlige opgaver henlægges til revaliderings- og pensionsnævnene, hvis sammensætning og kompetence i øvrigt er beskrevet i den sociale styrelseslov. Endelig fastslås, at det i Københavns og Frederiksberg kommuner, der falder uden for den amtskommunale inddeling, er henholdsvis magistraten og kommunalbestyrelsen, som varetager de opgaver, der ellers efter lovforslaget er henlagt til amtskommunen.

Til § 13.

Socialstyrelsen angives i denne bestemmelse som central myndighed inden for det område, lovforsla-

F. t. l. om social bistand

get omhandler. Bestemmelsen indeholder samtidig en bemyndigelse for socialministeren til at henlægge opgaver til styrelsen.

Til § 14.

Det fastslås, at socialministeren er øverste administrative myndighed med hensyn til spørgsmål om social bistand. Herved gøres det muligt for socialministeren at optage de lokale myndigheders behandling — men ikke afgørelse — af en sag til nærmere undersøgelse. Endvidere indeholder bestemmelsen hjemmel for, at socialministeren udsender administrative forskrifter i forbindelse med lovens gennemførelse.

*Til kapitel 4.**Til § 15.*

I overensstemmelse med retningslinierne i socialreformkommissionens I. betænkning fastslås det, at de lokale myndigheders afgørelse i første omgang indbringes for amsankenævnet, i anden instans for den sociale ankestyrelse. Det forudsættes, at regler for amsankenævnens sammensætning indarbejdes i den sociale styrelseslov. Reglerne om klagefrist og om adgang til at dispensere herfra svarer til reglerne herom i de følgelove, der er gennemført i forbindelse med loven om den sociale ankestyrelse. De særlige regler om anke til domstolene vedrørende tvangsmæssig anbringelse efter lov om børne- og ungdomsforsorg og loven om forsorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede omtales i lovforslaget specialafsnit om hjælpeforanstaltninger uden samtykke.

Til § 16.

Reglen svarer til forsorgslovens § 17, men således at ankestyrelsen er ankeinstans i stedet for socialministeren.

Til kapitel 5.

I dette kapitel er samlet en række bestemmelser om oplysnings- og indberetningspligt samt straffebestemmelser, der på nuværende tidspunkt findes navnlig i forsorgsloven og loven om børne- og ungdomsforsorg.

Til § 17.

Det fastslås, at den, der søger bistand, har pligt til at lade sig undersøge og behandle, og at andre har pligt til at medvirke ved en sags oplysning. Tilsvarende bestemmelser findes i den gældende lovgivning. Formuleringen svarer til en bestemmelse i loven om den sociale ankestyrelse.

Til § 18.

En tilsvarende regel om underretningspligt med hensyn til ændring i forholdene hos den, der modta-

ger bistand, findes i den øvrige sociallovgivning. I forslaget § 25 findes en regel om tilbagebetaling, der kommer til anvendelse, når tilsidesættelse af underretningspligten har ført til, at der uberettiget er modtaget ydelser.

Til § 19.

Efter stk. 1 bemyndiges socialministeren til at fastsætte regler om underretning for personer, der udøver tjeneste eller hverv for det offentlige og herunder får kendskab til forhold, der må antages at give anledning til ydelse af bistand. Med hensyn til hjælpeforanstaltninger for børn gælder en sådan underretningspligt på nuværende tidspunkt efter børneforsorgslovens § 21.

Da der i visse af de love, der henføres under lovforslaget, findes regler om en indberetningspligt også for personer i ikke-offentligt hverv, f. eks. i revalideringslovens § 2, gives der efter stk. 2 i forslaget endvidere socialministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om underretning fra andre grupper af personer, der under udøvelse af deres erhverv får kendskab til et behov for hjælpeforanstaltninger. I medfør af bestemmelsen vil der kunne fastsættes regler om indberetningspligt for praktiserende læger.

Til § 20.

Bestemmelsen svarer til § 22, stk. 1, i lov om børne- og ungdomsforsorg.

Til § 21.

Bestemmelsen svarer til straffebestemmelser i den gældende sociallovgivning.

Til § 22.

En udtrykkelig regel om tavshedspligt for personer, der deltager i lovens administration, findes i § 114 i lov om børne- og ungdomsforsorg, men udelades i lovforslaget under hensyn til, at dækkende regler om tavshedspligt findes i straffeloven. Fra børneforsorgslovens § 114 overføres derfor blot reglen om, at straffelovens regler om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv kan anvendes, også når hvervet hviler på offentligt valg.

Til § 23.

Bestemmelsen svarer til § 112 i lov om børne- og ungdomsforsorg.

Til § 24.

Bestemmelsen svarer til § 113, stk. 1, i lov om børne- og ungdomsforsorg.

Til kapitel 6.

I dette kapitel samles reglerne for, hvornår og på hvilken måde offentlig hjælp — undtagelsesvis — kan kræves tilbagebetalt.

Til § 25.

Ved bestemmelsen fastslås en ubetinget tilbagebetalingspligt for den, der mod bedre vidende uberegtigt har modtaget ydelse efter lovforslaget, herunder ved tilsidesættelse af oplysningspligten efter forslaget § 18. En lignende regel findes i forsorgslovens § 61, nr. 1, men gælder i øvrigt som almindeligt princip inden for den sociale lovgivning.

Til § 26.

I bestemmelsen anføres en række situationer, hvor det sociale udvalg kan træffe beslutning om tilbagebetaling. Reglerne svarer i hovedsagen til følgende bestemmelser i forsorgsloven:

Nr. 1 svarer med redaktionelle ændringer til § 61, nr. 2.

Nr. 2 svarer til § 61, nr. 3.

Nr. 3 svarer til § 62 og giver i realiteten det sociale udvalg mulighed for at yde en art lån.

Nr. 4 svarer til en bestemmelse om „dobbeltforsørgelse“ i § 63.

Stk. 2 svarer til forsorgslovens § 65, 1. pkt.

Til § 27.

Reglerne svarer til forsorgslovens §§ 66 og 67, dog således, at det er amsankenævnet og ikke amtmanden, der træffer den endelige afgørelse.

De særlige regler i forsorgslovens § 69 om eftergivelse af tilbagebetalingskrav og bidragsrestancer er ikke optaget i lovforslaget i den hidtidige form. Dette må ses i sammenhæng med, at de økonomiske betingelser for eftergivelse af tilbagebetalingskrav falder sammen med de økonomiske betingelser for overhovedet at fastsætte et sådant krav. Det findes mere hensigtsmæssigt at foreskrive — som i forslaget til bestemmelsens stk. 4 — at tilbagebetalingskravet bortfalder, hvis der er gået 3 år, uden at der har været økonomiske muligheder for at gennemføre det. Egentlige eftergivelsesregler for bidragsrestancer forudsættes optaget i børnetilskudslovens kapitel 6.

Til afsnit II.

Dette afsnit indeholder forslag om indførelse af en rådgivningsordning, der står åben for alle. Endvidere findes en række bestemmelser om anden bistand for de sociale myndigheder, der ikke i første række er af økonomisk art, navnlig regler om tilsyn med børn og unge.

*Til kapitel 7.**Til § 28.*

Det har været socialreformkommissionens opfattelse, at en generel vejlednings- og rådgivningsvirksomhed fra de offentlige myndigheders side er en afgørende forudsætning for bistandslovens anvendelse.

I betænkning nr. 619/1971 om rådgivning inden for det sociale område, hvis hovedprincipper er tiltrådt af kommissionen, er anført, at behovet for rådgivning har en størrelsesorden, der gør det nødvendigt at træffe foranstaltninger til at dække det. En aktiv indsats på området er ikke blot af betydning for den enkelte, der søger råd, men er på grund af rådgivningens store præventive værdi tillige af stor samfundsmæssig betydning. Rådgivningen bør stå til rådighed for alle, uanset om de pågældende har behov for eller ønsker anden social bistand.

Efter gældende regler i de forskellige sociale love er det allerede i vidt omfang pålagt de sociale myndigheder at yde rådgivning og vejledning. Reglerne knytter sig — bortset fra bestemmelserne om familievejledning i loven om børne- og ungdomsforsorg — normalt til en bestemt social ydelse og retter sig oftest til afgrænsede personkredse, der erfaringsmæssigt anses for at have særligt behov for vejledning og støtte (f. eks. gravide, mødre med småbørn, enker og andre enlige kvinder med børn, pensioner, der søger revalideringsmæssig bistand, og pensionister). Da de forskellige personkredses behov for bistand er uensartet, er reglerne om vejledning udformet forskelligt efter de særlige formål og samtidig udnyttet i forskellig grad fra sted til sted, bl. a. afhængigt af, hvem vejledningspligten påhviler, f. eks. mødrehjælpsinstitutionerne, revalideringscentre eller de sociale udvalg.

Efter bestemmelsen i børneforsorgslovens § 18 kan børne- og ungdomsværnene tilbyde familier med børn løbende vejledning og støtte og er forpligtet til at rette sådant tilbud til familier, som må antages i særlig grad at trænge hertil. Vejledningen står således til rådighed for alle familier eller enlige med børn og kan gives over en længere periode, alene eller i forbindelse med anden støtte. Herudover er der pålagt børne- og ungdomsværnene en opsøgende virksomhed, idet de skal give tilbud om vejledning til familier, der må antages at have behov for en eller anden støtte. Specielle vejledningsregler i børneforsorgsloven findes i § 37 om tilsynsværger (værger skal bistå familien med råd og vejledning og ved stadig personlig kontakt følge barnets eller den unges udvikling) samt indirekte i § 50, hvorefter der som efterværn til unge tidligere børneværnselever kan ydes støtte til underhold, uddannelse m. v.

De nævnte bestemmelser trådte i kraft den 1. april 1965. På grundlag af erfaringer fra det praktiske arbejde og i erkendelse af, at de tre områder — familievejledning, tilsynsværgemål og efterværn — har mange indbyrdes berørings- og lighedspunkter, fastsatte socialministeriet i cirkulære af 25. januar

1971 fælles regler for familievejledning, tilsynsværgemål og efterværn.

Hovedprincippet i familievejledningen er, at den skal tage sigte på samtlige forhold, der har betydning for børnenes trivsel i familien, og at den skal hvile på et frivilligt samarbejde. Den består i første række i samtaler om familiens situation, bistand til at klare praktiske problemer og formidling af kontakt med andre myndigheder. Hvis det skønnes nødvendigt, udstarbejdes i samarbejde med familien en egentlig bistandsplan. Til støtte for familievejlederne er oprettet sagkyndige grupper, der typisk består af en læge, en klinisk psykolog, en jurist med særligt kendskab til person- og familieretlige spørgsmål samt en socialrådgiver med erfaring i familiebehandling, eventuelt vedkommende børneværnskonulent.

Det foreslås at åbne mulighed for en udbygning af rådgivning efter familievejledningens principper, således at rådgivningen stilles til rådighed for alle, uanset om de pågældende har børn, og uanset om de i øvrigt ønsker støtte efter loven. Endvidere foreslås det, at der pålægges det sociale udvalg en pligt til at give tilbud om vejledning og støtte til enhver, som må antages at trænge hertil. Bestemte persongrupper kan ikke angives som særligt trængende til rådgivningshjælp. Bl. a. har erfaringen fra familievejledningsarbejdet vist, at der næppe er grundlag for at rette henvendelse til alle enlige forsørgere, idet mange af dem klarer eventuelle problemer uden bistand udefra. Ligeledes vil der næppe være behov for løbende kontakt med alle pensionister. Derimod kan der for alle aldersgruppers vedkommende være visse truende situationer (dødsfald i familien, langvarig sygdom, hospitalsophold, langvarig arbejdsløshed, svækkelse efter udskrivning fra hospital, alkoholisme, narkotikamisbrug m. v.), som gør det naturligt, at der tilbydes hjælp.

Det sociale udvalg må derfor i samarbejde med andre myndigheder og institutioner, f. eks. skoler og sygehuse, søge at finde frem til disse grupper, idet bemærkes, at den opsøgende virksomhed til en vis grad støttes af lovforslagets bestemmelser i §§ 19 og 20, hvorefter det sociale udvalg skal underrettes om forhold, der kan give anledning til indgriben fra udvalgets side.

Til § 29.

Der har siden 1965 været gennemført særlige kurser for personer, der ansættes som familievejledere. Spørgsmålet om de uddannelseskrav, det kan anses for hensigtsmæssigt at stille til rådgivere i fremtiden, vil blive taget op på grundlag af socialuddannelseskommissionens betænkning.

Bestemmelsen i sidste pkt. om, at amtskommunernes socialcentre i specielle tilfælde selv kan påtage sig vejledningsarbejdet, sigter især på nogle af de vejledningsopgaver, der i dag udføres af mødrehjælpsinstitutionerne. Endvidere opretholdes som amtskommunal funktion den rådgivnings- og behandlingsvirksomhed over for adfærdsvanskelige børn, som i dag ydes af børne- og ungdomsforsorgens rådgivningscentre, jfr. afsnit VII. Også i andre tilfælde kan rådgivningsopgaver af krævende og speciel karakter tænkes henvist til socialcentret, ligesom det i øvrigt forudsættes, at kommunen kan søge bistand hos socialcentret.

Til § 30.

Bestemmelsen i stk. 1 sikrer, at det sociale udvalg eller revaliderings- og pensionsnævnet i fornødent omfang søger vejledning hos den offentlige arbejdsformidling.

Bestemmelsen må ses i sammenhæng med, at lovforslaget bl. a. skal afløse revalideringslovens regler om erhvervsmæssig bistand til erhvervshæmmede. Afgørelse om sådan bistand træffes efter revalideringsloven i vidt omfang under medvirken af repræsentanter for den offentlige arbejdsformidling. Ved den foreslåede bestemmelse tilsigtes det imidlertid, at de kommunale og amtskommunale socialmyndigheder søger vejledning hos den offentlige arbejdsformidling i alle tilfælde, hvor erhvervsmæssig støtte efter lovforslagets afsnit III (kontanthjælp) kan komme på tale, og ikke blot i tilfælde, som hittil har hørt under revalideringsloven.

Stk. 2 svarer med redaktionelle ændringer til bestemmelsen i revalideringslovens § 9 om invaliderede personers fortrinsadgang til arbejde.

Til § 31.

Bestemmelserne svarer med redaktionelle ændringer til § 127 i lov om offentlig forsorg.

Til kapitel 8.

Til §§ 32-36.

De foreslåede regler for børn og unge er en sammenfatning af de gældende regler i børneforsorgsloven. Ved formuleringen af § 33, stk. 2, er dog givet udtryk for, at rådgivning bør foretrækkes fremfor beskikkelse af tilsynsværge. Endvidere foreslås det i § 34 at lempe den gældende bestemmelse i børneforsorgslovens § 31, hvorefter beslutning om hjælpeforanstaltninger altid skal træffes i et møde i børne- og ungdomsværnet. Endelig foreslås det i § 36 at give unge i alderen 18-20 år mulighed for at modtage hjælpeforanstaltninger, uden at der — som efter de gældende regler — skal indhentes samtykke fra værgeren.

Til afsnit III.

I dette afsnit samles alle bestemmelser om kontant hjælp i de situationer, der i den gældende lovgivning omfattes af lov om offentlig forsorg, lov om revalidering, mødrehjælpsloven samt loven om børne- og ungdomsforsorg. Afsnittet omhandler såvel underholdshjælp i kortere eller længere tid som hjælp til uddannelse eller omskoling og til dækning af enkeltstående udgifter, herunder i visse tilfælde til sygebehandling m. v.

Ved udformningen af de enkelte bestemmelser er der ikke taget hensyn til spørgsmålet om skat af sociale ydelser. Dette spørgsmål er behandlet i et udvalg nedsat af socialministeren med repræsentanter for såvel skattevæsen som sociale myndigheder. Principielt kan det dog anføres, at der i dette afsnit af lovforslaget er tale om ydelser, der fastsættes på grundlag af ansøgerens økonomiske behov, og at der derfor, såfremt der skal betales skat af disse ydelser, må ydes hjælp af det offentlige også til skattebetalingen. Når der på basis af udvalgets betænkning er taget stilling til, hvordan den fremtidige ordning af skattespørgsmålet skal være, kan det eventuelt blive nødvendigt at ændre afgrænsningen af, hvad der efter bestemmelserne i dette afsnit maksimalt kan ydes til underhold m. v.

I lov om offentlig forsorg sondres mellem „hjælp ved trang i almindelighed“ og „udvidet hjælp“.

Ved „hjælp ved trang i almindelighed“ (forsorgslovens §§ 45-49) ydes en sådan hjælp, at pågældende får „det fornødne til livets ophold“. Det angives i lovens § 46, at hjælp til *underhold* ikke kan overstige et beløb svarende til folkepensionens grundbeløb med pensionstillæg og et tillæg for hvert barn svarende til det særlige børnetilskud. Herudover kan det sociale udvalg dog yde supplerende hjælp af et rådighedsbeløb, som udgør 15 pct. af den almindelige underholdshjælp, der ydes i kommunen i det pågældende regnskabsår.

„Udvidet hjælp“ ydes efter forsorgslovens §§ 53-56 til personer med tuberkulose, polio eller andre langvarige sygdomme, til værnepligtige og i en overgangsperiode til enlige forsørgere med ét eller flere børn under 18 år. Som almindelig retningslinje for hjælpens udmåling er angivet, at det „tilsigtes at søge familiens hidtidige levevilkår opretholdt inden for rimelige grænser“. Dette giver sig i praksis udslag i, at der til *underhold* ydes et beløb svarende til folkepensionens grundbeløb med et tillæg pr. barn svarende til det særlige børnetilskud, og at der herudover kan ydes hjælp til dækning af almindelige faste udgifter, navnlig husleje, med et beløb svarende til den faktiske udgift. Efter revalideringslo-

ven og loven om pension og hjælp til enker m. fl. foretages en tilsvarende — mere rundelig — udmåling af hjælp til personer under revalidering eller omskoling og til enker i den første tid efter mandens død, uanset om de har børn under 18 år.

I socialreformkommissionens 2. betænkning foreslås det at forlade den traditionelle sondring mellem „hjælp ved trang i almindelighed“ og hjælp i mere „kvalificerede trangssituationer“ og i stedet indføre regler, der giver mulighed for under forbigående vanskeligheder at yde en hjælp, der opretholder den enkeltes eller familiens hidtidige levevilkår, uanset hvad der er årsagen til, at der er behov for økonomisk hjælp. Det skulle herigennem modvirkes, at en sygdomsperiode eller en anden ændring i en persons forhold og indtjeningsmuligheder bliver indledningen til en fremadskridende forringelse af pågældendes og familiens samlede situation, der sætter sine spor mange år frem i tiden. Som udgangspunkt ved fastsættelse af hjælpen foreslår kommissionen et beløb svarende til mellemste invalidepension. Viser det sig imidlertid, at de pågældende ikke ved bistand fra det offentlige bringes til at klare sig selv, men må have varig hjælp til underhold, foreslås hjælpen nedtrappet til folkepensionsniveauet, som i forvejen er det, de pågældende skal klare sig på, når de når pensionsalderen.

For de persongrupper, der efter de hidtidige regler har været henvist til hjælp efter forsorgslovens § 46 — d. v. s. på folkepensionsniveau — vil en fuldstændig gennemførelse af kommissionens forslag betyde en væsentlig forhøjelse af den løbende hjælp. Kommissionens sekretariat har — med en række forbehold — beregnet merudgiften ved forhøjelsen for disse persongrupper til 70-90 mill. kr. årlig.

Det må imidlertid antages, at man kan nå langt i retning af at realisere ønsket om, at de hidtidige levevilkår opretholdes i en forbigående økonomisk trangssituation ved at gennemføre I. led af kommissionens forslag, nemlig en regel, der uden at sætte ansøgerne i forskellige „båse“ (værnepligtige, langvarigt syge o. s. v.) giver dem alle muligheder for en hjælp, der udmåles efter *samme* retningslinier. Man kan da vælge de retningslinier, der efter forsorgsloven er fastlagt for „udvidet hjælp“, d. v. s. at der i almindelighed til underhold ydes et beløb svarende til folkepensionen og herudover ydes hjælp til dækning af rimelige faste udgifter.

Forslaget til afsnittet om kontanthjælp er udarbejdet ud fra denne betragtning, idet det dog forudsættes, at man senere — når der er indvundet erfaringer med hensyn til denne mellem løsning — kan overveje, om der vil være basis for at gennemføre

kommissionens forslag om en generel forhøjelse af niveauet for den forbigående hjælp.

Til kapitel 9.

I dette kapitel findes reglerne for forbigående hjælp. Der gives regler om hjælp til underhold og til rimeligt begrundede enkeltudgifter samt til uddannelse, optræning eller omskoling og etablering.

Til § 37.

Bestemmelsen kan omfatte såvel de situationer, der omhandles i forsorgslovens §§ 53-56 og 58 som andre tilfælde af forbigående økonomisk trang, der efter de gældende regler må afhjælpes efter forsorgslovens § 46. Med ordene „svigtende arbejdsmuligheder“ angives, at bestemmelsen også omfatter hjælp til underhold i en revalideringssituation. Ordene „ophør af samlivet med ægtefællen“ omfatter såvel samlivets ophør i ægtefællernes levende live som den ene ægtefælles død, og bestemmelsen dækker således også reglerne i enkepensionslovens § 15. Svangerskab er udtrykkelig nævnt som trangsårsag ud fra ønsket om at skabe forbedrede muligheder for at yde hjælp til socialt vanskeligt stillede gravide kvinder, der erfaringsmæssigt er særlig udsat for komplikationer i form af for tidlig fødsel m. v. Det præciseres, at hjælpen er subsidiær i forhold til faste ydelser fra den øvrige sociallovgivning i form af dagpenge eller pensionsydelse.

Efter bestemmelsen ydes en skønsmæssig hjælp, der udmåles efter bedømmelse i hvert enkelt tilfælde. Som *maksimum* for hjælpen til *underhold* angives folkepensionen til personer uden indtægter ud over folkepensionen med et tillæg for hvert barn svarende til det særlige børnetilskud. Herudover kan der ydes hjælp til betaling af faste udgifter, først og fremmest til bolig. Det anføres, at det skal dreje sig om udgifter, der i betragtning af de hidtidige levevilkår skønnes rimelige, d. v. s. udgifter, som den pågældende kunne have afholdt, hvis en ændring i hans forhold ikke var indtrådt. Ved hjælpens udmåling skal der dog samtidig lægges vægt på de fremtidige levevilkår, der kan blive en følge af den ændring, der er sket i pågældendes eller familiens situation. Hvis f. eks. en kvinde er blevet enke, skal der ikke ydes hjælp til opretholdelse af en dyr bolig, der forudsætter to forsørgerindtægter, men hjælpen må fastsættes således, at den høje boligudgift snarest muligt afvikles og erstattes af en boligudgift, der kan klares af en enlig forsørger.

Reglen om, at der kan ses bort fra halvdelen af en enlig forsørgers eller en ægtefælles arbejdsindtægt, svarer til den gældende regel i forsorgslovens § 56, stk. 3 (enlige forsørgere), og praksis efter forsorgs-

lovens §§ 53 og 54 samt revalideringslovens § 7 (langvarigt syge, værnepligtige og revalidender). Hvis en gift person søger hjælp på grund af forandringer i sine egne forhold, sker der derimod fuldt fradrag for pågældendes arbejdsindtægter, idet anvendelsen af en regel om halvt fradrag kunne føre til, at der måtte ydes hjælp til alle arbejdslønninger, der lå under det dobbelte af det sædvanlige niveau for „udvidet hjælp“.

Til § 38.

I forsorgslovens § 48 er det fastslået, at der ikke kan ydes hjælp til en arbejdsdygtig person, når pågældende har eller kan få fuld beskæftigelse til den på egnen gangse arbejds løn. På linie hermed fremhæves også i socialreformkommissionens 2. betænkning betydningen af, at den, der søger hjælp, i tilstrækkelig grad har udnyttet sine arbejdsmuligheder. I den foreslåede bestemmelse gives der regler i overensstemmelse hermed. Da ægtefæller har forsørgelsespligt over for hinanden i forhold til det offentlige, tages det endvidere som udgangspunkt, at også ægtefællen skal have udnyttet sine arbejdsmuligheder.

Bestemmelsen indeholder en nærmere opregning af, hvornår denne betingelse kan anses for opfyldt.

Nr. 1 og 2 om attestation fra arbejdsformidlingen om, at der ikke kan anvises arbejde, eller fra en læge om, at pågældende er arbejdsudygtig på grund af sygdom, svarer til betragtninger i socialreformkommissionens betænkning. Herudover nævnes den situation, at det hidtidige arbejde opgives, fordi dette ifølge lægens attestation vil medføre risiko for forringelse af pågældendes helbred.

Nr. 3 om den, som er afskåret fra indtægtsgivende arbejde på grund af en uddannelse eller omskoling, der er begyndt eller fortsat på det sociale udvalgs initiativ, svarer ligeledes til forslag i kommissionsbetænkningen.

Reglen i nr. 4 om den enlige forsørger, der ikke kan påtage sig indtægtsgivende arbejde på grund af pasning af børn, svarer til den nugældende regel i forsorgslovens § 56, stk. 3. Det præciseres, at der ikke kan ydes hjælp, hvis det sociale udvalg kan anvise anden pasningsmulighed for børnene.

Reglen i nr. 5, der skal modvirke, at en ægtefælle, der hidtil ikke har haft arbejde uden for hjemmet, navnlig af hensyn til børnenes pasning, tvinges ud i erhvervslivet i forbindelse med en korterevarende trangssituation, svarer til de retningslinier, der følges efter forsorgslovens bestemmelser om „udvidet hjælp“.

Til § 39.

Efter forsorgslovens § 58, stk. 1, kan der i de mere „kvalificerede trangstilfælde“ ses bort fra besiddelse

af en mindre formue, når dennes bevarelse må anses for rimeligt begrundet af hensyn til vedkommendes fremtidige erhvervsmuligheder eller af hensyn til planlagt bosætning og lignende. Den foreslåede bestemmelse svarer hertil, idet det dog yderligere nævnes, at det kan være rimeligt at bevare en mindre formue med henblik på familiens — og herved tænkes navnlig på børnenes — uddannelse.

Til § 40.

Bestemmelsens stk. 1 indeholder hjemmel for at yde hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, der ikke kan afholdes af pågældende selv uden risiko for, at pågældendes og familiens økonomiske situation bringes ud af balance. Gennem denne bestemmelse imødekommes et ønske i socialreformkommissionens betænkning om i visse særlige tilfælde at kunne sanere en families økonomi ved at bringe truende gældsposter ud af verden. Herudover omfatter bestemmelsen bl. a. den situation, der i den gældende lovgivning hører under forsorgslovens § 56, stk. 4, om hjælp til enlige forsørgere til dækning af udgifter vedrørende et barn til dåb, konfirmation eller i anden særlig anledning.

Stk. 2 svarer til § 27, stk. 2, nr. 5, i loven om børne- og ungdomsforsorg, idet det dog præciseres, at hjælpen skal ydes til foranstaltninger, der står i direkte årsagsforbindelse med, at børnenes anbringelse uden for hjemmet kan undgås eller deres hjemgivelse fremskyndes. Andre forbigående vanskeligheder for familien tænkes afhjulpes efter reglen i stk. 1.

Til § 41.

Som foran anført er det en forudsætning for at yde hjælp efter retningslinierne for „udvidet hjælp“, at det drejer sig om hjælp af kortere varighed. Hvis en ret koncentreret økonomisk hjælp ikke er tilstrækkelig til at bringe pågældendes og familiens forhold ud af de øjeblikkelige vanskeligheder, må det sociale udvalg overveje behovet for andre former for bistand, f. eks. rådgivning eller hjælp til uddannelse eller omskoling. I stk. 1 i den foreslåede bestemmelse foreskrives derfor, at udvalget skal tage modtagerens forhold op til bedømmelse senest, når der er ydet underholdshjælp i 3 måneder. En tilsvarende regel findes i § 47, stk. 2, i lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, hvorefter det sociale udvalg senest 3 måneder efter sygdommens indtræden skal tage den sikredes forhold op til vurdering med henblik på behov for behandling, optræning, overgang til pension m. v.

I stk. 2 fastslås, at hjælpen i øvrigt kan fortsætte, så længe der er udsigt til, at pågældende gennem den offentlige bistand vil komme ud af sine vanske-

ligheder og blive i stand til selv at klare sit og familiens underhold. Det anføres, at lægens eller de sociale myndigheders anvisninger skal følges, hvilket svarer til, hvad der er foreskrevet i en række bestemmelser i den gældende lovgivning.

Til § 42.

I bestemmelsens stk. 1 gives en samlet regel om hjælp til uddannelse, der ikke kan ydes gennem Statens Uddannelsesstøtte eller andre regler uden for den sociale lovgivning. Denne bestemmelse dækker således de situationer, der i den gældende lovgivning omhandles i revalideringslovens § 6, forsorgslovens § 56, stk. 2, mødrehjælpsloven, enkepensionslovens § 15, stk. 5, og børne- og ungdomsforsorgslovens § 50, stk. 1. Hovedprincippet om, at hjælpen er subsidiær i forhold til almindelige ordninger om uddannelsesstøtte, er i overensstemmelse med betragtninger i socialreformkommissionens 2. betænkning og svarer i øvrigt til, hvad der gælder for alle andre områder end revalideringsloven.

Reglen i stk. 2 omfatter de situationer, hvor der efter den gældende lovgivning kan ydes hjælp efter revalideringslovens § 8. Det er dog hensigten, at motorkøretøjer kun skal omfattes af bestemmelsen, hvis de er sædvanligt „tilbehør“ til den virksomhed, der ønskes startet, medens al hjælp til motorkøretøjer i øvrigt, uanset om de har erhvervsmæssig betydning, henføres til lovforslagets afsnit om hjælpemidler.

I overensstemmelse med den opgavefordeling, der er foreslået i socialreformkommissionens betænkning, henlægges afgørelsen af sager om iværksættelse af selvstændig virksomhed — herunder til motorkøretøjer, der indgår i denne virksomhed — til revaliderings- og pensionsnævnene.

Til kapitel 10.

I dette kapitel findes regler om hjælp til personer, der ikke gennem bistand fra det offentlige kan bringes til at klare sig selv, men må have varig økonomisk hjælp, og som ikke — eller ikke endnu — opfylder betingelserne for at få en fast ydelse efter den sociale pensionslovgivning.

Til § 43.

Retningslinierne for udmåling af den varige hjælp til eget og familiens underhold svarer til reglen i forsorgslovens § 46, stk. 1, om hjælp ved trang i almindelighed. Af ordene „får rådighed over“ fremgår, at enhver indtægt hos ansøgeren og ægtefællen fradrages fuldt ud ved hjælpens beregning.

Reglen i stk. 2 om yderligere hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter træder delvis i stedet for

den administrativt set upraktiske regel om et rådighedsbeløb i forsorgslovens § 46, stk. 2.

I stedet for reglen om et rådighedsbeløb træder endvidere den foreslåede bestemmelse i stk. 3, der giver mulighed for med godkendelse fra revaliderings- og pensionsnævnet at yde en løbende underholdshjælp, der overstiger folkepensionsgrænsen. En sådan regel er foreslået i socialreformkommissionens 2. betænkning.

Til § 44.

I denne bestemmelses 1. pkt. stilles også for den varige hjælp — og i en noget skærpet form i forhold til bestemmelsen vedrørende forbigående hjælp i lovforslagets § 38 — krav om, at såvel den, der søger hjælp, som ægtefællen skal have udnyttet sine arbejdsmuligheder.

I 2. pkt. henledes opmærksomheden på, at det måske kan være hensigtsmæssigt, når der bliver tale om varig hjælp til et ægtepar, at give den ægtefælle, der hidtil har arbejdet i hjemmet, hjælp til uddannelse efter reglen i § 42. Bestemmelsen svarer til et forslag i socialreformkommissionens 2. betænkning.

Til § 45.

Af den foreslåede bestemmelse fremgår, at der også ved ydelse af varig hjælp undtagelsesvis kan blive tale om at se bort fra besiddelsen af en mindre formue. Med den valgte formulering er det dog til sigtet at angive, at adgangen hertil er meget snævrere, end når der ydes forbigående hjælp.

Til kapitel 11.

I dette kapitel er samlet en række bestemmelser om kontant hjælp i særlige tilfælde, der ikke er dækket af de foreslåede bestemmelser i kapitel 9 og 10. Reglerne afløser forskellige hjælpebestemmelser i lov om offentlig forsorg og lov om børne- og ungdomsforsorg. Bestemmelsen fra forsorgslovens § 55 om hjælp på grund af krigsmæssige begivenheder har man dog fundet det uforholdsmæssigt at medtage. I givet fald kan der ydes hjælp efter kapitel 9. Udeladt er endvidere reglen om begravelseshjælp i forsorgslovens § 52, der må anses for overflødig efter sygesikringslovens gennemførelse.

Til § 46.

Ud fra princippet i forsorgslovens § 47 foreslås i stk. 1 en bestemmelse, der giver mulighed for, hvis der er økonomisk trang til stede, at yde hjælp til udgifter til sygebehandling, medicin m.v., der ikke eller ikke fuldt ud dækkes efter lovgivningen om sygesikring eller den sociale ulykkesforsikring.

Stk. 2 svarer til børne- og ungdomsforsorgslo-

vens § 27, stk. 2, nr. 4. Med ordene „offentlige myndigheder“ tænkes foruden på det sociale udvalg på f.eks. skolevæsenet.

Til § 47.

Bestemmelsen omfatter de situationer, der omfattes af forsorgslovens §§ 50 og 51 (henholdsvis rejsehjælp og hjælp til udvandring). De nævnte regler er dog i forslaget betydeligt forenklet. Med hensyn til rejsehjælp lægges hovedvægten gennem reglen i forslagetets stk. 2 på, at det sociale udvalg, der står over for en henvendelse om hjælp til flytning, optager forbindelse med det sociale udvalg i tilflytningskommunen. Virkningen af, at denne fremgangsmåde ikke følges, er alene, at fraflytningskommunen fortsat betragtes som opholdskommune i en vis periode, ikke — som efter forsorgslovens § 50 — at denne kommune i et tilsvarende tidsrum selv skal bære de fulde udgifter ved al nødvendig hjælp. Forslaget er på dette punkt i overensstemmelse med, hvad der er foreslået i en henvendelse fra de kommunale organisationer.

Efter forsorgslovens § 51 skal det sociale udvalgs beslutning om at yde hjælp til udvandring i hvert enkelt tilfælde tiltrædes af kommunalbestyrelsen, hvorefter der skal indhentes samtykke fra socialministeriet. Denne regel er administrativt besværlig og foreslås derfor afskaffet. Hvis det skulle komme frem, at en kommune yder hjælp til flytning til udlandet i et omfang, der kan virke belastende i forhold til andre lande, vil socialministeriet kunne gribe ind som øverste administrative myndighed inden for bistandslovens område.

Til § 48.

Bestemmelsen dækker samme område som reglerne i forsorgslovens § 70, stk. 1 a, og § 73.

Stk. 1 omfatter alle børn under 18 år, hvis forsørgelse på grund af en vedvarende fysisk eller psykisk lidelse medfører merudgifter. Reglen finder anvendelse, uanset om der ydes anden bistand fra de sær-forsorgsinstitutioner, der omhandles i lovforslagets afsnit VII. Ved anvendelsen af forsorgslovens § 73 har det vist sig vanskeligt at drage en grænse i forhold til sygdomstilfælde af mere forbigående karakter. Det anføres derfor udtrykkeligt, at det skal dreje sig om en vedvarende lidelse.

Medens stk. 1 giver forsørgeren af et barn under 18 år adgang til hjælp, omfatter stk. 2 personer, der selv er under tilsyn fra en forsorgsinstitution, men opholder sig i eget hjem.

Til begge kredse af personer ydes hjælpen uden hensyn til modtagerens økonomiske forhold.

Til § 49.

Efter forsorgslovens § 40, stk. 3, ydes hjælp i form af kontant hjælp, men kan, når særlige forhold taler derfor, ydes som naturalydelse. Uanset, at dette ikke i almindelighed er nogen tidssvarende form for hjælp, må det antages, at der kan være situationer, hvor det sociale udvalg står over for at skulle yde hjælp til personer, som end ikke med bistand fra den kommunale rådgivning kan administrere kontante beløb. Ved den foreslåede bestemmelse gives der derfor udvalget mulighed for rent undtagelsesvis at kunne yde naturalhjælp i en sådan situation. Bestemmelsen omfatter — selv om den af redaktionelle grunde er placeret i kapitel 11 — alle de situationer, der er beskrevet i lovforslagets afsnit om kontant hjælp.

Til afsnit IV.

Dette afsnit indeholder en revideret udgave af de bestemmelser, som på nuværende tidspunkt findes i loven om husmoderafløsning og hjemmehjælp.

*Til kapitel 12.**Til § 50.*

I bestemmelsen fastslås — som i indledningen til den gældende husmoderafløsnings- og hjemmehjælpslov — at kommunalbestyrelsen har pligt til at sørge for, at der er en ordning, hvorefter der kan ydes praktisk bistand i hjemmene. Det foreslås at afskaffe sondringen mellem husmoderafløsning og hjemmehjælp, der efterhånden er uden reel betydning, idet man i de fleste kommuner bruger det samme korps af medarbejdere.

Der har ikke hidtil i lovgivningen været stillet krav om, at de pågældende medarbejdere skulle gennemgå en uddannelse, men socialministeriets konsulent vedrørende husmoderafløsning og hjemmehjælp har tilrettelagt kurser med henblik på, at så mange som muligt kunne få adgang til uddannelse. Under folketingsbehandlingen af den nuværende lov var man inde på tanken om at gøre uddannelsen obligatorisk, men spørgsmålet blev udskudt til den revision af loven, der oprindeligt skulle ske i folketingsåret 1971/72, men blev udsat til det følgende folketingsår under hensyn til, at reglerne om husmoderafløsning og hjemmehjælp måtte forventes optaget i bistandslovforslaget. Det må antages, at uddannelsen af husmoderafløser og hjemmehjælper nu har en sådan udbredelse, at det vil være naturligt at tage skridtet fuldt ud og indføre obligatorisk uddannelse.

Til § 51.

I stedet for betegnelsen „husmoderafløsning“ indføres begrebet „midlertidig hjemmehjælp“. Den

gældende lovgivnings krav om læge- eller jordemoderrekvisition ved husmoderafløsning foreslås afskaffet. En lang række kommuner er allerede nu gået over til systemer, hvorefter hjælp kan rekvireres ved henvendelse til telefonvagt, således at rekvisitionen først skaffes bagefter.

I stk. 2 foreslås den hidtidige regel om, at husmoderafløsning normalt ydes i indtil 14 dage, afløst af en regel om, at familiens situation skal tages op til bedømmelse efter 3 uger med henblik på, om der fortsat er behov for hjælpen, og om der er brug for andre hjælpeforanstaltninger. Der er herved lagt vægt på, at f.eks. husmoderens sygdom kan give anledning til, at familien kommer i vanskeligheder og kan få brug for andre hjælpeforanstaltninger.

Til § 52.

Bestemmelsen svarer til reglen i den nuværende husmoderafløsnings- og hjemmehjælpslovs § 3, stk. 2. Denne regel udbygges dog således, at aflastning også skal kunne ydes, når det er en voksen med en fysisk eller psykisk lidelse, der passes i hjemmet.

Til § 53.

Til forskel fra den midlertidige hjemmehjælp foreslås den øvrige bistand i hjemmet betegnet som „varig hjemmehjælp“. I overensstemmelse med retningslinierne i socialreformkommissionens 2. betænkning foreslås det, at „varig hjemmehjælp“ skal kunne ydes til alle personer, der på grund af en vedvarende lidelse eller svækkelse har brug for praktisk bistand, således at hjælpen ikke som nu er forbeholdt pensionister.

Til § 54.

Bestemmelsens stk. 1 svarer til den nugældende lovs § 4, idet det dog angives i selve lovtæksten, at folkepensionsniveauet danner grænse for de indtægtsgrupper, der skal have hjemmehjælp gratis. Dette svarer til de principper, der ligger til grund for udarbejdelsen af den nuværende vejledende betalingsskala for hjemmehjælp.

Reglen i stk. 2 svarer til en regel, der er indsat i forbindelse med den nuværende betalingsskala. Det forekommer imidlertid hensigtsmæssigt i selve lovtæksten at fastslå princippet om, at merudgiften ved et særligt bistandskrævende handicap ikke skal bæres af den pågældende selv.

Gennem reglen i stk. 3 tilsigtes det at undgå den situation, der kan opstå efter den gældende lovgivning, når der ydes husmoderafløsning til aflastning af personer, der passer et handicappet barn, og hjælp til betalingen heraf herefter må ydes efter forsorgslovens § 73.

Til § 55.

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs §§ 6 og 10, idet dog lovens mere detaljerede regler om godkendelse af kurser og lønkompensation er udeladt og i stedet forudsættes omtalt i de retningslinier, der udarbejdes af socialministeren.

Til § 56.

I overensstemmelse med de overvejelser, der har fundet udtryk i socialreformkommissionens 2. betænkning, foreslås en regel om, at der kan ydes tilskud til en families udgift til hushjælp, den selv skaffer. Reglen foreslås dog begrænset til de situationer, hvor det ikke er muligt for det sociale udvalg at anvise den fornødne arbejdskraft. Det foreslås samtidig, at tilskuddet skal udmåles sådan, at pågældende bliver stillet, som om bistanden var ydet fra hjemmehjælpsordningen med betaling efter de satser, der gælder for denne ordning.

Til § 57.

Bestemmelsen svarer til den nugældende lovs § 5, hvorefter de kommunale myndigheders afgørelse af, om der i det enkelte tilfælde kan ydes bistand, og hvilken betaling der skal kræves, ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Ordningen foreslås opretholdt under hensyn til, at det drejer sig om afgørelse vedrørende anvendelse af forhåndenværende arbejdskraft og fastlæggelse af betaling i en række enkelttilfælde, d.v.s. spørgsmål, der synes uegnede til bedømmelse i et ankenævn.

Til afsnit V.

I dette afsnit samles en række regler om hjælpemidler samt foranstaltninger ved indretning af bolig. Reglerne forudsættes således at afløse bestemmelser i lov om revalidering, lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister, lov om offentlig sygesikring og lov om offentlig forsorg. Afsnittet omhandler endvidere regler for kommunernes adgang til at iværksætte omsorgsarbejde og yde tilskud til befordring af pensionister.

*Til kapitel 13.**Til § 58.*

I overensstemmelse med princippet i socialreformkommissionens 2. betænkning er i den foreslåede bestemmelse samlet alle de situationer, hvor der kan ydes et hjælpemiddel, uanset personkredsen og hjælpemidlets beskaffenhed. Det forudsættes, at reglerne omfatter de tilfælde, hvor der efter de gældende regler i revalideringsloven ydes personer med normal erhvervsøve tilskud til livsvigtig medicin.

I stk. 1 fastlægges de almindelige betingelser for,

at der kan ydes støtte til et hjælpemiddel. Som efter revalideringslovens § 3 fremhæves det, at der til beklædningsgenstande kun kan ydes støtte til merudgifter i forhold til prisen på almindelige beklædningsgenstande.

Stk. 2 indeholder en opregning af, på hvilke punkter socialministeren kan give nærmere regler for tildeling af hjælpemidler.

Nr. 1, 2 og 3 om afgrænsning af de hjælpemidler, hvortil der kan ydes støtte, om hvornår et hjælpemiddel kan ydes som lån, og om, hvorvidt modtageren selv skal bære en del af udgiften, svarer til den nugældende lovgivning og betragtninger i socialreformkommissionens 2. betænkning. Herudover er der i nr. 4 givet mulighed for — som det i praksis er sket efter såvel revalideringsloven som omsorgsloven — at fastsætte særlige betingelser for støtte til visse hjælpemidler.

I stk. 3 fastslås, at afgørelser om hjælpemidler — der i øvrigt træffes af det sociale udvalg i opholdskommunen — når det drejer sig om støtte til motorkøretøjer, træffes af revaliderings- og pensionsnævnet efter indstilling fra det sociale udvalg. Denne opgavefordeling svarer til, hvad der er foreslået af socialreformkommissionen. Herudover åbner bestemmelsen adgang for socialministeren til at beslutte, at også afgørelser om støtte til andre bekostelige hjælpemidler henlægges til revaliderings- og pensionsnævnet. Det vil herigennem være muligt i en overgangsperiode at forberede overgangen til kommunerne af de sager om hjælpemidler, der hidtil har været afgjort af revalideringsnævnet og revalideringscentrene, bortset fra sager om støtte til motorkøretøjer.

Medens det er en almindelig forudsætning, at henvendelse om hjælpemidler sker til det sociale udvalg, foreslås i stk. 4 opretholdt den bestående adgang til at kunne få visse hjælpemidler fra særfororgsinstitutioner, f.eks. et høreapparat, ved direkte henvendelse til vedkommende institution.

I stk. 5 fastslås det — som i revalideringslovens § 3 — at støtten til hjælpemidler er subsidiaer i forhold til regler om sådan støtte i den sociale ulykkesforsikringslovgivning samt til hjælpemidler, der ydes som led i behandling på offentligt sygehus.

Til § 59.

Bestemmelsens stk. 1 svarer til omsorgslovens § 1, stk. 1, nr. 3, sammenholdt med samme paragrafs stk. 2, men således, at berettigelsen til hjælpen ikke er knyttet til den formelle betingelse, at pågældende modtager pension eller invaliditetsydelse med tillæg, men til tilstedeværelsen af invaliditet eller svaclighed.

Stk. 2 svarer til den gældende affattelse af omsorgslovens § 3.

Til § 60.

Bestemmelsen svarer til reglen i omsorgslovens § 4, men således, at det nævnes i lovtæksten, at socialministeren fastlægger retningslinierne for de foranstaltninger, som til enhver tid kan støttes som omsorgsarbejde.

Til § 61.

Bestemmelsen svarer til omsorgslovens § 5. Det anføres dog udtrykkeligt, at tilskud til pensionister til befordring med individuelle transportmidler kun kan ydes, når helbredsmæssige grunde taler derfor. Socialministeren har nedsat en arbejdsgruppe, der senere vil afgive betænkning om den hjælp, der bør ydes til befordring af andre bevægelseshæmmede.

Til § 62.

Bestemmelsen svarer til den nugældende omsorgslovs § 16, hvorefter de kommunale myndigheders afgørelser om indretning af bolig, støtte til omsorgsarbejde og befordring ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Ordningen foreslås opretholdt under hensyn til, at disse spørgsmål synes uegnede til bedømmelse i et ankenævn.

Til afsnit VI.

I afsnittet er samlet de gældende regler i lov om børne- og ungdomsforsorg og i særforbudslovgivningen om anbringelse i dag- eller døgnpleje i private hjem. Bestemmelserne i § 66, stk. 3, og § 67, der sikrer barnets tilknytning til dets eget hjem, finder dog også anvendelse i tilfælde, hvor barnet er anbragt i en institution.

Til kapitel 14.

Til § 63.

Bestemmelsen omfatter de tilfælde, hvor forældrene anbringer deres børn i privat dagpleje mod betaling, uden at det sociale udvalg medvirker ved anbringelsen. Som dagpleje anses efter almindelig praksis ikke blot pasning og pleje af et eller flere børn i dagtimerne, men også pasning i aften- eller nattetimer og efter omstændighederne i enkelte døgn ad gangen.

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til de gældende regler i børneforsorgslovens §§ 64 og 76, idet det dog foreslås, at der kun kan gives tilladelse til at have højst 5 børn i privat dagpleje i stedet for 7, som er grænsen i børneforsorgslovens § 64, stk. 2. Endvidere foreslås tilladelsen til at drive større dagplejehjem meddelt af amtskommunens social- og sundhedsudvalg i stedet for som nu af socialministeren (socialstyrelsen). Bestemmelsen i stk. 3, hvorefter det sociale udvalg fører tilsyn med

forholdene i hjemmene suppleres af bestemmelserne i lovforslagets kapitel 8: *Særlige regler for børn og unge*. Som følge af disse bestemmelser kan det sociale udvalg, når det får kendskab til, at forholdene i en plejefamilie ikke er forsvarlige, bestemme, at familien overhovedet ikke må modtage børn i dagpleje. En afgørelse herom samt afslag på en anmodning om at modtage børn i dagpleje eller inddragelse af en tilladelse kan efter de foreslåede bestemmelser i kap. 4, indbringes for amtsankenævnet og den sociale ankestyrelse.

Til § 64.

Bestemmelsen omfatter de tilfælde, hvor det sociale udvalg medvirker ved børnenes anbringelse i dagpleje i private hjem. Disse tilfælde adskiller sig fra den rent private dagplejeanbringelse ved, at hjemmene forud er godkendt af det sociale udvalg, at der føres et nøjere tilsyn med dagplejens udførelse, samt at der fastsættes regler for forældrenes betaling (svarende til betalingen i de egentlige daginstitutioner, jfr. lovforslagets afsnit VII). Antallet af plejebørn i det enkelte hjem må — som det også er foreslået for den rent private anbringelse — ikke overstige 5.

Efter de gældende regler i børneforsorgslovens § 65 meddeles anerkendelse af formidlet kommunal dagpleje af socialministeren (socialstyrelsen). I overensstemmelse med principperne i socialreformkommissionens 2. betænkning foreslås det, at kommunerne selv får ansvaret for ordningernes tilrettelæggelse. Antallet af eksisterende dagplejepladser kan kun betragtes som supplement til de i kap. 16 omhandlede daginstitutioners pladser for børn ved udarbejdelsen af den plan for udbygningen af den sociale og sundhedsmæssige virksomhed i amtet, der er nævnt i § 11 i lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

Til kapitel 15.

Til § 65.

Bestemmelsen omfatter de tilfælde, hvor forældre anbringer deres børn i privat døgnpleje, uden at det sociale udvalg medvirker ved anbringelsen. Reglerne er en sammenfatning af de gældende bestemmelser i børneforsorgslovens kap. 12 og § 96, idet dog tilladelsen til at drive hjem for flere end 4 børn foreslås meddelt af amtskommunens social- og sundhedsudvalg i stedet for som nu af socialministeren (socialstyrelsen). Endvidere foreslås det i stk. 2 at pålægge det sociale udvalg, der udsteder plejetilladelsen, en pligt til at orientere barnets forældre om bestemmelsen i § 124, hvorefter det sociale udvalg kan nægte forældrene at tage barnet hjem, såfremt hjemtagelsen strider mod barnets tarv.

Et afslag på en anmodning om plejetilladelse, en inddragelse af tilladelsen eller en beslutning om, at barnet ikke uden rimelig grund må flyttes fra en familiepleje, kan efter de foreslåede bestemmelser i kap. 4 indbringes for amtsankenævnet og den sociale ankestyrelse. En tilladelse til flytning fra en privat døgnpleje kan dog af plejeforældrene indbringes direkte for den sociale ankestyrelse og derefter for domstolene, jfr. den foreslåede bestemmelse i § 128, stk. 2. Bestemmelsen er i overensstemmelse med det fremsatte forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg (udvidet klageadgang m.v.).

Til §§ 66 og 67.

Bestemmelserne omfatter alle de tilfælde, hvor det sociale udvalg medvirker ved anbringelsen af børn uden for hjemmet, og finder også anvendelse på anbringelser, der besluttet mod forældrenes ønske. Om de særlige regler for tvangsanbringelser i øvrigt henvises til bemærkningerne til afsnit VIII. Som anført i § 66, stk. 1, skal udvalget fortrinsvis søge at anbringe barnet i familiepleje. Findes dette ikke hensigtsmæssigt, må andre anbringelsessteder overvejes, foruden de i afsnit VII omhandlede institutioner, f.eks. kostskoler eller lignende. Uanset hvor barnet anbringes, påhviler det det sociale udvalg at sikre sig anbringelsens hensigtsmæssighed og følge barnets forhold i samarbejde med plejeforældrene eller institutionernes ledelser og tilsynsmyndigheder.

Til § 68.

Ved denne bestemmelse foreslås det, at dækningen af udgiften ved anbringelse af personer i pleje under tilsyn af en særfororgsinstitution afholdes af kommunen, dog således at den økonomiske ydelse for plejeforholdet og størrelsen af lommepege til den anbragte fastsættes efter indstilling fra den institution, der fører tilsyn med den pågældende.

I de her omhandlede tilfælde er udgifterne hidtil afholdt af staten som led i særfororg. Der henvises til bemærkningerne til § 117.

For så vidt den anbragte oppebærer en social pension, vil udgifterne ved anbringelsen ligesom hidtil kunne dækkes af pensionen i det omfang, hvori denne strækker til.

Til afsnit VII.

I dette afsnit samles bestemmelser om de institutioner, der i den gældende lovgivning hører under lov om offentlig forsorg, lov om børne- og ungdomsforsorg, lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister, lov om revalidering og lov om mødrehjælpsinstitutioner. I afsnittets 3 kapitler er

institutionerne under hensyn til, hvem der har ansvaret for tilvejebringelsen af institutionspladserne, grupperet som henholdsvis institutioner under kommunerne, institutioner under amtskommunerne og institutioner under staten. I de enkelte kapitler skelnes der — i det omfang, det er praktisk — mellem dels daginstitutioner og døgninstitutioner, dels institutioner, der skal afhjælpe forskellige arter af behov, f.eks. pasning af og opdragelse af børn, pleje af invalider og ældre, revalidering, forsorg for hjemløse, særfororg m.v. For hver institutionsgruppe gives regler om oprettelse, tilsyn, afgørelse af, hvem der kan optages (visitation), og betaling for den bistand, der ydes af institutionen.

Afsnittet omhandler udelukkende den virksomhed, der foregår i tilknytning til selve institutionen. Kontante ydelser til personer, der under behandling eller undervisning på en institution har ophold i eget hjem eller i andet privat hjem, ydes efter regler i henholdsvis afsnit III og afsnit VI i lovforslaget.

Regler om finansiering af institutionernes drift findes — sammen med lovforslagets øvrige finansieringsbestemmelser — i afsnit IX.

Til kapitel 16.

Til § 69.

I henhold til § 2 i lov om børne- og ungdomsforsorg påhviler det kommunalbestyrelsen efter indstilling fra det sociale udvalg at oprette og drive de fornødne daginstitutioner og socialpædagogiske fritidsforanstaltninger for børn og unge i kommunen, såfremt opgaverne ikke løses ad anden vej. I den foreslåede affattelse af § 69, stk. 1, fastslås det, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at sørge for, at der findes det nødvendige antal pladser. Man har hermed forladt opdelingen i børnefororgslovens §§ 65 ff. (vuggestuer, børnehaver, fritidshjem, legesteder m.v.), der dels er traditionelt betinget, dels opretholdt på grund af forskellige tilskudsregler for de forskellige institutionstyper. Kommunerne vil herefter på en langt smidigere måde end hidtil kunne kombinere og udnytte forskellige institutionstyper.

Efter de gældende regler i børnefororgslovens § 66 kan institutionerne drives som selvejende institutioner, af kommuner, af anerkendte foreninger for børne- og ungdomsforsorg og af private personer. I overensstemmelse med grundprincipperne i socialreformkommissionens 2. betænkning og for ikke at forflygtige kommunalbestyrelsens ansvar foreslås det i bestemmelsens stk. 2 at fastslå, at kommunerne selv skal oprette og drive institutionerne eller indgå overenskomst med private institutioner om optagelse.

Kravet om overenskomst erstatter den gældende bestemmelse i børneforsorgslovens § 66, stk. 2, hvorefter det er en forudsætning for anerkendelse, at institutionens bestyrelse, leder og vedtægt godkendes af socialministeren. Ved indgåelsen af overenskomst skal kommunen påse, at de af socialministeren fastsatte vejledende regler for institutionernes ledelse og drift, jfr. nedenfor bemærkningerne til § 69, stk. 3, er fulgt i tilstrækkeligt omfang, ligesom kommunen kan opse en tidligere indgået overenskomst, såfremt institutionen ikke drives forsvarligt. Med henblik på at skabe ensartethed i optagelsesvilkårene i de forskellige kommuner foreslås det, at overenskomsterne skal godkendes af amtsrådet.

Ud over kravet om overenskomst, der efter en overgangsperiode på 2 år (se § 141), gælder for alle private institutioner, uanset oprettelsestidspunktet og uanset, om de er selvejende eller ejes af enkeltpersoner eller foreninger, foreslås det, at private institutioner, der oprettes efter lovens ikrafttræden, jfr. lovforslagets § 142, skal være selvejende, hvis der er plads til mindst 6 børn. Forslaget er overensstemmende med forslaget i § 74, stk. 2, vedrørende daginstitutioner for pensionister. Antallet 6 må ses i sammenhæng med forslaget i § 63, stk. 1, hvorefter der kan gives tilladelse til at have indtil 5 børn i dagpleje i et privat hjem.

I henhold til bestemmelsen i § 67 i lov om børne- og ungdomsforsorg har socialministeriet fastsat en række regler om daginstitutionernes ledelse og drift, om det opdragende arbejde, om lægetilsyn og tandpleje og om løn, pension og øvrige ansættelsesvilkår for ledere og medarbejdere.

Det er efter den foreslåede bestemmelse i § 69, stk. 3, hensigten, at der af socialministeren skal fastsættes vejledende regler for institutionernes ledelse og drift for at sikre, at institutionerne i de forskellige kommuner drives efter samme principper. Der vil derfor blive udarbejdet vejledende regler med hensyn til ledelsen, herunder om medarbejderråd og forældreindflydelse, og med hensyn til personalets sammensætning og uddannelse, antallet af børn, det pædagogiske arbejde m.v.

Bestemmelsen tager derimod ikke sigte på, at der af en central myndighed skal fastsættes regler om personalets løn, pension eller øvrige ansættelsesforhold. De i dag gældende regler er med hjemmel i børneforsorgslovens § 67, stk. 2, fastsat i overensstemmelse med principperne i lovgivningen om statens tjenestemænd, og de nugældende lønninger er baseret på tjenestemandreformen af 1969. Det er endvidere bestemt, at det er en forudsætning for anerkendelsen af en institution — og dermed en forudsætning for, at der kan ydes offentligt tilskud

— at der ydes løn til personalet i overensstemmelse med disse regler. Da hele ansvaret for institutionernes drift nu foreslås overført til kommunerne, findes det imidlertid naturligt, at løn, pension og øvrige ansættelsesforhold afgøres på samme måde som for andre, der er ansat på kommunalt plan.

Til § 70.

Den foreslåede bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen ikke alene har pligt til at tilvejebringe adgang til institutionerne, men tillige skal påse, at planerne for disse er i overensstemmelse med retningslinier fra socialministeren, svarer til den ordning, der foreslås for alle de øvrige typer af institutioner, der omfattes af forslaget til bistandsloven.

Til § 71.

Efter de gældende regler i børneforsorgslovens § 77 fører det sociale udvalg tilsyn med de private daginstitutioner i kommunen, eventuelt således, at udvalget udpeger et medlem af bestyrelsen. Ansvaret for tilsynet med den daglige drift af alle daginstitutioner foreslås i overensstemmelse med socialreformkommissionens 2. betænkning pålagt kommunalbestyrelsen, der herefter som hidtil vil kunne lade tilsynet føre af det sociale udvalg.

I stk. 2 fastslås det, at amtsrådet skal føre det almindelige tilsyn med alle daginstitutionerne i amtskommunen. Amtsrådets tilsyn forudsættes udøvet mere lejlighedsvis og i samarbejde med vedkommende kommune med det hovedformål at have indseende med institutionens almindelige standard set i forhold til de til enhver tid gældende normer. For at sikre det pædagogiske arbejdes standard foreslås der i 2. pkt. medtaget en bestemmelse om, at det pædagogiske tilsyn skal udøves af amtskommunens socialcenter.

For enkelte daginstitutioners vedkommende er bl. a. af hensyn til den gældende finansiering af disse institutioner, jfr. børneforsorgslovens § 72, beskikket et tilsynsråd af socialministeren. Det må anses for uødvendigt at opretholde en bestemmelse herom.

Til § 72.

Efter de gældende regler foregår optagelsen i en daginstitution forskelligt fra sted til sted. I nogle kommuner er tilrettelagt en visitationsordning, der omfatter alle institutionspladser i kommunen, i andre en ordning, der kun omfatter pladserne i de kommunale institutioner, og endelig er der flere kommuner uden visitationsordning overhovedet. Da det af pædagogiske og økonomiske grunde må anses for hensigtsmæssigt, at institutionspladserne anven-

des fuldt ud efter deres formål, foreslås det, at der gives hjemmel for, at det sociale udvalg træffer afgørelse om optagelse. Bestemmelsen forudsætter, at der tilrettelægges en visitationsordning, der omfatter alle daginstitutionspladser i kommunen. Det er en nødvendig forudsætning for tilrettelæggelsen af en sådan ordning, at der forinden forhandles med de private institutioner, således at der ved visitationen kan tages hensyn til eventuelle særregler, der gælder for den enkelte institution ifølge dens vedtægt.

Til § 73.

De gældende betalingsregler er udarbejdet på grundlag af de i børneforsorgslovens § 71 opstillede tilskudsregler. Ændrede regler vil blive udarbejdet.

Til § 74.

Loven om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister omfatter såvel døgninstitutioner (alderdomshjem og plejehjem) som daginstitutioner (daghjem og dagcentre). Det synes hensigtsmæssigt af såvel reelle som systematiske grunde at udskille daginstitutionerne til en selvstændig afdeling af lovforslagets institutionsafsnit.

Daghjem er institutioner for personer, der har et plejebehov, men om natten kan bo i eget hjem, hvor slægtninge eller andre pårørende kan føre tilsyn med dem. *Dagcentre* er beregnet på én eller flere gange ugentligt at modtage hjemmeboende pensionister m. fl. til deltagelse i forebyggende omsorgsarbejde, der bedst kan foregå på en institution, f. eks. fodpleje, fysioterapi og ergoterapi. Såvel daghjem som dagcentre vil antagelig ofte blive drevet i tilknytning til plejehjem, men deres virksomhed vil foregå efter særlige regler, bl. a. med hensyn til betaling og visitation.

Den foreslåede bestemmelse fastslår, at kommunerne har pligt til at skaffe adgang til såvel daghjem som dagcentre. Forslaget er herved i det væsentlige i overensstemmelse med reglerne i omsorgsloven. Der foreslås dog den ændring, at det er behovet for ophold på disse institutioner, der er afgørende for, hvem der kan modtages, ikke — som efter omsorgsloven — den mere formelle betingelse, at pågældende er pensionist.

I bestemmelsens stk. 2 omtales kommunalbestyrelsens valgfrihed med hensyn til selv — eventuelt sammen med andre kommuner eller i samarbejde med amtskommunen — at oprette institutioner eller indgå overenskomst med selvejende institutioner. Fra omsorgslovens § 8 fastholdes reglen om, at overenskomster skal godkendes af amtsrådet, hvil-

ket må anses nødvendigt for at sikre ensartethed i anbringelsesvilkårene i de forskellige kommuner.

Til § 75.

Den foreslåede bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen ikke alene har pligt til at tilvejebringe adgang til institutionerne, men tillige skal påse, at planerne for disse er i overensstemmelse med retningslinier fra socialministeren, svarer til den ordning, der foreslås for alle de øvrige typer af institutioner, som omfattes af forslaget til bilstandsloven.

Til § 76.

Tilsynsbestemmelsen svarer til den gældende affattelse af omsorgslovens § 9 og er i øvrigt i overensstemmelse med den fordeling af tilsynsbeføjelserne, der er foreslået i socialreformkommissionens 2. betænkning.

Til § 77.

De foreslåede visitationsregler svarer til praksis efter omsorgsloven. Det forudsættes herved, at det omsorgsarbejde, der foregår på dagcentrene, er forbeholdt personer, som på grund af fysisk eller psykisk svækkelse har behov for særligt omsorgsarbejde for handicappede.

Til § 78.

På nuværende tidspunkt betaler pensionister i daghjem et beløb for kost m. v., der fastsættes af kommunen. Det forekommer mere hensigtsmæssigt, at der fra centralt hold, eventuelt fra socialstyrelsen efter bemyndigelse fra socialministeren, fastsættes en betaling, der er fælles for alle daghjem. Betaling for fodpleje, måltider o. s. v. på et dagcenter fastsættes ligeledes af kommunen. Det synes rimeligt her stadig at give plads for lokale variationer i betalingen, men således at der udarbejdes retningslinier af socialministeren.

Til § 79.

Det fastslås — som efter omsorgslovens § 2 — at kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der er adgang til det nødvendige antal plejehjemspladser. Bestemmelsen er affattet således, at det afgørende for, om en person kan optages, er plejebehovet, ikke pågældendes status som pensionist. Dette svarer til, hvad der er foreslået i socialreformkommissionens 2. betænkning, men adskiller sig i øvrigt ikke væsentligt fra den gældende ordning, idet også omsorgslovens § 14, nr. 1, åbner mulighed for optagelse af andre end pensionister i et plejehjem. Betegnelsen „alderdomshjem“ foreslås afskaffet, da der allerede gennem en årrække kun er bygget hjem til personer med et betydeligt plejebehov.

I stk. 2 foreslås det — ligeledes i overensstemmelse med betragtningerne i socialreformkommissionens 2. betænkning — at medtage de såkaldte beskyttede boliger som institutioner, der i alt væsentligt undergives samme regler som plejehjem. *Beskyttede boliger* er kollektivboliger med særlige fællesforanstaltninger, der bl. a. gør det muligt at holde vedvarende tilsyn med svagelige personers helbreds-tilstand og yde dem hurtig hjælp i akutte sygdomstilfælde. Der er således tale om en mellemform mellem en almindelig bolig og et plejehjem.

Til § 80.

Bestemmelsen fastslår kommunalbestyrelsens valgfrihed med hensyn til selv at oprette institutioner eller indgå overenskomst med selvejende institutioner. Det synes praktisk også at nævne muligheden for samarbejde mellem flere kommuner og med amtskommunen. Efter omsorgslovens § 7 gælder kravet om, at en institution skal være selvejende kun, hvis der er plads til mindst 10 pensionister. Det synes dog hensigtsmæssigt, at alle institutioner, der oprettes efter bistandslovens ikrafttræden, uanset antallet af pladser, skal være selvejende. Fra omsorgslovens § 8 opretholdes reglen om, at overenskomster skal godkendes af amtsrådet.

Til § 81.

Den foreslåede bestemmelse, hvorefter kommunalbestyrelsen, der har pligt til at tilvejebringe det nødvendige antal institutionspladser, tillige skal påse, at planerne for institutionerne er i overensstemmelse med retningslinier fra socialministeren, svarer til den ordning, der foreslås for alle de øvrige typer af institutioner, som omfattes af forslaget til bistandsloven.

Til § 82.

Tilsynsbestemmelsen svarer til den gældende affattelse af omsorgslovens § 9 og er i overensstemmelse med den fordeling af tilsynsbeføjelserne, der er foreslået i socialreformkommissionens 2. betænkning. Det foreslås herudover i lovteksten at nævne samarbejdet med beboerråd, der på nuværende tidspunkt kun findes omtalt i socialministeriets cirkulære vedrørende omsorgsloven.

Til § 83.

Efter omsorgsloven afgøres spørgsmålet om optagelse i plejehjem af det sociale udvalg. Dog giver den gældende affattelse af lovens § 15 amtsrådet mulighed for at bestemme, at optagelse på et hjem skal være betinget af, at pensionistens plejehjem er prøvet af et rådgivende udvalg, der er nedsat for amtskommunen eller en del af denne.

Spørgsmålet om den fremtidige visitationsordning med hensyn til de forholdsvis bekostelige pladser på plejehjem har været drøftet såvel i udvalget vedrørende omsorgen for ældre og for pensionister, der har afgivet betænkning i november 1971, som i socialreformkommissionen. I socialreformkommissionens 2. betænkning fremhæves, at bestemmelse om optagelse i plejehjem — og i beskyttede boliger — fortsat bør træffes af det sociale udvalg, men at det bør være foreskrevet, at der i hvert enkelt tilfælde skal indhentes en udtalelse fra et rådgivende udvalg på amtskommunal basis. Den foreslåede bestemmelse er i overensstemmelse med betragtningerne i kommissionens betænkning.

Til § 84.

Bestemmelsens stk. 1 svarer til omsorgslovens § 10, stk. 1. Det foreslås dog, at det ikke er de faktiske udgifter ved institutionsopholdet, men et beløb fastsat af socialministeren, der danner grænse for, hvor meget en pensionist højst kan komme til at betale. Det er hensigten, at man herved skal finde frem til en grænse, der også kan finde anvendelse, når en pensionist anbringes på en særfororgsinstitution. Efter den hidtidige ordning har pensionister på særfororgsinstitutioner kun skullet betale op til en forholdsvis lav grænse, således at de har haft mulighed for ikke ubetydelig opsparing, medens pensionister på alderdomshjem og plejehjem har måttet betale op til den faktiske udgift ved institutionsopholdet.

I stk. 2 foreslås i stedet for pristalsreguleringsbestemmelsen i omsorgslovens § 11 en henvisning til reguleringsbestemmelserne for de sociale pensioner.

Betalingsordningen for ikke-pensionister i stk. 3 svarer til, hvad der på nuværende tidspunkt er foreskrevet i socialministeriets cirkulære om omsorgsloven.

Til § 85.

Bestemmelsens stk. 1 svarer til omsorgslovens § 10, stk. 4, idet det dog udtrykkelig i lovteksten er angivet, at et beløb til dækning af huslejudgifter og lignende kan bevares ved udskrivning inden for ca. 3 måneder. Dette svarer til den fortolkning af begrebet „kortere tidsrum“, der er angivet i cirkulæret om omsorgsloven. Bestemmelsens stk. 2 svarer til omsorgslovens § 13, stk. 1. Det grundlæggende princip for fastsættelse af betaling på grundlag af indtægter ud over pensionen, når der er hjemmenværende ægtefælle og børn, nemlig at de pågældendes levevilkår ikke må forringes på grund af pågældendes optagelse i plejehjemmet, foreslås overført fra omsorgslovs-cirkulæret til selve lovteksten.

Stk. 3 svarer med redaktionelle ændringer til omsorgslovens § 13, stk. 2.

Stk. 4 svarer til omsorgslovens § 10, stk. 3, dog således at begrebet „mindre indtægter“ er erstattet af den fortolkning, der er anlagt i omsorgslovcirkulæret, nemlig at det skal dreje sig om indtægter, der ikke overstiger det dobbelte af beløbet til personlige fornødenheder.

Stk. 5 er enslydende med omsorgslovens § 10, stk. 2.

Til § 86.

Konsekvensen af, at reglerne om beskyttede boliger optages i den sociale lovgivning, må være, at retningslinierne for lejefastsættelsen udarbejdes af socialministeren. De få beskyttede boliger, der indtil nu er opført, er henført under reglerne for folkepensionistboliger, d.v.s. at beboerne opnår lejenedsættelse gennem en boligsikringsordning. Det foreslås at nævne i lovteksten, at det er regler af denne art, der skal anvendes. I øvrigt må reglerne fastlægges i et cirkulære efter forhandlinger med boligministeriet.

Til kapitel 17.

Til § 87.

Efter de gældende regler i § 62 i loven om børne- og ungdomsforborg skal rådgivningscentrene bistå med undersøgelse og behandling af børn og unge med adfærdsvanskeligheder. Staten yder fuld dækning af husleje og andre ejendomsudgifter og tilskud med 90 pct. af de øvrige udgifter. Det er en forudsætning for anerkendelsen, at lederen er godkendt af socialministeriet, at der nedsættes et tilsynsråd, hvis medlemmer beskikkes af ministeren, og at lokaler og vedtægt godkendes af socialstyrelsen. Der er meddelt anerkendelse til i alt 10 centre.

I overensstemmelse med socialreformkommissionens 2. betænkning fastslås det i bestemmelsens stk. 1, at amtskommunerne har pligt til at skaffe mulighed for undersøgelse og behandling i rådgivningscentre af adfærdsvanskelige børn og unge, herunder som hidtil også unge stofmisbrugere.

Da et rådgivningscenter kan dække et større område end ét amt, foreslås det i stk. 2 at give mulighed for at lade centrene drive af én eller flere amtskommuner. Derimod findes der ikke anledning til fortsat at lade centrene drive som selvejende institutioner. Det forudsættes, at de bestående centre kan overgå til amtskommunal drift inden lovens ikrafttræden.

I stk. 3 foreslås for at sikre en vis ensartethed i centrenes arbejde, at socialministeren skal fastsætte vejledende regler for centrenes ledelse og drift. Derimod findes det ikke rimeligt at opretholde den gæl-

dende bestemmelse om, at socialministeren skal fastsætte nærmere regler for personalets løn- og pensionsforhold, jfr. bemærkningerne til § 69.

Til § 88.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den ordning, der foreslås for de øvrige institutionstyper.

Til § 89.

Som anført i bemærkningerne til afsnit II bør rådgivningsvirksomheden være „åben“. I hidtidig praksis har rådgivningscentrene også drevet „åben“ rådgivningsvirksomhed, selv om langt de fleste børn og unge henvises til centrene af børneværnene.

Til § 90.

Det foreslås, at behandlingen og undersøgelsen skal være gratis, dels fordi børneværnene i vid udstrækning afholder den af socialministeriet fastsatte takst som børneværnsudgift, dels fordi en eventuel udgift ikke bør afholde forældre fra at lade deres børn undersøge og behandle, hvis det er påkrævet.

Til § 91.

I §§ 91-95 er bestemmelserne om revalideringsinstitutioner samlet. Der henvises til socialreformkommissionens 2. betænkning om den fremtidige fordeling af opgaverne i forbindelse med etableringen og driften af de sociale institutioner, som for revalideringsinstitutionernes vedkommende under ét er foreslået henlagt under amtskommunen.

I § 91, der afløser §§ 5 og 10 i revalideringsloven, fastslås, at det for fremtiden påhviler amtsrådet at sørge for de nødvendige institutioner til erhvervs-mæssig optræning og uddannelse m. v. af invalide-rede og andre erhvervshæmmede samt beskyttede virksomheder og andre erhvervsmæssige foranstaltninger for personer, der af fysiske eller psykiske årsager ikke er i stand til at fastholde eller opnå normal beskæftigelse. Bestemmelsen tager i overensstemmelse med det af socialreformkommissionen anførte alene sigte på revalideringsinstitutioner med erhvervsprægede formål, idet den lægelige revalidering fremtidig forudsættes overtaget som sygehus-opgave.

I stk. 2 er fastslået, at amtsrådet foruden selv at oprette og drive de omhandlede institutioner kan lade dem drive af kommuner eller indgå overenskomst med selvejende institutioner. En sådan overenskomst skal godkendes af socialministeren.

Til § 92.

Det foreslås, at den myndighed, der har pligt til at sørge for, at der er de nødvendige institutioner,

tillige selv skal kunne påse, at planerne for disse institutioner er i overensstemmelse med retningslinier fastsat af socialministeren. Dette svarer til den ordning, der foreslås for alle de øvrige typer af institutioner, som omfattes af bistandsloven.

Bestemmelsen er i øvrigt i overensstemmelse med kommissionens indstilling affattet således, at der samtidig er sikret fornøden koordinering i forholdet til statens planer for institutioner til varetagelse af tilsvarende formål for personer under særforborg i henhold til kapitel 18.

Til § 93.

Bestemmelsen er udformet på grundlag af forslag i socialreformkommissionens 2. betænkning. Det rent faglige tilsyn forudsættes varetaget af amtskommunens socialcenter under ansvar for amtsrådets social- og sundhedsudvalg. Det sundhedsmæssige tilsyn føres af embedslægen.

Til § 94.

Bestemmelsen er udformet på grundlag af socialreformkommissionens 2. betænkning, hvorefter visitationen til amtets revalideringsinstitutioner med undtagelse af visse beskyttede virksomheder foreslås henlagt til amtskommunens socialcenter, som træffer afgørelse om optagelse efter indstilling fra det sociale udvalg i pågældendes opholdskommune. I overensstemmelse med kommissionens indstilling fastslås det samtidig, at beslutning om optagelse på beskyttede virksomheder, som er beregnet for personer med bopæl i en bestemt kommune, træffes af det sociale udvalg i vedkommende kommune.

Til § 95.

Af hensyn til den fornødne ensartethed og koordinering med retningslinierne for beskæftigelse på institutioner til varetagelse af tilsvarende formål under staten (særforborgen) foreslås reglerne om beregning m. v. af arbejdsvederlaget under deltagelse i foranstaltningerne i nærværende kapitel fastsat på grundlag af retningslinier udarbejdet af socialministeren.

Til § 96.

De foreslåede bestemmelser i §§ 96-100 afløser de gældende regler i lov om børne- og ungdomsforborg kap. 13 og 14 om anerkendte børne- og ungdomshjem. I overensstemmelse med socialreformkommissionens 2. betænkning foreslås ansvaret for etableringen og driften af institutionerne henlagt til amtskommunerne.

I stk. 1 i § 96 fastslås, at amtsrådet har pligt til at tilvejebringe det nødvendige antal institutionspladser, og i stk. 2, at institutionerne kan oprettes

og drives af amtskommuner, kommuner og som selvejende institutioner. I sidstnævnte tilfælde skal amtsrådet i den amtskommune, hvor institutionen er beliggende, indgå overenskomst med institutionen om optagelse med den virkning, at overenskomstvilkårene, herunder betalingen for børnene og de unge, er bindende for de kommuner, der benytter institutionen. Amtsrådet har herefter ansvaret for, at der til enhver tid findes institutioner, der kan påtage sig den støttende behandling og pleje, som barnet eller den unge ikke kan få i sit eget hjem eller i familiepleje.

Amtsrådet må derfor være opmærksom på behovet for ikke blot traditionelle børne- og ungdomshjem eller ungdomspensioner, men også for f. eks. institutioner for børn og unge, hvis adfærdsvanskeligheder kræver en særlig indgående psykologisk-pædagogisk behandling, eller sikrede afdelinger for unge over 15 år, når de pågældende er sigtet for alvorligere kriminalitet.

For alle private institutioner uanset oprettelsestidspunktet og uanset, om de er selvejende eller ejes af foreninger, stilles der ifølge lovforslaget — efter udløbet af overgangsperioden efter § 141 — krav om afslutning af overenskomst. Herudover foreslås det, at private institutioner, der oprettes efter lovens ikrafttræden, jfr. lovforslagets § 142, skal være selvejende. Dette krav stilles dog ikke i tilfælde, hvor det sociale udvalg giver tilladelse til familiepleje, jfr. de foreslåede bestemmelser i §§ 65 og 66.

Efter den foreslåede bestemmelse i stk. 3 er det hensigten, at der af socialministeren skal fastsættes vejledende regler for institutionernes ledelse og drift for at sikre, at de forskellige institutionstyper drives efter samme principper. Der vil derfor blive udarbejdet vejledende regler med hensyn til ledelsen, herunder om medarbejderråd og forældreindflydelse og med hensyn til personalets sammensætning og uddannelse, antallet af børn, det pædagogiske arbejde m. v. Derimod vil der ikke som efter de gældende regler i børneforborslovens § 87 blive fastsat lønregler i overensstemmelse med principperne i lovgivningen om statens tjenestemænd. Der henvises herom til bemærkningerne til lovforslagets § 69.

Til § 97.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den ordning, der foreslås for alle de øvrige institutionstyper.

Til § 98.

Efter de gældende regler i børneforborslovens § 97 står børne- og ungdomshjem under tilsyn af det sociale udvalg i den kommune, hvor institutionen ligger. Dette gælder dog ikke institutioner, der dri-

ves af en kommune, men ligger uden for denne, eller hjem med et af socialministeren beskikket tilsynsråd (observationshjem, behandlingshjem, skolehjem og ungdomshjem, hvortil der efter de gældende finansieringsregler ydes underskudsdekning af staten). Det må anses for upåkrævet at opretholde særlige af socialministeren beskikkede tilsynsråd, idet tilsynsråd vil kunne beskikkes af amtsrådet i den amtskommune, hvor institutionen ligger. Det foreslås derfor, at ansvaret for tilsynet med døgninstitutioner for børn og unge pålægges amtsrådet. For at sikre det pædagogiske arbejdes standard foreslås det, at det pædagogiske tilsyn skal udøves af amtskommunens socialcenter.

Til § 99.

De foreslåede bestemmelser i 1. og 3. pkt. afløser de gældende bestemmelser i børneforsorgslovens § 89, stk. 1, hvorefter anerkendte børne- og ungdomshjem er forpligtet til at modtage børn, der henvises af børne- og ungdomsværnene, og hvorefter uenighed mellem børne- og ungdomsværn og institution om optagelse afgøres af socialstyrelsen.

Efter den gældende bestemmelse i børneforsorgslovens § 89, stk. 2, kan optagelse i statshjem og i hjem, der modtager underskudsdekning fra staten, kun finde sted med socialstyrelsens forudgående tilladelse. For også fremtidig at sikre den bedst mulige udnyttelse af institutionspladserne foreslås det, at det sociale udvalg ved anbringelse af børn eller unge, som trænger til særlig støtte eller behandling, skal indhente en udtalelse fra amtskommunens socialcenter, så vidt muligt forud for anbringelsen.

Til § 100.

De gældende vejledende regler om betaling for anbringelse uden for hjemmet under børne- og ungdomsforsorg findes i socialministeriets cirkulære af 24. marts 1965. Efter disse regler kan det pålægges forældrene eller den unge selv at betale for opholdet. Det er overladt til børne- og ungdomsværnet at fastsætte betalingen — eller undlade at kræve betaling — efter en undersøgelse af den pågældende families samlede situation. Betalingen kan højst fastsættes til et beløb, svarende til summen af en faders og en moders normalbidrag. Det er hensigten at opretholde princippet i den gældende ordning, herunder at det kan pålægges unge selv at betale.

Til § 101.

Efter de nugældende regler er opgaven med at sørge for ophold for enlige mødre før og efter fødslen på svangre- og mødrethjem eller hos private henlagt til den enkelte mødrethjælpsinstitution. Denne kan

endvidere oprette observationshjem for kvinder, der ønsker svangerskabsafbrydelse, og sørge for rekreationsophold for mødre, bl. a. ved opførelse af rekreationshjem.

Ifølge den foreslåede bestemmelse skal amtsrådet kunne drive hjem, hvor gravide kvinder og mødre med små børn kan opholde sig i perioder af svangerskabet eller en tid efter fødslen, såfremt sociale forhold gør dette ønskeligt. Hjemmene vil ligeledes kunne modtage mødre med deres små børn på rekreationsophold. Det forudsættes herved, at klientelet vil kunne omfatte såvel gifte som ugifte.

Det omtales i bestemmelsens stk. 1, at amtsrådene har valgfrihed med hensyn til selv at oprette institutioner eller indgå overenskomst med selvejende institutioner.

På grundlag af de nuværende forhold må det skønnes, at der fortsat i en vis tid vil være brug for, at en del yngre kvinder, der lever under vanskelige forhold, kan optages på hjemmene. Endvidere antages der at være et stigende behov for som led i vejledningsarbejde over for familier at kunne tilbyde mødre et rekreationsophold sammen med deres mindre børn.

Til § 102.

Tilsynsbestemmelsen svarer til, hvad der er foreslået i socialreformkommissionens 2. betænkning.

Til § 103.

Efter de nugældende regler træffer mødrethjælpsinstitutionerne selv afgørelse om optagelse på et hjem. Når disse hjem forudsættes henført under amtsrådene, synes det mest praktisk, at bestemmelse om optagelse træffes af amtskommunens socialcenter på grundlag af det sociale udvalgs indstilling.

Til § 104.

Bestemmelsen er i overensstemmelse med gældende praksis.

Til § 105.

Ifølge den foreslåede bestemmelse er det — ligesom efter forsorgslovens § 7 — amtsrådet, der har pligt til at sørge for, at der er adgang til det fornødne antal pladser på forsorgshjem.

De institutioner, der i øjeblikket får tilskud som „arbejdskolonier m. v.“ efter forsorgslovens § 8, stk. 4, medtages efter den foreslåede bestemmelse på lige fod med forsorgshjemmene, idet klientelet i overvejende grad er det samme. Det drejer sig om arbejdskolonier, herberger, beskyttede pensionater og institutioner af mere blandet karakter. Medens disse institutioner efter den gældende ordning i modsætning til forsorgshjemmene får et tilskud, der er fastsat

med et fast beløb for hver enkelt institution, foreslås det, at de private institutioner, der allerede efter de gældende regler skal være selvejende, indgår blandt de andre institutioner på den måde, at amtsrådet kan indgå overenskomst med dem. Det forudsættes herved, at betalingen efter overenskomsten skal finansieres efter samme regler som driftsudgifter vedrørende amtskommunens egne forsorghjem. Denne ordning er i overensstemmelse med et forslag fra en arbejdsgruppe vedrørende forsorghjem og de private institutioner for hjemløse m. fl., der har afgivet redegørelse til socialministeren i juni 1972.

Forslaget om at medtage herbergerne under fælles regler for institutioner for hjemløse m. fl. indebærer, at loven af 7. april 1936 om tilsyn med herberger, arbejdshjem m. v. kan ophæves ved bilstandslovens gennemførelse.

Til § 106.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den ordning, der foreslås for alle de øvrige typer af institutioner, som omfattes af bilstandsloven.

Til § 107.

Tilsynsbestemmelsen er i overensstemmelse med de gældende regler i forsorgsloven og svarer i øvrigt til, hvad der er foreslået i socialreformkommissionens 2. betænkning.

Til § 108.

Der er med hjemmel i forsorgslovens § 7, stk. 3, oprettet et såkaldt konsulenthold, der oprindeligt udelukkende var rådgivende for de egentlige forsorghjem, men senere har udstrakt sin virksomhed til de fleste af de institutioner, der modtager tilskud efter forsorgslovens § 8, stk. 4. Der er så gode erfaringer med hensyn til det arbejde, der udføres af konsulentholdet, at det må anses for ønskeligt, at bestemmelse om dets virksomhed optages i selve lovforslagets tekst. Konsulentholdet har hidtil arbejdet med direkte tilknytning til socialministeriet, men det må anses for naturligt, at dets fremtidige virksomhed kommer til at foregå i samarbejde med socialstyrelsen.

Til § 109.

Efter de nugældende regler kan den enkelte selv henvende sig om optagelse på forsorghjem og lignende institutioner. I det reglement for forsorghjem, der er godkendt af socialministeriet, er det udtrykkeligt angivet, at det er forsorghjemmets daglige ledelse, der afgør, om optagelse kan finde sted, og at afgørelsen kan indbringes for amtskommunens social- og sundhedsudvalg. Denne ordning af optagelsesspørgsmålet, der må anses for at være i overensstemmelse med livsvanerne hos det klientel,

der overvejende benytter disse institutioner, foreslås opretholdt. Samtidig foreslås der dog indført en regel om, at der skal indhentes en udtalelse fra amtskommunens socialcenter, hvis der kan være tvivl om anbringelsens hensigtsmæssighed. Endvidere foreslås amtsankenævnet som ankeinstans i stedet for amtskommunens social- og sundhedsudvalg, idet dette harmonerer bedre med den almindelige ankeordning efter lovforslaget.

Herudover foreslås indsat en bestemmelse om, at der ved en optagelse, der ikke er ganske kortvarig, iværksættes samarbejde med det sociale udvalg i opholdskommunen. Der lægges herved vægt på, at henvendelse til forsorghjemmet kan være et symptom på, at navnlig pågældendes ægtefælle og børn befinder sig i en situation, der kan give det sociale udvalg grundlag for at træde til med støtteforanstaltninger. Samarbejdet med det sociale udvalg kan eventuelt etableres af konsulentholdet, som efter de regler, der er givet i reglementet for forsorghjem, modtager anmeldelse om enhver optagelse.

Til § 110.

En undersøgelse, som konsulentholdet har foretaget i januar 1972, viser, at ca. 30 pct. af det klientel, der søger optagelse på forsorghjem og tilsvarende institutioner, har invalide- eller folkepension. Regler for, hvordan der under opholdet skal forholdes med pensionen, findes på nuværende tidspunkt i reglementet for forsorghjem, der samtidig giver regler om arbejdsvederlag og udbetaling af lomme penge. Ordningen går i store træk ud på, at pensionister betaler for opholdet med deres pension, sådan at de alene får rådighed over et beløb svarende til beløbet til personlige fornødenheder for pensionister i plejehjem.

I den foreslåede bestemmelse gengives reglerne fra reglementet i forenklet skikkelse. Pensionister betaler herefter med den del af pensionen, der overstiger beløbet til personlige fornødenheder for pensionister i plejehjem. Det bemærkes i denne forbindelse, at der ved ændring af omsorgsloven fra 1. oktober 1972 er indført en betydelig forhøjelse af beløbet til personlige fornødenheder for visse grupper af yngre invalidepensionister i plejehjem, men at det næppe kan være rimeligt, at personer i forsorghjem, der ikke i samme grad som disse yngre invalidepensionister skal have kompensation for de psykiske ulemper ved en meget betydelig invaliditet, skal have rådighed over et tilsvarende beløb. I henvisningen til reglerne for betaling i plejehjem ligger i øvrigt, at de pågældende kan have indtægter ved personligt arbejde i eller uden for institutionen på op til det dobbelte af beløbet til personlige fornødenheder,

uden at dette påvirker deres betalingspligt, jfr. lovforslagets § 85, stk. 4. Derimod fremhæves udtrykkeligt i den foreslåede bestemmelse, at der bliver den forskel fra plejehjemsreglerne, at der kræves betaling allerede fra den måned, der følger efter indlæggelsesmåneden. Denne forskel, som består også efter den gældende ordning, er begrundet i, at der næppe i almindelighed ved optagelse på forsorgshjem er behov for en periode til afvikling af boligudgifter m. v.

Det foreslås endvidere, at personer, der ikke modtager pension, skal betale i et sådant omfang, at de bliver stillet som pensionister, d. v. s. at de af deres indtægter *bevarer* et tilsvarende beløb til personlige fornødenheder. Har de ingen indtægter, skal de under opholdet have *udbetalt* et beløb til personlige fornødenheder.

De foreslåede betalings- og lømmepengeregler skal kun finde anvendelse for forsorgshjem og tilsvarende institutioner, der er beregnet på længerevarende ophold. Det forudsættes, at der på disse institutioner er arbejdsmuligheder for klienterne, men ud fra hensynet til ikke at låse institutionerne fast til en bestemt struktur er dette ikke nævnt i den foreslåede lovtæst.

Til § 111.

På de institutioner, der er beregnet til kortvarige ophold, herunder først og fremmest herbergerne, vil det ikke være praktisk at anvende invalide- eller folkepension som betaling. Det foreslås derfor, at der skal fastsættes en betalingstakst pr. opholdsdag, hvilket svarer til den ordning, der i øjeblikket findes for herbergerne.

Til kapitel 18.

Til § 112.

Efter omsorgslovens § 2 ligger ansvaret for tilvejebringelse af pladser på enhver form for plejehjem hos kommunalbestyrelsen. I socialreformkommissionens 2. betænkning forudsættes det, at visse specielle plejehjem skal henlægges under amtskommunerne. Under arbejdet i udvalget om omsorg for ældre og for pensionister, der afgav betænkning i november 1971, er det imidlertid kommet frem, at der kun er behov for ganske få specialplejehjem. På grundlag af de nuværende belægningsforhold må det skønnes, at der vil være brug for 5-6 plejehjem for yngre invalider, nogle få plejehjem for personer inden for bestemte invaliditetsgrupper, f. eks. blinde, samt nogle hjem til periodevis ophold for personer med specielle lidelser, f. eks. sclerosepatienter. De pågældende institutioner må derfor omfatte et væsentligt større område end en amtskommune, og

det foreslås under hensyn hertil, at de oprettes og drives efter beslutning af en central myndighed. Det synes således naturligt at forudsætte, at institutionerne lægges under socialstyrelsen.

Det anføres — som for almindelige plejehjem — at der kan tilvejebringes institutionspladser ved indgåelse af overenskomst med selvejende institutioner.

Til § 113.

Når de særlige plejehjem forudsættes henført under socialstyrelsen, må det være en naturlig følge heraf, at bestemmelse om optagelse i hvert enkelt tilfælde godkendes derfra på grundlag af det sociale udvalgs indstilling.

Til § 114.

For de institutioner, der er bestemt til egentligt plejehjemsophold, d. v. s. plejehjem for yngre invalider og for personer med specielle invaliditeter, foreslås det at anvende de samme betalingsregler som for personer, der er optaget i almindelige plejehjem. I omsorgsloven er med virkning fra 1. oktober 1972 indført en regel om et særlig højt beløb til personlige fornødenheder for pensionister under 60 år på plejehjem for yngre. Denne regel er medtaget i den foreslåede bestemmelse. For de hjem, der er beregnet til periodevis indlæggelse til rekreation eller behandling, vil afgivelse af pension ikke være nogen hensigtsmæssig løsning af betalingspørgsmålet. For disse institutioners vedkommende foreslås det derfor, at der fastsættes en betalingstakst pr. opholdsdag. Der er allerede ved den seneste revision af omsorgsloven skabt mulighed for sådanne særlige betalingsordninger.

Til § 115.

Socialreformkommissionen har i sin 2. betænkning givet udtryk for, at de opgaver, der hidtil er blevet varetaget inden for rammerne af særfor sorgen, helt eller i ganske overvejende grad bør overgå til amtskommuner og kommuner og løses i forbindelse med varetagelse af tilsvarende virksomhed (undervisning, optræning, sygehusbehandling o. s. v.) for andre befolkningsgrupper.

Kommissionen er opmærksom på, at det næppe vil være muligt at indpasse særfor sorgeforanstaltningerne i de forskellige områder, f. eks. folkeskolen, allerede ved en lovrevision i folketingsåret 1972-73, men anbefaler, at der i forbindelse med gennemførelsen af bistandsloven træffes principbeslutning om decentralisering af åndssvagefor sorgen og den øvrige særfor sorg, således at en sådan decentralisering kan forberedes i den følgende tid.

Regeringen kan tilslutte sig tanken om, at særfor sorgens forskellige hjælpeforanstaltninger i videst

muligt omfang søges varetaget sammen med tilsvarende foranstaltninger for andre persongrupper.

Imidlertid har der forud for fremsættelsen af det foreliggende lovforslag ikke været tilstrækkelig tid til at overveje alle problemer, som gennemførelsen af dette princip rejser. Hertil kommer, at en overflytning af et betydeligt antal af de nuværende særforborgsopgaver til amtskommuner og kommuner vil stille disse overfor betydelige problemer, og at ændringer på dette område kun bør gennemføres efter en passende forberedelsestid for at undgå risikoen for forringelser for borgens patientgrupper og unødvendige overgangsvanskeligheder for medarbejderne.

Som følge heraf er det foreslået ved §§ 115-122, at den forpligtelse, der hidtil har påhvilet staten til at sørge for de fornødne hjælpeforanstaltninger for sindslidende, åndssvage, blinde og svagsynede, døve og tunghøre, vanføre, epileptikere og talelidende opretholdes, indtil en hel eller delvis overflytning af disse opgaver til amtskommuner og kommuner vil kunne finde sted.

Bestemmelserne svarer stort set til reglerne om særforborg m. v. i afsnit III i lov om offentlig forborg, såvel hvad angår personkredsen som borgens nærmere indhold. Imidlertid er der som en foreløbig indledning til den af socialreformkommissionen anbefalede fremtidige decentralisering foreslået ændringer på følgende områder:

Statens forpligtelser begrænses til etablering og drift m. v. af de under hensyn til behovet fornødne specialinstitutioner for syge og handicappede, som ikke med lige så fuldt udbytte kan behandles i et almindeligt sygehus eller plejehjem. I konsekvens heraf er det, jfr. bemærkningerne til § 117, samtidig forudsat, at personer under varigt tilsyn med ophold uden for en særforborgsinstitution for fremtiden skal oppebære økonomisk hjælp efter sociallovgivningens almindelige regler. Endelig stilles der efter forhandling med indenrigsministeriet forslag om, at ansvaret for pleje og behandling af sindslidende udskilles af særforborgens og henlægges under indenrigsministerens ledelse, jfr. bemærkningerne til §§ 116 og 121.

Til § 116.

Bestemmelsen fastslår, at statens særforborg, d. v. s. forborgens for de i § 115 anførte syge og handicappede med undtagelse af sindslidende, udøves under socialministerens ledelse og under tilsyn af socialstyrelsen. Der vil blive optaget forhandling med indenrigsministeriet om den fremtidige varetagelse af de funktioner for sindslidende, der hidtil undtagelsesvis er varetaget af socialministeriet, således ved godkendelse af kollegier til modtagelse af

psykiatriske patienter på efterbehandlingsstadiet i henhold til forsorgslovens § 70.

Til § 117.

I denne bestemmelse angives særforborgens indhold som nødvendig behandling, undervisning, oplæring, beskæftigelse samt særlig pleje og bistand på de dertil oprettede statsinstitutioner eller statsanerkendte institutioner.

Denne regel, der suppleres af særbestemmelserne i lovgivningen om åndssvage, blinde og døve, jfr. for døve-, tunghøre- og blindenævnenes vedkommende § 30 i lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender, svarer til forsorgslovens § 70, stk. 1, om statens forpligtelse over for personer med behov for ophold på en egentlig statsinstitution eller statsanerkendt institution.

Personer anbragt under varigt tilsyn uden for en særforborgsinstitution i enkeltpleje (kontrolleret familiepleje) forudsættes derimod fremtidig at skulle oppebære økonomisk hjælp på lige fod med andre efter de almindelige regler om offentlige tilskud eller ydelser i dette lovforslag og de sociale pensionslove m. v. Der henvises i denne forbindelse til bestemmelserne i forslaget § 48, stk. 2, om merudgifterne ved forborgelse af personer, der i eget hjem er under vedvarende tilsyn fra en særforborgsinstitution, og § 68 om anbringelse under tilsyn i døgnpleje.

I tilfælde, hvor f. eks. en invalidepension ikke dækker plejebetalingen, må forskellen endvidere kunne udredes som personligt tillæg til pensionen.

Om den nuværende afgrænsning mellem særforborgens specialskoler og folkeskolens specialundervisning og om overvejelserne om den fremtidige afgrænsning og om skolernes struktur henvises til bilag 14 til socialreformkommissionens 2. betænkning.

Til § 118.

Bestemmelsen i stk. 1 svarer til den gældende regel i forsorgslovens § 71, stk. 1, om behandling af talelidende og sværere tilfælde af ordblindhed og læsesvaghed efter henvisning fra statens taleinstitutioner.

Ved stk. 2 foreslås det at lovfæste den gældende praksis på det tilsvarende område vedrørende lokalundervisning af tunghøre efter henvisning fra statens hereinstitutioner.

Til § 119.

Den foreslåede ankebestemmelse er affattet på linie med de overvejelser, der ligger til grund for loven om den sociale ankestyrelse. Herefter fore-

slås det inden for særforborgsområdet at gennemføre den ankeordning, at alene spørgsmålet om tvangs-anbringelse og -tilbageholdelse af personer under åndssvageforborgen skal kunne indbringes for den sociale ankestyrelse. Spørgsmål om optagelse under særforborg i øvrigt foreslås derimod, i hvert fald indtil der på baggrund af socialreformkommissionens henstilling i 2. betænkning tages stilling til spørgsmålet om en decentralisering af særforborgen, indanket for socialstyrelsen og socialministeriet.

Til § 120.

Denne bestemmelse svarer i let omredigeret form til forsorgslovens § 70, stk. 2, idet det i overensstemmelse med hidtil fulgt praksis i stk. 3 samtidig er fastslået, at modtagelse af anden særlig bistand, f. eks. rådgivning, hjælpemidler, beklædning og befordring, er gratis.

I overensstemmelse med den fulgte systematik er betalingsreglerne for ophold på institutioner for sindslidende udskilt og optaget i en særskilt bestemmelse i § 122.

Til § 121.

Efter principperne i forsorgsloven varetages særforborgen for sindslidende som altovervejende hovedregel af indenrigsministeriet (direktoratet for statshospitalerne), der jfr. forsorgslovens § 70, stk. 2, fastsætter betalingstakster for ophold på statens institutioner for sindslidende og på tilsvarende kommunale og private institutioner, og som i øvrigt som statsudgift afholder udgifterne ved disse foranstaltninger. Kun i yderst begrænset omfang, nemlig ved anerkendelse af et kollegium i Århus for psykiatriske patienter på efterbehandlingsstadiet, er socialministeriet medinddraget i varetagelsen af omsorgen for sindslidende. På denne baggrund og da behandlingen m. v. af sindslidende bl. a. som følge af den medicinske udvikling i modsætning til tidligere nu kun medfører institutionsbehandling i begrænset omfang, er grundlaget for opretholdelse af en særlig forborg for sindslidende som særforborg bortfaldet.

Som anført i bemærkningerne til § 116 vil der blive optaget forhandling med indenrigsministeriet om varetagelse af de begrænsede funktioner under socialministeriets område.

Til § 122.

Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. er affattet på baggrund af den i forslag til lov om ændring af sygehusloven forudsatte revision af takstregulativerne for statens sygehuse m. v., hvorefter den personkreds, der hidtil er behandlet til sygekassetakst eller til almindelig selvbetalertakst, fremtidig får vederlagsfri behandling. Bestemmelsen i 3. pkt. om udgifter-

nes afholdelse iøvrigt svarer til forsorgslovens § 70, stk. 3.

Til afsnit VIII.

I dette afsnit findes regler om foranstaltninger, der kan gennemføres uden samtykke af forældrene eller den unge og hans værge. For børn og unge foreslås regler af samme art som i den gældende lov om børne- og ungdomsforborg. For åndssvage over 18 år indeholder afsnittet en henvisning til gældende speciallovgivning, der forudsættes opretholdt indtil videre. Reglerne i forsorgsloven om tvangsmæssig anbringelse af alkoholikere, erhvervs- og subsistensløse m. fl., der i praksis kun yderst sjældent anvendes, foreslås ophævet.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger til lovforslaget findes det ikke muligt at opretholde særlige børne- og ungdomsværn, da det må være et grundlæggende synspunkt, at der bør ske en samlet behandling af familiens forhold, og det i praksis har vist sig — navnlig efter indførelsen af familievejledning — at problemer, der tilsyneladende vedrører børnene i familien, i virkeligheden er opstået som følge af, at familiens voksne medlemmer har brug for bistand under forskellige former. Det er derfor ikke muligt inden for hele området af sociale hjælpeforanstaltninger at udskille bestemte sociale sager som „børneværnssager“. Det er derimod muligt at udskille de sager, i hvilke de sociale myndigheder skønner, at det er nødvendigt at anbringe et barn eller en ung uden for hjemmet, uden at pågældende selv, hans værge eller forældremyndighedens indehaver vil give sin tilslutning hertil. Da der er tale om et alvorligt retsindgreb, findes det mest betryggende at opretholde børneforborgslovens nugældende sikkerhedsregler om tvangsanbringelse, herunder §§ 14, 15 og 17, hvorefter den stedlige underretsdommer og en særlig pædagogisk-psykologisk konsulent deltager som tilforordnet uden stemmeret i behandlingen af sådanne sager, således at det er dommeren, der leder forhandlingen. Dog foreslås beføjelsen til at beskikke konsulenten overført fra socialministeren til amtsrådet.

Opretholdelsen af de nugældende sikkerhedsregler sammenholdt med bestemmelserne i adoptionsloven af 7. juni 1972 og de samtidig ved lov nr. 281 af 7. juni 1972 gennemførte ændringer af retsplejeloven (prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke) bevirker imidlertid, at reglerne om administrativ klageadgang og domstolsprøvelse er forskellige, for så vidt angår det sociale udvalgs afgørelser vedrørende et plejebarns hjemgivelse og overvrighedens afgørelse vedrørende samme barn om adoption uden samtykke fra forældremyndighedens indeha-

ver. Socialministeriet har derfor taget spørgsmålet op til behandling med henblik på muligheden for senere at fremsætte ændringsforslag til harmonisering af bestemmelserne.

Til kapitel 19.

Til § 123.

Reglerne i stk. 1 og 2 er en sammenfatning af de nugældende bestemmelser i børneforsorgslovens §§ 28, 29, 43 og 47, som det må anses for nødvendigt at opretholde. Anbringelse uden for hjemmet mod forældrenes og den unges vilje kan som hidtil kun ske, når anbringelsen er påkrævet af hensyn til barnets eller den unges *velfærd*. Dette kan efter bestemmelsen i § 28 være tilfældet,

1. fordi barnet eller den unge har udvist betydelige vanskeligheder ved at tilpasse sig sine daglige omgivelser, skolen eller samfundet i øvrigt, og forældrene ikke magter opdragelsen,
2. fordi barnet eller den unge lever under sådanne forhold, at dets sjælelige eller legemlige sundhed eller udvikling lider alvorlig skade eller udsættes for fare herfor,
3. fordi forældrene ikke sørger for, at barnet eller den unge undergives nødvendig særforplejelse eller anden nødvendig behandling af sjælelige eller legemlige lidelser.

Anbringelse af åndssvage børn uden forældrenes samtykke kan som for alle andre børns vedkommende kun finde sted, når det er påkrævet af hensyn til barnets velfærd. For tvangsanbringelse og -tilbageholdelse af åndssvage over 18 år gælder de særlige bestemmelser i loven om forplejelse af åndssvage og andre særlig svagtbegavede.

Til § 124.

Ifølge den gældende bestemmelse i børneforsorgslovens § 81, stk. 1, 2. pkt., kan børne- og ungdomsværnet bestemme, at et barn, der er anbragt uden for hjemmet uden medvirken fra børneværnet, ikke må hjemtages, såfremt hjemtagelsen i *væsentlig grad* ville stride imod barnets *tarv*. Baggrunden for bestemmelsen er den almindelige formodning om, at et barn trives bedst hos sine naturlige forældre, uanset at forældrenes forhold måske langt fra står mål med plejeforældrenes. Da erfaringen har vist, at bestemmelsens anvendelse i nogle tilfælde kan føre til oprivende scener til skade for barnet, uden at man dog har nogen sikkerhed for, at hjemtagelsen vil være til gavn for barnet på længere sigt, foreslås det at give det sociale udvalg større mulighed for at tilgodese de fordele, et virkelig godt plejehjem kan tilbyde barnet.

Endvidere foreslås det for yderligere at skabe ro og trykthed omkring plejeforholdene, at forældrene skal have forudgående tilladelse fra det sociale udvalg til at hjemtage barnet, såfremt opholdet i plejehjemmet har varet i over 2 år. De foreslåede bestemmelser er i overensstemmelse med § 80 a i lov af 21. marts 1973 om ændring af lov om børne- og ungdomsforplejelse (Udvidet klageadgang m. v.).

Til §§ 125 og 126.

Bestemmelsernes indhold svarer til de gældende regler i børneforsorgsloven om fremgangsmåden ved beslutninger om tvungne hjælpeforanstaltninger. I overensstemmelse hermed er det i § 125, stk. 1, fastsat, at beslutninger efter §§ 123 og 124 skal træffes i et møde i det sociale udvalg. For Københavns kommune og for andre kommuner, der har en magistratsordning, kan socialministeren godkende en særlig ordning, jfr. bestemmelsen i § 125, stk. 3, og § 8 i den sociale styrelseslov.

I § 126, stk. 4, foreslås det, at barnet skal have lejlighed til at udtale sig over for det sociale udvalg, inden der træffes beslutning om tvangsforanstaltninger. Efter de gældende regler i børneforsorgslovens § 30, stk. 2, er dette kun foreskrevet for børn over 15 år. Det foreslås at undlade at fastsætte en bestemt aldersgrænse, fordi det kan være værdifuldt for sagens behandling, at også yngre børn får lejlighed til at fremkomme med deres mening. Det er en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at det under hensyn til barnets alder og modenhed overhovedet har noget formål at indkalde barnet, ligesom det må påses, at situationen ikke belaster barnet.

Bestemmelsens sidste pkt., hvorefter de pågældende kan søge bistand hos trediemand, der kan give møde i udvalget, svarer til børneforsorgslovens § 31, stk. 4.

Til § 127.

Bestemmelsens stk. 1 og 2 svarer til de gældende bestemmelser i børneforsorgslovens § 33, stk. 1 og 2, og § 54, stk. 3. Efter § 33, stk. 3, kan foreløbige beslutninger ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

Af hensyn til retssikkerheden er det fundet rigtigst ved den foreslåede bestemmelse i stk. 3 at give adgang til klage. Der henvises til bemærkningerne til § 128.

Til § 128.

I overensstemmelse med socialreformkommissionens 2. betænkning foreslås det, at klage over beslutninger om tvangsforanstaltninger kan rettes direkte til den sociale ankestyrelse i stedet for til amsankenævnet. Begrundelsen herfor er, at rets-

sikkerhedshensyn taler afgørende for at bevare domstolsprøvelsen som sidste instans, og at det under hensyn til, at klagen normalt ikke har opsættende virkning, må anses for betænkeligt at forhale den endelige afgørelse ved at indskyde amtsankenævnet som klageinstans. Hertil kommer, at amtskommunens socialcenter, der forudsættes at varetage sekretariatsopgaver for amtsankenævnet, ofte må formodes at have været inddraget i de her omhandlede sager i 1. instans, idet socialcentret antagelig ofte vil yde det sociale udvalg rådgivning og vejledning, inden udvalget træffer beslutning om tvungen fjernelse eller tilbageholdelse af børn og unge.

Efter de gældende regler i børneforsorgslovens § 52, stk. 2, jfr. § 57, stk. 1, er forældremyndighedens indehaver, den, der faktisk udøver forældremyndigheden, samt, såfremt den pågældende ikke længere er under forældremyndighed, den unge eller hans værge, berettiget til at indbringe beslutninger om tvangsforanstaltninger for den sociale ankestyrelse og for landsretten.

Plejeforældrene har derimod ingen adgang til at klage over en beslutning, hvorefter børneværnet tillader — eller ikke modsætter sig — at forældremyndighedens indehaver tager barnet hjem. Denne manglende klageadgang må ses på baggrund af, at familier, der gennem børne- og ungdomsværnet modtager børn i pleje, skal medvirke til at bevare barnets tilknytning til dets eget hjem, jfr. børneforsorgslovens § 41 og den hertil svarende bestemmelse i lovforslagets § 67. Plejeforældrene er derfor i denne situation indstillet på at samarbejde med børneværnet og forældrene, således at en hjemgivelse, som børneværnet finder forsvarlig, opfattes som et naturligt ophør af plejeforholdet.

En klageadgang for plejeforældrene i disse tilfælde har derfor ikke noget rimeligt begrundet formål. Endvidere må det befrygtes, at en bestemmelse herom kan undergrave tilliden til, at anbringelse i familiepleje — der jo blot er en af forsorgens hjælpemuligheder — som altovervejende hovedregel er en hjælp til barnet og forældrene.

I de tilfælde, hvor forældre har anbragt et barn i familiepleje uden børneværnets medvirken, kan plejeforældrene imidlertid i berettiget eller uberettiget tillid til, at forældrene har afskrevet barnet, have knyttet dette så tæt til sig, at en hjemtagelse eller flytning af barnet forekommer dem uforståelig. Det foreslås derfor i § 128, stk. 2, sidste pkt., at give „private“ plejeforældre adgang til at klage over beslutninger, hvorefter det sociale udvalg tillader — eller ikke modsætter sig — at barnet hjemtages eller flyttes. Forslaget er i overensstemmelse med § 80 a

i lov af 21. marts 1973 om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg (Udvidet klageadgang m.v.).

Til §§ 129-132.

Bestemmelserne er i overensstemmelse med de gældende regler i §§ 57-60 i lov om børne- og ungdomsforsorg.

Til afsnit IX.

Som nævnt i de indledende bemærkninger foreslås for hele lovens område en statsrefusion af kommunernes udgifter med en fælles sats på 50 pct., således at refusionen suppleres med et tilskud, der fordeles mellem kommunerne efter objektive udgiftsbehovskriterier.

Statens finansiering af institutioner for særforsorg foreslås opretholdt, indtil en decentralisering af særforsorgen gennemføres. Finansiering af forsorgshjem og lignende institutioner foreslås fordelt mellem staten og amtskommunerne.

Efter de gældende regler for alderdomshjem og plejehjem i omsorgsloven ydes der alene refusion af udgifter til institutionernes drift, medens der ikke ydes tilskud til *etableringsudgifter*. Denne ordning foreslås overført til hele institutionsområdet.

Til kapitel 20.

Til § 133.

Ved stk. 1 foreslås det, at staten refunderer 50 pct. af kommunernes udgifter til bistand efter loven. Som nævnt i de indledende bemærkninger er det hensigten at forøge statens tilskud til kommunerne efter objektive udgiftsbehovskriterier i forbindelse med lovens gennemførelse.

Ved stk. 2 er det foreslået, at en kommunes udgifter til rådgivnings- og tilsynsforanstaltninger efter lovens afsnit II — på samme måde som kommunale administrationsudgifter — endeligt bæres af kommunen.

Ved stk. 3 bemyndiges socialministeren til at fastsætte bestemmelser om afholdelsen af udgifter til de lægeerklæringer m. v., som en kommune kan indhente efter § 17.

Til § 134.

Det foreslås, at staten fortsat afholder udgifterne vedrørende den virksomhed for åndssvage, blinde, døve, vanføre m. fl., der er knyttet til særforsorgens institutioner. Andre foranstaltninger for denne persongruppe, f. eks. dækning af merudgifter ved sørgelse, hjælpemidler og plejevederlag vedrørende personer med ophold uden for institutionerne, skal efter forslaget ydes gennem kommunerne og refunderes efter den almindelige regel i § 133, for så vidt disse ydelser ikke afholdes inden for rammerne af den sociale pensionslovgivning.

Endvidere foreslås udgifterne til forsørgelse af danske statsborgere i udlandet som hidtil afholdt af staten.

Til § 135.

Efter reglerne i forsørgsloven overtager amtskommunen forsorgen for personer på forsørgshjem. Af udgifterne refunderer staten 75 pct. Ordningen, der må ses på baggrund af, at en stor del af klientelet på forsørgshjem ikke har tilknytning til nogen bestemt kommune, foreslås opretholdt og anvendt på de øvrige institutioner, der er omhandlet i lovforslagets §§ 105-111. I forbindelse hermed vil det være rimeligt at opretholde den nuværende ordning, hvorefter der sker en reel indbetaling til amtskommunen af sociale pensioner under pensionisters ophold på forsørgshjem.

Til § 136.

For andre institutioner end dem, der omhandles i §§ 134 og 135, foreslås det, at udgiften afholdes af opholdskommunen med refusion efter hovedreglen i § 133. For institutioner, der drives af kommunen, betyder det, at driftsudgifterne kan anmeldes til refusion. For andre institutioner forudsættes det, at der fastsættes en betalingsstakt i samråd med den offentlige myndighed (amtskommunen eller staten), der driver institutionen, eller ved den overenskomst, der skal indgås med den private institution.

Reglen i omsørgslovens § 17, hvorefter sociale pensioner ikke opføres som indtægt ved beregning af udgiften ved pensionisters institutionsophold, foreslås opretholdt under hensyn til, at opholdskommunen fortsat får procentrefusion af udgiften.

Til § 137.

Regler om anvisning af refusion m. v. findes på nuværende tidspunkt i forsørgsloven, der dog på væsentlige punkter henskyder den praktiske gennemførelse til regler fastsat af socialministeren. I overensstemmelse hermed foreslås det at henvise hele spørgsmålet til fastlæggelse i et cirkulære.

Til § 138.

På nuværende tidspunkt findes regler om foreninger i loven om børne- og ungdomsforsørg og i omsørgsloven. Den foreslåede bestemmelse er på linie med den regel, der blev indsat i omsørgsloven i folketingsåret 1971-72.

Det forudsættes, at eventuelle tilskud til foreninger, der virker inden for lovforslagets område — ud over betaling for ophold på de af foreninger drevne institutioner — må fastsættes ved særlig bevilling på de årlige finanslove.

Til afsnit X.

Til kapitel 21.

Til § 139.

Ikrafttrædelsestidspunktet er fastsat ud fra den forudsætning, at der efter lovforslagets vedtagelse bør være rimelig tid til forberedelse af lovens ikrafttræden.

Til § 140.

Der er allerede efter henstilling fra socialreformkommissionen rettet henvendelse til de kommunale organisationer om at tage initiativ til etablering af planlægningsudvalg, der kan træffe forberedende skridt til overgang til en ordning efter de principper, lovforslaget bygger på. I overensstemmelse med kommissionens 2. betænkning foreslås det yderligere, at der i en overgangsperiode efter lovens ikrafttræden skal være mulighed for at fastsætte særlige regler for kommuner, der ikke har kunnet tilendebringe forberedelsen af nyordningen.

Til § 141.

Lovforslaget indebærer, at forholdet til alle private institutioner, der af det offentlige benyttes som anbringelsessteder, skal reguleres ved overenskomst. Dette svarer til den ordning, der på nuværende tidspunkt efter omsørgsloven gælder for alderdoms- og plejehjem. Den foreslåede frist for indgåelse af overenskomster svarer til de overgangsregler, der har været i omsørgsloven.

Til § 142.

Bestemmelsen svarer til de tilsvarende overgangsregler i omsørgsloven.

Til § 143.

Forslaget om at give mulighed for fortsættelse af socialstyrelsens tilsyn med og visitation til døgninstitutioner for børn og unge i en overgangsperiode hidrører fra socialreformkommissionens 2. betænkning.

Ved stk. 2 er det foreslået, at staten i en overgangsperiode skal kunne fortsætte driften af sine hidtidige døgninstitutioner for børn og unge.

Til § 144.

Dels af hensyn til arbejdskraftsituationen i den enkelte kommune, dels af hensyn til kapaciteten på de godkendte kurser foreslås en frist på 3 år fra lovens ikrafttræden til uddannelse af hjemmehjælpe-re, der ikke hidtil har gennemgået kursusuddannelse.

Til § 145.

Bestemmelsen svarer til en regel, der blev indsat i omsørgsloven i folketingsåret 1971-72. Samtidig blev tilsvarende regler indsat i de sociale pensionslove.